

шанабат

2026 №8 (33)

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛЫ
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Тамыз конференциясы – 2026:
цифрлық дәуірдегі білім беру

Августовская конференция – 2026:
образование в цифровую эпоху

ТАҚТА МЕН БОРДАН – ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТКЕ ДЕЙІН

От классной доски –
к ИСКУССТВЕННОМУ ИНТЕЛЛЕКТУ

12 жасқа дейінгі бала
дамуындағы ананың
психо-эмоционалдық
өрісінің рөлі

Роль психоэмоционального
состояния матери
в развитии ребенка
до 12 лет

Қиын сәтте – көмек қасыңда!

ИНАБАТ

қауіпсіз балалық шақ үшін

Сен жалғыз емессің, біз жаныңдамыз!

Егер саған қолдау мен көмек керек болса – жай ғана қоңырау шал немесе жаз!

- ✓ Тегін
- ✓ Тәулік бойы
- ✓ Барлығы құпия

Көмек сұрау – әлсіздік емес, өзіңді қорғаудың алғашқы

111

Өзіңіз немесе жақыныңыз:

- * психологиялық қолдау қажет болса;
- * балалардың қауіпсіздігіне қатысты мәселе туындаса;

- * тұрмыстық зорлық-зомбылыққа тап болса;
- * буллинг пен кибербуллингтің құрбаны болса;
- * құқықтарыңыз бұзылса;

111 – Отбасы мәселелері, әйелдер мен балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі байланыс орталығы.

Көмек көрсету. Қолдау білдіру. Қорғау.

ИНАБАТ

за безопасное детство

Ты не один – мы рядом!

Помочь. Поддержать. Защитить.

В трудную минуту помощь
рядом!

111

Если тебе нужна поддержка
или помощь — просто

позвони или напиши!

Бесплатно

Круглосуточно

Конфиденциально

Просить о помощи – не
слабость, а первый шаг к защите себя.

Если вы или ваши близкие:

- * столкнулись с бытовым насилием;
- * стали жертвой буллинга или кибербуллинга;
- * столкнулись с нарушением своих прав;
- * нуждаетесь в психологической поддержке;

111 – Контакт-центр по вопросам семьи, защите
прав женщин и детей.

ҚЫМБАТТЫ ОҚЫРМАНДАР !

Сіздерге «Инабат» журналының тамыз айындағы санын ұсынамыз!

Тамыз – жаз бен жаңа оқу жылының арасын жалғайтын ерекше кезең. Бұл – жаңа мақсаттарға қадам басып, тың ойлар мен жарқын үміттерге жол ашатын уақыт. Ұстаз үшін – жаңа ізденіс, ата-ана үшін – жауапкершілік, ал бала үшін – жаңа білім мен жаңа мүмкіндіктердің бастауы.

Осы шығарылымда біз білім беру үдерісіндегі маңызды мәселелерге, баланың қауіпсіздігі мен әл-ауқатына, психологиялық қолдауға және ересектер мен балалар арасындағы сенімді қарым-қатынасқа ерекше назар аудардық. Себебі қауіпсіз әрі қолайлы орта – баланың еркін дамуының, өз қабілетін ашуының және білімге деген қызығушылығын арттырудың маңызды негізі.

Журнал беттерінен ата-ана мен бала қарым-қатынасы, мұғалімнің кәсіби рөлі, балалардың эмоционалдық жағдайы, қауіпсіз білім беру ортасын қалыптастыру және заманауи тәрбие мәселелеріне қатысты пайдалы ақпарат пен практикалық ұсыныстар таба аласыздар.

Біздің басты мақсатымыз – оқырманға тек ақпарат ұсынып қана қоймай, күнделікті өмірде қолдануға болатын пайдалы кеңес, ой салатын мазмұн және балаға қолдау көрсетуге көмектесетін құралдар беру.

Әр баланың қауіпсіз, бақытты және жан-жақты дамуына үлес қосу – баршамызға ортақ міндет. Ал бұл жолда ата-ана, ұстаз және қоғамның өзара түсіністігі мен бірлескен әрекеті аса маңызды.

Жаңа оқу жылы әр отбасыға жақсы жаңалық, жаңа жетістік пен жарқын мүмкіндіктер әкелсін!

Ізгі ниетпен,
«Инабат» журналының редакциясы

@INABAT_NEWS

instagram

«Өркен» БӘАҰҒПИ
ресми сайты

inabat_news

Threads

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

Представляем вашему вниманию августовский выпуск журнала «Инабат»!

Август – особое время, которое соединяет последние дни лета с началом нового учебного года. Это время новых целей, свежих идей и светлых надежд. Для учителя новый учебный год открывает пространство для профессионального поиска, для родителей становится временем новых забот и ответственности, а для ребенка – началом пути к новым знаниям, открытиям и возможностям.

В этом выпуске мы уделили особое внимание актуальным вопросам образования, безопасности и благополучия детей, психологической поддержке, а также формированию доверительных отношений между взрослыми и детьми. Ведь безопасная и благоприятная среда одна из важнейших основ гармоничного развития ребенка, раскрытия его способностей и сохранения интереса к познанию.

На страницах журнала вы найдете полезную информацию и практические рекомендации о взаимоотношениях родителей и детей, профессиональной роли педагога, эмоциональном благополучии ребенка, создании безопасной образовательной среды и современных подходах к воспитанию.

Наша главная цель – не просто информировать читателей, а предлагать содержательные материалы, полезные рекомендации и практические инструменты, которые помогут взрослым лучше понимать и поддерживать ребенка в повседневной жизни.

Создание условий для безопасного, счастливого и гармоничного развития каждого ребенка – наша общая задача. И на этом пути особенно важны взаимопонимание, доверие и сотрудничество родителей, педагогов и всего общества.

Пусть новый учебный год принесет каждой семье добрые новости, новые достижения и яркие возможности!

С наилучшими пожеланиями,
редакция журнала «Инабат»

М А З М

~3

АЛҒЫСӨЗ

ПРЕДИСЛОВИЕ

**ТАҢДАУЛЫ
ТАҚЫРЫП
ИЗБРАННАЯ ТЕМА**

~7

**«Өркен» институты
ЮНИСЕФ-пен бірлесіп
балаларды қорғау
жүйесін қалай күшейтіп
жатыр**

Как Институт
«Өркен» совместно
с ЮНИСЕФ укрепляет
систему защиты детей

~13

**Педагогтердің кәсіби
дамуы – білім сапасының
негізі**

Профессиональное развитие
педагогов – основа качества
образования

~19

**«Адал азамат» жобасы:
2 мыңнан астам мектепте
бірыңғай тәрбиелік орта
қалыптастырылады**

Проект «Адал азамат»:
в более чем 2 тысячах
школ формируется единая
воспитательная среда

~23

**Тамыз
конференциясы – 2026:
цифрлық дәуірдегі
білім беру**

Августовская
конференция – 2026:
образование в цифровую
эпоху

~27

**10 тамыз – Абай күні:
ұрпақпен жалғасқан
рухани сабақтастық**

10 августа – День Абая:
духовная преемственность,
продолжающаяся
в поколениях

**ПЕДАГОГТЕРГЕ
ПЕДАГОГАМ**

~33

**Тақта мен бордан –
жасанды интеллектке
дейін**

От классной доски –
к искусственному
интеллекту

~43

**Балаларды мектепке
дайындау: үздік баланы
емес, бірінші сыныптың
алғыр оқушысын
қалыптастырамыз**

Подготовка детей к школе:
формируем не отличника,
а успешного первоклассника

~51

**Жазғы алаңдар
балаларға қалай қолдау
көрсетеді**

Как летние площадки
поддерживают детей

ҰН Ы

СОДЕРЖАНИЕ

~59

Балалардың шығармашылық әлеуетін ашу және қауіпсіздікке баулу жолдары туралы

Как раскрыть творческий потенциал детей и научить их безопасности?

~75

«Арыстан патша»: баламен әңгіме бастауға себеп болатын мультфильм

«Король Лев»: мультфильм, который помогает начать разговор с ребенком

~99

Американы таңғалдырған 11 жасар талант: Нью-Йорктен алтын тағып оралған Уаистың жеңіс жолы

11-летний талант, покоровший Америку: путь Уайса к золотой победе в Нью-Йорке

~63

Пайдалы контент

Полезный контент

~81

Отбасындағы өзара сыйластық: үйлесімді қарым-қатынастың негізгі аспектілері

Взаимоуважение в семье: ключевые аспекты гармоничных отношений

~105

Кейде көзіміз де алдайды: неге жолдан өтпес бұрын құлаққапты шешуіміз қажет?

Иногда нас обманывают даже глаза: почему перед переходом дороги нужно снимать наушники?

**АТА-АНАЛАРҒА
РОДИТЕЛЯМ**

**БАЛАЛАРҒА
ДЕТЯМ**

~69

12 жасқа дейінгі бала дамуындағы ананың психоэмоционалдық өрісінің рөлі

Роль психоэмоционального состояния матери в развитии ребенка до 12 лет

~89

Әлемді жүрегімен сезінген жас талант: Лондонды тәнті еткен Абылай Мұстафин

Молодой талант, чувствующий мир сердцем: Абылай Мустафин, покоровший Лондон

~111

Психолог кеңесі

Советы психолога

«ӨРКЕН» ИНСТИТУТЫ ЮНИСЕФПЕН БІРЛЕСІП БАЛАЛАРДЫ ҚОРҒАУ ЖҮЙЕСІН ҚАЛАЙ КҮШЕЙТІП ЖАТЫР

КАК ИНСТИТУТ «ӨРКЕН»
СОВМЕСТНО С ЮНИСЕФ УКРЕПЛЯЕТ
СИСТЕМУ ЗАЩИТЫ ДЕТЕЙ

unicef

Бала өмірдің қиын кезеңіне тап болғанда, қауіп сигналын уақытылы байқап, тәуекелдерді дұрыс бағалау және көмекті нақты әрі тиімді ұйымдастыру ерекше маңызды. Мұндай жағдайларда баланың қауіпсіздігі, әл-ауқаты мен болашақ тағдыры тікелей мамандардың кәсібилігіне байланысты.

10–14 тамыз аралығында «Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты» ЮНИСЕФ-пен бірлесіп, «Балаларды қорғау саласындағы жағдайды басқару» Бағдарламасы бойынша біліктілікті арттыру курсы өткізді.

Курс халықаралық тәжірибе мен ұлттық стандарттарды, сондай-ақ әлеуметтік жұмыстың заманауи тәсілдерін біріктірді. Оның басты мақсаты – курстан соң Қазақстанның барлық өңірлеріндегі балаларды қорғау жүйесінің мамандарын оқыта алатын шебер-тренерлерді даярлау.

Ресми іс-шараға БҰҰ Балалар қорының (ЮНИСЕФ) Қазақстан Республикасындағы өкілі доктор Рашед Мустафа Сарвар қатысты. Ол өз сөзінде баланы қорғау барлық мамандардың жүйелі әрі үйлесімді жұмысын талап ететінін атап өтті.

«Әрбір баланың қауіпсіздігі мен әл-ауқатын қамтамасыз ету – біздің ортақ басымдығымыз. Бұл оқу курсы жергілікті жерлердегі мамандардың кәсіби әлеуетін арттырып қана қоймай, өмірдің қиын жағдайына тап болған әрбір балаға уақытылы, сапалы әрі жүйелі көмек көрсетудің берік негізін қалайды», – деді ол.

Когда ребенок оказывается в трудной жизненной ситуации, особенно важно вовремя заметить тревожные сигналы, правильно оценить риски и организовать помощь так, чтобы она была не формальной, а действительно эффективной. От профессионализма специалистов в таких случаях напрямую зависят безопасность, благополучие и дальнейшая судьба ребенка.

С 10 по 14 августа «Национальный научно-практический институт благополучия детей «Өркен» совместно с ЮНИСЕФ провел курс повышения квалификации по Программе «Управление случаем в сфере защиты ребенка».

Курс объединил международный опыт, национальные стандарты и современные подходы к социальной работе. Его главная цель – подготовить мастер-тренеров, которые в дальнейшем смогут обучать специалистов системы защиты детей во всех регионах Казахстана.

Вофициальной части мероприятия принял участие представитель Детского фонда ООН (ЮНИСЕФ) в Республике Казахстан доктор Рашед Мустафа Сарвар. Он подчеркнул, что защита ребенка требует системной и слаженной работы всех специалистов.

«Обеспечение безопасности и благополучия каждого ребенка – наш общий приоритет. Этот учебный курс не только повысит профессиональный потенциал специалистов на местах, но и заложит прочную основу для своевременного, качественного и системного оказания помощи каждому ребенку, оказавшемуся в трудной жизненной ситуации», – отметил он.

Тауекелді анықтаудан көмекке дейін

Курс бағдарламасын ЮНИСЕФ Қазақстандағы балаларды қорғау жүйесі мамандарының кәсіби әлеуетін нығайту үшін әзірлеген. Ол жағдайды басқару бойынша ұлттық стандартты операциялық процедураларға, бала құқықтарын қорғаудың халықаралық стандарттарына және әлеуметтік жұмыстың озық тәжірибелеріне негізделген.

Қатысушылар бала мен отбасын сүйемелдеудің негізгі кезеңдерін үйренді. Атап айтқанда, қауіп-қатер жағдайын анықтау, қажеттіліктерді бағалау, қауіп деңгейін айқындау, көмек көрсетудің жеке жоспарын әзірлеу және түрлі қызметтердің әрекеттерін үйлестіру.

Ведомствоаралық өзара әрекет ету жолдарына да ерекше назар аударылды. Өйткені бір баланың тағдырына білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау органдары, полиция және басқа да құрылымдар бір мезгілде қатысуы мүмкін. Олардың іс-әрекеттері шашыраңқы емес, келісілген әрі бір жүйелі болуы тиіс.

Тағы бір маңызды бағыт – шешімді баланың ең үздік мүдделерін басшылыққа ала отырып қабылдау. Маман заңнаманы біліп қана қоймай, баланы тыңдай білуі, оның жай-күйін бағалауы, отбасының жағдайын түсінуі және нақты қандай қолдау қажет екенін анықтай алуы керек.

Курстың жеке бағыты зорлық-зомбылықты бастан өткерген балалармен жұмыс істеуге арналды. Мұнда баланы қайта жарақаттаудың алдын алуға көмектесетін травмаға бағдарланған тәсіл аса маңызды.

От выявления риска до реальной помощи

Программа курса разработана ЮНИСЕФ для укрепления профессионального потенциала специалистов системы защиты детей Казахстана. Она основана на национальных стандартных операционных процедурах по управлению случаем, международных стандартах защиты прав ребенка и лучших практиках социальной работы.

Участники изучали основные этапы сопровождения ребенка и семьи: выявление ситуации риска, оценку потребностей, определение уровня угрозы, разработку индивидуального плана помощи и координацию действий различных служб.

Особое внимание уделялось межведомственному взаимодействию. Ведь в судьбе одного ребенка могут одновременно участвовать органы образования, здравоохранения, социальной защиты, полиции и другие структуры. Их действия должны быть не разрозненными, а согласованными.

Еще одно важное направление – принятие решений в наилучших интересах ребенка. Специалист должен не только знать законодательство, но и уметь услышать ребенка, оценить его состояние, понять ситуацию семьи и определить, какая именно поддержка необходима.

Участники разбирали, как выстраивать доверительный контакт, корректно разговаривать с ребенком и семьей, оценивать риски и принимать профессиональные решения в эмоционально сложных ситуациях.

Қатысушылар сенімді контакт орнатуды, баламен және отбасымен дұрыс сөйлесуді, тәуекелдерді бағалауды және эмоционалды күрделі жағдайларда кәсіби шешім қабылдау жолдарын талдады.

Құрғақ теорияның орнына – нақты тәжірибе

Оқытудың басым бөлігі практикалық жұмысқа негізделді. Қатысушылар кейстерді шешіп, топтық тапсырмаларды орындады, тренингтер мен ролдік ойындарға қатысты. Бұл формат тек алгоритмдерді оқып қана қоймай, оларды шынайы өмірге барынша жақындатылған жағдайларда бірден қолдануға мүмкіндік берді.

Практика вместо сухой теории

Большая часть обучения была построена на практической работе. Участники решали кейсы, выполняли групповые задания, участвовали в тренингах и ролевых играх. Такой формат позволял не просто изучить алгоритмы, а сразу применять их к ситуациям, максимально приближенным к реальным.

По завершении курса мастер-тренеры должны уметь проводить комплексную оценку положения ребенка и семьи,

Курсты аяқтаған соң шебер-тренерлер бала мен отбасының жағдайына кешенді бағалау жүргізе алуы, жағдайды барлық кезеңде сүйемелдеуі, ведомствоаралық өзара әрекет ету жолдарын құруы, бала құқықтарына негізделген тәсілді қолдануы, сондай-ақ ересектерді оқытудың заманауи әдістерін пайдалана білуі тиіс.

Алынған білімді олар кейіннен өңірлердегі мамандарға, соның ішінде балалардың құқықтарын қорғау басқармаларының жаңадан тағайындалған қызметкерлеріне береді. Бұл тәсіл балаға көрсетілетін көмектің сапасы оның елдің қай өңірінде тұратынына тәуелді болмауы үшін бірыңғай жұмыс стандарттарын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

сопровождать случай на всех этапах, выстраивать межведомственное взаимодействие, применять подход, основанный на правах ребенка, а также использовать современные методы обучения взрослых.

Полученные знания тренеры в дальнейшем передадут специалистам в регионах, включая вновь назначенных сотрудников управлений по защите прав детей. Такой подход позволяет формировать единые стандарты работы, чтобы качество помощи ребенку не зависело от того, в каком регионе страны он живет.

Теория тәжірибемен ұштасты

Шымкент қаласынан келген «Өркен» балалардың әл-ауқатын арттыру ұлттық ғылыми-практикалық институты Кәсіби даму департаментінің аға оқытушысы *Айнұр Қарымбаева* практикалық тапсырмалар мен шынайы кәсіби жағдайлармен жұмыс істеу ерекше құнды болғанын атап

өтті.

«Курс өте мазмұнды әрі пайдалы болды. Зорлық-зомбылықты бастан өткерген балалармен және олардың отбасыларымен жұмыс істеуде травмаға бағдарланған тәсілді меңгеру, сондай-ақ тәуекелді бағалау мен кәсіби шешімдер қабылдау дағдылары ерекше маңызды болды», – деді ол.

Оның айтуынша, интерактивті тапсырмалар, топтық жұмыстар, практикалық кейстер мен талқылаулар теориялық білімді шынайы тәжірибемен байланыстыруға көмектесті.

«Алған білімім мен әдістерімді кейінгі жұмысымда пайдаланып, әріптестеріммен бөлісемін», – деп қоса кетті Айнұр Қарымбаева ЮНИСЕФ пен тренерлерге біліктілікті арттыру мүмкіндігі үшін алғысын білдіре отырып.

Ақтөбе облысынан келген «Өркен» БЭАҰҒПИ Кәсіби даму департаментінің аға оқытушысы *Айжан Токбасова* курстың ең

Теория соединилась с практикой

Старший преподаватель Департамента профессионального развития ННПИБД «Өркен» *Айнұр Карымбаева* из Шымкента отметила, что особенно ценными стали практические задания и работа с реальными профессиональными ситуациями.

«Курс был очень содержательным и полезным. Особенно важным стало освоение травма-ориентированного подхода при работе с детьми, пережившими насилие, и их семьями, а также навыков оценки риска и принятия профессиональных решений», – рассказала она.

По ее словам, интерактивные задания, групповые работы, практические кейсы и обсуждения помогли связать теоретические знания с реальной практикой.

«Полученные знания и методы я буду использовать в дальнейшей работе и делиться ими с коллегами», – добавила Айнұр Карымбаева, выразив благодарность ЮНИСЕФ и тренерам за возможность повысить профессиональную квалификацию.

Старший преподаватель Департамента профессионального развития ННПИБД «Өркен» *Айжан Токбасова* из Актыубинской области считает одним из важнейших результатов курса усиление навыков раннего выявления детей и семей, которым необходима помощь.

«Основная цель нашего обучения – раннее выявление семей и детей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации», – отметила она.

Во время курса участники обсуждали вопросы совершенствования системы защиты детства, оказания комплексной помощи и взаимодействия различных структур.

По словам Айжан Токбасовой, специалистам этой сферы особенно необходимы

маңызды нәтижелерінің бірі ретінде көмекке мұқтаж балалар мен отбасыларды ерте анықтау дағдыларын нығайтуды атайды.

«Оқуымыздың басты мақсаты – өмірдің қиын кезеңіне тап болған отбасылар мен балаларды ерте анықтау», – деді ол.

Курс барысында қатысушылар балалық шақты қорғау жүйесін жетілдіру, кешенді көмек көрсету және әртүрлі құрылымдардың өзара әрекеттесу мәселелерін талқылады.

Айжан Тоқбасованың айтуынша, осы сала мамандарына жауапкершілік, кәсібилік, құзыреттілік, психологиялық төзімділік, эмпатия және қауіп-қатерге жедел әрекет ете білу қабілеті ерекше қажет.

«Практикалық жаттығулар, тренингтер, рөлге бөлінетін ойындар және кейстерді шешу арқылы біз өмірдің күрделі жағдайына тап болған балалармен және отбасылармен жұмыста қолдана алатын білім мен дағдыларды алдық», – деп атап өтті ол.

Бала – жүйенің басты назарында

Балаларды қорғаудың заманауи жүйесі орын алып қойған қайғылы жағдайда әрекет етуді ғана емес, сонымен бірге тәуекелдерді ерте анықтауды, отбасын қолдауды және зорлық-зомбылықтың алдын алуды талап етеді. Дәл осы себепті мамандардың кәсіби даярлығы тиімді көмектің негізгі шарттарының біріне айналып отыр.

Әрбір істің артында жай ғана құжат немесе ресми рәсім емес, өзіндік тарихы, қорқыныштары, үміттері мен болашағы бар нақты бала тұр. Жүйенің міндеті – баланың ведомстволар мен процедуралар арасында адасып кетпей, көмекті уақытылы алуын қамтамасыз ету.

Бағдарламаның басты мәні де осында: қиын жағдайға тап болған әрбір бала үшін қауіпсіздікке, қолдауға және толыққанды өмір сүруге мүмкіндік берілуі тиіс.

ответственность, профессионализм, компетентность, психологическая устойчивость, эмпатия и умение оперативно реагировать на угрозы.

«Через практические упражнения, тренинги, ролевые игры и решение кейсов мы получили знания и навыки, которые сможем применять в работе с детьми и семьями, оказавшимися в трудной жизненной ситуации», – подчеркнула она.

В центре системы – ребенок

Современная система защиты детей требует не только реакции на уже случившуюся беду, но и раннего выявления рисков, поддержки семьи и профилактики насилия. Именно поэтому профессиональная подготовка специалистов становится одним из ключевых условий эффективной помощи.

За каждым случаем стоит не документ и не формальная процедура, а конкретный ребенок со своей историей, страхами, надеждами и будущим. Задача системы – сделать так, чтобы он не потерялся между ведомствами и процедурами, а получил помощь вовремя.

Именно в этом главный смысл программы – каждому ребенку, оказавшемуся в сложной ситуации, должен быть дан шанс на безопасность, поддержку и полноценную жизнь.

ПЕДАГОГТЕРДІҢ КӘСІБИ ДАМУЫ – БІЛІМ САПАСЫНЫҢ НЕГІЗІ

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГОВ – ОСНОВА КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Астанада бастауыш, негізгі және жалпы орта білім беру педагогтерінің республикалық жазғы сессиялары өтті. Басқосуда жаңа оқу жылындағы басым бағыттар, білім беру мазмұнын жаңарту, педагогтердің кәсіби дамуы және оқушылардың қауіпсіздік мәселелері талқыланды.

Жаңа оқу жылына дайындық аясында елордада педагогтерге арналған республикалық жазғы сессиялар ұйымдастырылды. Білім беру саласындағы өзекті мәселелерді талқылауға еліміздің өңірлерінен жүздеген мұғалім қатысып, тәжірибе алмасып, алдағы оқу жылындағы өзгерістерді талқылады.

Бастауыш сынып педагогтерінің республикалық жазғы сессиясына еліміздің 20 өңірінен 200-ден астам өкіл қатысты. Ал негізгі және жалпы орта білім беру педагогтерінің сессиясына 300-ге жуық мұғалім жиналды. Іс-шараларды ұйымдастырудағы басты мақсат – педагогтерге әдістемелік қолдау көрсету, жаңа талаптар мен өзгерістерді түсіндіру және оларды білім беру ұйымдарында жүйелі түрде іске асыруға жағдай жасау.

Сессия барысында білім беру сапасын арттыруға бағытталған бірқатар басымдықтар қарастырылды. Атап айтқанда, оқу бағдарламаларын жетілдіру, бағалаудың жаңа тәсілдері, педагогтердің кәсіби дамуы, цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект құралдарын оқу үдерісінде тиімді пайдалану мәселелеріне назар аударылды.

В Астане прошли республиканские летние сессии педагогов начального, основного и общего среднего образования. В ходе встреч были обсуждены приоритетные направления нового учебного года, обновление содержания образования, профессиональное развитие педагогов и вопросы безопасности учащихся.

В рамках подготовки к новому учебному году в столице были организованы республиканские летние сессии для педагогов. В обсуждении актуальных вопросов сферы образования приняли участие сотни учителей из регионов страны. Участники обменялись опытом и обсудили предстоящие изменения в системе образования.

В республиканской летней сессии педагогов начального образования приняли участие более 200 представителей из 20 регионов страны. В сессии педагогов основного и общего среднего образования приняли участие около 300 учителей. Главная цель мероприятий – оказание методической поддержки педагогам, разъяснение новых требований и изменений, а также создание условий для их системной реализации в организациях образования.

В ходе сессий был рассмотрен ряд приоритетных направлений, ориентированных на повышение качества образования. В частности, внимание уделено совершенствованию учебных программ, новым подходам к оцениванию, профессиональному развитию педагогов, а также эффективному использованию цифровых технологий и инструментов искусственного интеллекта в образовательном процессе.

Сонымен қатар тәрбие жұмысының мазмұнына да ерекше мән берілді. Педагогтер «Адал азамат» бірыңғай тәрбие бағдарламасын, «Таза Қазақстан» тұжырымдамасын, «Заң және тәртіп» қағидатын іске асыру тетіктерін талқылады. Оқушылардың құқықтық сауаттылығын арттыру, жауапкершілік пен азаматтық құндылықтарды қалыптастыру мәселелері де күн тәртібінен орын алды.

Особое внимание было уделено и содержанию воспитательной работы. Педагоги обсудили механизмы реализации Единой воспитательной программы «Адал азамат», концепции «Таза Қазақстан» и принципа «Закон и порядок». Отдельное место в повестке заняли вопросы повышения правовой грамотности учащихся, формирования ответственности и гражданских ценностей.

Сессия аясында 300-ге жуық педагогтің қатысуымен практикалық воркшоптар ұйымдастырылды. Мұғалімдер 14 пәндер тобы мен 16 бағыт бойынша жаңа оқу жылындағы өзгерістерді талқылап, оқу бағдарламаларын жоспарлау, бағалау, «Адал азамат» бағдарламасының құндылықтарын сабақ барысына енгізу және жасанды интеллект құралдарын тиімді пайдалану жолдарын тәжірибе жүзінде пысықтады.

В рамках сессии были организованы практические воркшопы с участием около 300 педагогов. Учителя в составе 14 предметных групп и по 16 направлениям обсудили изменения нового учебного года и на практике отработали вопросы планирования учебных программ, оценивания, интеграции ценностей Программы «Адал азамат» в уроки, а также эффективного применения инструментов искусственного интеллекта.

Жаңа оқу жылынан бастап білім алушылардың құқықтық және қауіпсіздік сауаттылығын арттыруға бағытталған жаңа курстар енгізіледі. Атап айтқанда, 5–7 сыныптарда «Конституция негіздері», 8–11 сыныптарда «Заң және тәртіп», ал 5–11 сыныптарда «Жеке қауіпсіздік» курстары оқытылады. Сондай-ақ «Құқық негіздері» пәнінің мазмұны жаңартылады.

С нового учебного года будут введены новые курсы, направленные на повышение правовой и личной безопасности обучающихся. В частности, в 5–7 классах будет преподаваться курс «Основы Конституции», в 8–11 классах – «Закон и порядок», а в 5–11 классах – «Личная безопасность». Кроме того, будет обновлено содержание предмета «Основы права».

Жазғы сессиялардың маңызды бөлігі педагогтер мен білім беру саласының басшылығы арасындағы тікелей диалогқа арналды. ҚР Оқу-ағарту министрі Жұлдыз Сүлейменова мұғалімдермен ашық форматта кездесіп, олардың сұрақтары мен ұсыныстарын тыңдады. Кездесу барысында оқу процесін ұйымдастыру, бағалау жүйесі, цифрлық шешімдер, кәсіби даму және білім беру саласындағы өзге де өзекті мәселелер көтерілді.

Педагогтердің пікірінше, мұндай ашық алаңдар жаңа оқу жылына дайындықпен қатар, мұғалімдердің тәжірибе алмасуына және ортақ мәселелерді бірлесіп талқылауына мүмкіндік береді. Өңірлерден келген мамандар өз тәжірибелерімен бөлісіп, тиімді әдістемелерді талқылады.

Жазғы сессияларда көтерілген мәселелердің барлығы бір мақсатқа – білім сапасын арттыруға, педагогтің кәсіби әлеуетін нығайтуға және оқушы үшін қауіпсіз әрі қолайлы білім беру ортасын қалыптастыруға бағытталған.

Жаңа оқу жылы білім беру жүйесіне бірқатар жаңашылдық әкелмек. Ал осы өзгерістерді сапалы жүзеге асыруда педагогтің кәсіби дайындығы, заманауи әдістерді меңгеруі және білім алушының қажеттілігіне бағдарланған жұмыс тәсілі шешуші рөл атқарады.

Важной частью летних сессий стал прямой диалог между педагогами и руководством сферы образования. Министр просвещения РК Жұлдыз Сүлейменова провела встречу с учителями в открытом формате, выслушав их вопросы и предложения. В ходе встречи были подняты вопросы организации учебного процесса, системы оценивания, цифровых решений, профессионального развития и другие актуальные темы сферы образования.

По мнению педагогов, такие открытые площадки позволяют не только подготовиться к новому учебному году, но и обменяться опытом, а также совместно обсудить актуальные вопросы. Специалисты из регионов поделились собственными практиками и обсудили эффективные методики работы.

Все вопросы, поднятые в ходе летних сессий, направлены на достижение единой цели – повышение качества образования, укрепление профессионального потенциала педагога и создание безопасной и комфортной образовательной среды для учащихся.

Новый учебный год принесет системе образования ряд нововведений. Качественная реализация этих изменений во многом будет зависеть от профессиональной подготовки педагога, владения современными методами работы и способности выстраивать образовательный процесс с учетом потребностей каждого обучающегося.

<https://www.gov.kz/memleket/entities/edu/press/news/details/1263831?lang=kk>

«АДАЛ АЗАМАТ» ЖОБАСЫ: 2 МЫҢНАН АСТАМ МЕКТЕПТЕ БІРЫҢҒАЙ ТӘРБИЕЛІК ОРТА ҚАЛЫПТАСТЫРЫЛАДЫ

ПРОЕКТ «АДАЛ АЗАМАТ»: В БОЛЕЕ ЧЕМ 2 ТЫСЯЧАХ ШКОЛ ФОРМИРУЕТСЯ ЕДИНАЯ ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ СРЕДА

Қазақстан мектептерінде оқушыларға сапалы білім берумен қатар, олардың бойында азаматтық жауапкершілік, отаншылдық, заңға құрмет және қоғамдық ортаға жауапкершілікпен қарау құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүйелі түрде жалғасып келеді. Осы бағытта Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Адал азамат» Біртұтас тәрбие бағдарламасының қолданыс аясын кеңейту жөніндегі тапсырмасына сәйкес еліміздің 2 мыңнан астам мектебінде бірыңғай тәрбиелік орта қалыптастыру жұмыстары жүргізілуде.

Жаңа тәсілдің басты ерекшелігі – тәрбие жұмысын тек сынып сағаттарымен немесе жекелеген іс-шаралармен шектемей, оны оқушының күнделікті мектеп өмірімен байланыстыру. Осы мақсатта білім беру ұйымдарының кеңістігін мазмұндық әрі көрнекі материалдармен толықтыруға басымдық беріліп отыр.

В школах Казахстана наряду с обеспечением качественного образования продолжается системная работа, направленная на формирование у учащихся гражданской ответственности, патриотизма, уважения к закону и ответственного отношения к окружающей среде. В соответствии с поручением Главы государства *Касым-Жомарта Токаева* по расширению сферы применения Единой воспитательной программы «Адал азамат» в более чем 2 тысячах школ страны ведется работа по формированию единой воспитательной среды.

Главная особенность нового подхода заключается в том, что воспитательная работа не ограничивается классными часами или отдельными мероприятиями, а становится частью повседневной школьной жизни учащихся. В связи с этим особое внимание уделяется наполнению пространства образовательных организаций содержательными и наглядными материалами.

Құндылықтар мектеп кеңістігіне енгізіледі.

Мектептерді безендіру жұмыстары арнайы әзірленген брендбук негізінде жүзеге асырылады. Онда «Адал азамат» Бағдарламасының негізгі құндылықтары мен идеяларын оқушыларға түсінікті әрі есте қаларлық форматта ұсынуға арналған визуалды шешімдер қамтылған.

Білім беру ұйымдарының дәліздері, холлдары, оқу кабинеттері мен ортақ кеңістіктерінде оқушылардың назарын азаматтық құндылықтарға бағыттайтын ақпараттық және көрнекі материалдар орналастырылады. Олардың қатарында Жаңа Конституцияның нормалары мен құндылықтары, «Таза Қазақстан» идеялары, ұлы тұлғалардың тағылымды сөздері, сондай-ақ еліміздің табиғаты мен көрікті жерлерін танытатын бейнелер бар.

Ценности внедряются в школьное пространство.

Оформление школ осуществляется на основе специально разработанного брендбука. В нем представлены визуальные решения, позволяющие в доступной и запоминающейся форме донести до учащихся основные ценности и идеи Программы «Адал азамат».

В коридорах, холлах, учебных кабинетах и общих пространствах образовательных организаций размещаются информационные и наглядные материалы, направленные на формирование гражданских ценностей у учащихся. Среди них – нормы и ценности Новой Конституции, идеи «Таза Қазақстан», мудрые высказывания великих личностей, а также изображения, знакомящие с природой и достопримечательностями нашей страны.

“

Халықтың кемеліне келіп өркендеуі үшін, ең алдымен, азат пен білім керек.

Мұндай орта мектептің ішкі келбетін жаңартумен ғана шектелмейді. Оның негізгі мақсаты – тәрбиелік мазмұнды баланың күнделікті өмірінің бір бөлігіне айналдыру.

Мысалы, оқушы мектеп дәлізінен ел тарихына қатысты тағылымды ойды көріп, Қазақстанның көрікті жерлерінің бейнесімен танысып немесе қоршаған ортаны таза ұстауға үндейтін ақпаратты күн сайын оқи алады. Осылайша тәрбие үдерісі арнайы бөлінген уақытпен ғана шектелмей, мектептің барлық кеңістігіне таралады.

Тәрбие жұмысының нәтижелі болуы үшін құндылықтардың балаға тек сөзбен түсіндіріліп қоймай, оның күнделікті әрекеті арқылы бекітілуі маңызды. Осы тұрғыдан алғанда, мектеп ортасын тәрбиелік мазмұнмен толықтыру – оқушының құндылықтарды қабылдауына ықпал ететін қосымша құрал.

Жауапкершілік, адалдық, еңбекқорлық, отаншылдық, заңға құрмет және табиғатты қорғау секілді ұстанымдар оқушының мектептегі қарым-қатынасынан, қоғамдық жұмыстарға қатысуынан, ортақ тәртіпті сақтауынан көрініс табуы тиіс.

Еліміздің 2 мыңнан астам мектебінде жүзеге асырылып жатқан бұл жұмыс білім беру ұйымдарының сыртқы келбетін өзгертуге ғана бағытталмаған. Оның негізгі мәні – мектептегі тәрбие кеңістігін біріздендіріп, оқушының күнделікті ортасында ортақ құндылықтарды жүйелі түрде қалыптастыру.

«Адал азамат» Бағдарламасы негізінде қалыптасып жатқан бірыңғай тәрбиелік орта осы міндетті жүзеге асырудың бір тетігіне айналып отыр. Басты мақсат – мектеп қабырғасынан бастап елін құрметтейтін, заңды сақтайтын, еңбекті бағалайтын, қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарайтын және қоғамға пайдалы азамат қалыптастыру.

Такая среда направлена не только на обновление внутреннего пространства школы. Ее главная цель – сделать воспитательное содержание частью повседневной жизни ребенка.

Например, проходя по школьному коридору, учащийся может увидеть содержательную мысль об истории страны, познакомиться с изображениями красивейших мест Казахстана или прочитать информацию, призывающую бережно относиться к окружающей среде. Таким образом, воспитательный процесс не ограничивается специально отведенным временем, а становится частью всего школьного пространства.

Для эффективности воспитательной работы важно, чтобы ценности не только объяснялись ребенку словами, но и закреплялись через его повседневные поступки. С этой точки зрения наполнение школьной среды воспитательным содержанием становится дополнительным инструментом, способствующим усвоению учащимися важных ценностей.

Ответственность, честность, трудолюбие, патриотизм, уважение к закону и бережное отношение к природе должны проявляться в поведении учащегося, его взаимоотношениях в школе, участии в общественной деятельности и соблюдении общих правил.

Работа, проводимая сегодня более чем в 2 тысячах школ страны, направлена не только на изменение внешнего облика образовательных организаций. Ее основная задача – создать единое воспитательное пространство и системно формировать общие ценности в повседневной среде учащихся.

Единая воспитательная среда, формируемая в рамках Программы «Адал азамат», становится одним из инструментов реализации этой задачи. Главная цель – с ранних лет воспитывать гражданина, который любит свою страну, соблюдает закон, ценит труд, ответственно относится к окружающей среде и стремится приносить пользу обществу.

ТАМЫЗ КОНФЕРЕНЦИЯСЫ – 2026: ЦИФРЛЫҚ ДӘУІРДЕГІ БІЛІМ БЕРУ

АВГУСТОВСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ – 2026: ОБРАЗОВАНИЕ В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ

26 тамызда Астана қаласында Мемлекет басшысы **Қасым-Жомарт Тоқаевтың қатысуымен жыл сайынғы педагогтердің Республикалық тамыз конференциясы өтті.**

Алғаш рет жаңартылған еліміздің Негізгі Заңында білім беру, ғылым және инновацияларды дамыту стратегиялық бағыт ретінде бекітілді.

Педагогтер арасында «Тамыз кеңесі» деп аталып кеткен бұл конференция – жаңа оқу жылының қалай өтетіні туралы ой бөлісетін дәстүрлі алаң. Биыл да педагогтермен кездесуге Қасым-Жомарт Тоқаев келді. Мемлекет басшысының баяндамасында еліміздің білім беру жүйесінің қызметі мен дамуына қатысты ең өзекті мәселелердің кең ауқымы қамтылды.

Президент өз сөзін Абай Құнанбаевтың «Қара сөздерінен» алынған: «Адамшылық адам бойында жақсы ұстаздың арқасында қалыптасады» деген нақылымен бастады. Ол жаңа Конституцияда «білім берусаласына алғаш рет ерекше назар аударылғанын» атап өтті. Сонымен қатар адами капиталды, білімді, ғылым мен инновацияны дамыту стратегиялық бағыт ретінде бекітілгенін айтты.

Сондай-ақ Президент білім беруді қаржыландыру көлемі соңғы 7 жылда үш есеге өсіп, 6,4 триллион теңгеге жеткенін айтты. Президенттің айтуынша, соңғы 5 жылда 1 миллионнан астам оқушы орнына арналған 1120 мектеп салынды. Ауылдардағы 5000 мектептің материалдық-техникалық базасы жаңартылды. «Келешек мектептері» жобасы аясында 217 мектеп бой көтерді.

26 августа в Астане состоялась ежегодная **Республиканская августовская конференция педагогов с участием Главы государства Касым-Жомарта Токаева.**

Впервые развитие образования, науки и инноваций закреплено в качестве стратегического направления в обновленном Основном Законе страны.

Среди педагогов эта конференция давно известна как «Августовское совещание» – традиционная площадка для обсуждения ключевых ориентиров нового учебного года и обмена мнениями о том, каким он будет. В этом году к педагогам снова приехал Касым-Жомарт Токаев. Его выступление охватило широкий спектр наиболее актуальных тем, связанных с функционированием и развитием системы образования страны.

Президент начал выступление с цитаты Абая Кунанбаева: «Человечность формируется в человеке благодаря хорошему наставнику». Он отметил, что в новой Конституции «впервые особое внимание уделено образовательной сфере. При этом развитие человеческого капитала, образования, науки и инноваций закреплено в качестве стратегического направления...»

Также Президент сообщил: финансирование образования за 7 лет выросло втрое – до 6,4 трлн тенге. За 5 лет построено 1120 школ более чем на миллион ученических мест. Обновлена база 5000 сельских школ. В рамках проекта «Келешек мектептері» возведено 217 школ.

Мұғалімдерге де ерекше көңіл бөлінуде. 5 қазан Педагогтер күніне арналған кәсіби мереке ретінде бекітілді. «Қазақстанның еңбек сіңірген ұстазы» атағы тағайындалып, оны қазірдің өзінде 100-ге жуық педагог иеленді. Үш педагог еліміздің жоғары мемлекеттік наградасы – «Қазақстанның Еңбек Ері» атағына ие болды.

Бұл көрсеткіштер халықаралық деңгейде де өз дәлелін тапты. TALIS (Teaching and Learning International Survey) – Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының қамқорлығымен жүргізілетін мұғалімдер мен мектеп директорларының еңбек жағдайы мен білім беру ортасын зерттейтін ауқымды халықаралық салыстырмалы зерттеу нәтижесіне сәйкес, Қазақстан педагогтердің беделін арттыру бойынша әлемде 2-орында тұр. Сонымен қатар мұғалімдердің еңбекақысына қанағаттану деңгейі бойынша әлемнің үздік бестігіне кіреді.

Учителям уделяют больше внимания. 5 октября закреплен как профессиональный праздник педагогов. Утверждено звание «Қазақстанның еңбек сіңірген ұстазы» («Заслуженный учитель Казахстана»), которое уже получили почти 100 человек. Трое педагогов были удостоены высшей государственной награды – звания «Қазақстанның Еңбек Ері» («Герой Труда Казахстана»).

Есть и международное подтверждение. По исследованию TALIS (Teaching and Learning International Survey) – масштабное международное сравнительное исследование условий труда и учебной среды учителей и директоров школ, проводимое под эгидой Организации экономического сотрудничества и развития, Казахстан занимает 2-е место в мире по укреплению авторитета педагогов и входит в 1-ю пятерку по их удовлетворенности оплатой труда.

«БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНЫҢ ҮЗДІГІ» ТӨС БЕЛГІСІ

«Алайда қол жеткен жетістіктерге тоқмейілсуге әлі ерте», – деді Мемлекет басшысы. Қазір елімізде халық санының тұрақты өсуіне және жаңа мектептердің қарқынды салынуына байланысты 5000-нан астам мұғалім жетіспейді. Алайда бұл салада кезекті ауқымды реформа жүргіземіз деп, қысқа мерзімде бүкіл білім беру жүйесін түбегейлі өзгертуге болмайды.

«Бұл аса маңызды салаға зиян келтірген бұрынғы келеңсіз тәжірибе әлі де есте. Мұндай эксперименттер білім беру жүйесіне едәуір зиянын тигізді. Құр реформа жасау үшін мазмұнсыз реформалар жүргізуді тоқтату қажет. Реформалармен өзгерістер, сөзсіз, керек. Бірақ олар мұғалімдердің бар күшін сарқып, күйзеліске ұшыратпауы тиіс. Өскелең ұрпақты тәрбиелеуге ерекше көңіл бөлу қажет. Қоғамда заң мен тәртіпке, тазалық пен өркениеттілікке негізделген жаңа этиканы қалыптастыру осы маңызды міндетті жүзеге асырудан басталады. Баршаңызға жаңа оқу жылында табыс тілеймін!», – деді Президент Қасым-Жомарт Тоқаев.

Сол күні Президент педагогтерге мемлекеттік наградалар беру туралы Жарлыққа да қол қойды.

«Однако почивать на лаврах рано», – обратил внимание Глава государства. В стране не хватает более 5000 учителей, что связано с постоянным ростом населения и высокими темпами строительства новых школ. Но в попытке провести очередную масштабную реформу в этой сфере нельзя в короткие сроки кардинально менять всю систему обучения.

«Все еще помнят прежний негативный опыт, который нанес ущерб этой важнейшей сфере. Подобные эксперименты изрядно навредили системе образования. Необходимо прекратить пустые, не наполненные содержанием реформы ради самих реформ. Реформы и изменения, безусловно, необходимы, но они не должны отнимать все силы и подвергать учителей стрессу. Особое внимание необходимо уделять воспитанию подрастающего поколения. Именно с решения этой важной задачи начинается формирование в обществе новой этики, основанной на законе и порядке, чистоте и культуре. Желаю всем вам успешного нового учебного года!», – сказал Президент Касым-Жомарт Токаев.

В этот же день Президент подписал Указ о присуждении педагогам государственных наград.

АБАЙ

КУН

10 ТАМЫЗ – АБАЙ КҮНІ: ҰРПАҚПЕН ЖАЛҒАСҚАН РУХАНИ САБАҚТАСТЫҚ

10 АВГУСТА – ДЕНЬ АБАЯ: ДУХОВНАЯ ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ, ПРОДОЛЖАЮЩАЯСЯ В ПОКОЛЕНИЯХ

“

*Адамның адамшылығы – ақыл, ғылым,
жақсы ата, жақсы ана, жақсы құрбы,
жақсы ұстаздан болады.*

*Человечность человека формируется
умом, наукой,
хорошими родителями, хорошими друзьями,
хорошим учителем.*

”

Абай Құнанбайұлы

Абай Құнанбайұлының есімі – қазақ халқының рухани тарихымен біте қайнасқан ұлы есім. Оның шығармалары ұлттың әдеби мұрасын байытып қана қоймай, білімге ұмтылу, адал еңбек ету, әділеттілік пен адамгершілікті жоғары қою секілді құндылықтарды дәріптеді. Осы идеялардың өзектілігі бүгін де сақталып отыр.

10 тамызда Қазақстанда Абай күні аталып өтеді. Биыл ұлы ақынның туғанына 181 жыл толуына орай еліміздің барлық өңірін қамтитын ауқымды мәдени-ағартушылық бағдарлама ұйымдастырылды. Абай мұрасын кеңінен танытуға бағытталған 350-ден астам мәдени, ғылыми-танымдық, білім беру және спорттық іс-шара өткізілді.

Имя Абая Кунанбаева неразрывно связано с духовной историей казахского народа. Его творчество не только обогатило национальное литературное наследие, но и утвердило такие важные ценности, как стремление к знаниям, честный труд, справедливость и человечность. Эти идеи не утратили своей актуальности и сегодня.

10 августа в Казахстане отмечается День Абая. В этом году, к 181-й годовщине со дня рождения великого поэта, по всей стране была организована масштабная культурно-просветительская программа. В рамках мероприятий, направленных на популяризацию наследия Абая, прошло более 350 культурных, научно-познавательных, образовательных и спортивных мероприятий.

Мерекелік бағдарлама ақынның шығармашылығын әр қырынан танытуға бағытталды. Кітапханаларда ғылыми кездесулер мен зияткерлік сайыстар өтсе, музейлерде арнайы сабақтар, көрмелер мен экскурсиялар ұйымдастырылды. Театрлар мен кино саласының өкілдері Абай шығармаларына негізделген мәдени жобаларды көрермен назарына ұсынды.

Елордада Абай поэзиясына арналған әдеби кештер өткізіліп, саябақтарда оның әндері орындалды. Сондай-ақ еліміздің түкпір-түкпірінен жиналған жас қаламгерлер бас қосқан Республикалық форум ұйымдастырылып, жас буынның шығармашылық әлеуетін қолдауға мүмкіндік берілді.

Абай мұрасын дәріптеу шаралары *Алматы мен Шымкентте* де жалғасты. Ұлттық кітапханада ақын шығармашылығына арналған зияткерлік сайыс өтсе, *Шымкенттегі «Хакім Абай»* музейінде ашық есік күні, көрме және танымдық экскурсиялар ұйымдастырылды. Ал Семейдегі Абайдың мемлекеттік музей-қорығында көрмелермен қатар әдеби квест пен Абай әндерінің Фестивалі өткізілді.

Абай күні аясындағы шаралар мәдениет пен әдебиетпен ғана шектелмеді. Абай облысында республикалық ультрамарафон өткізіліп, ақындар айтысы ұйымдастырылды. Елдің өзге өңірлерінде де концерттер, театр қойылымдары, «Абай оқулары», поэзиялық кештер, кітап көрмелері мен түрлі танымдық жобалар өтті.

Праздничная программа позволила раскрыть многогранность творчества великого поэта. В библиотеках проходили научные встречи и интеллектуальные состязания, в музеях – тематические занятия, выставки и экскурсии. Представители театрального и кинематографического искусства представили зрителям культурные проекты, посвященные творчеству Абая.

В столице состоялись литературные вечера, посвященные поэзии Абая, а в городских парках звучали его песни. Кроме того, был организован Республиканский форум, объединивший молодых литераторов со всех уголков страны. Такие встречи способствуют развитию творческого потенциала молодого поколения и укреплению преемственности национальной литературы.

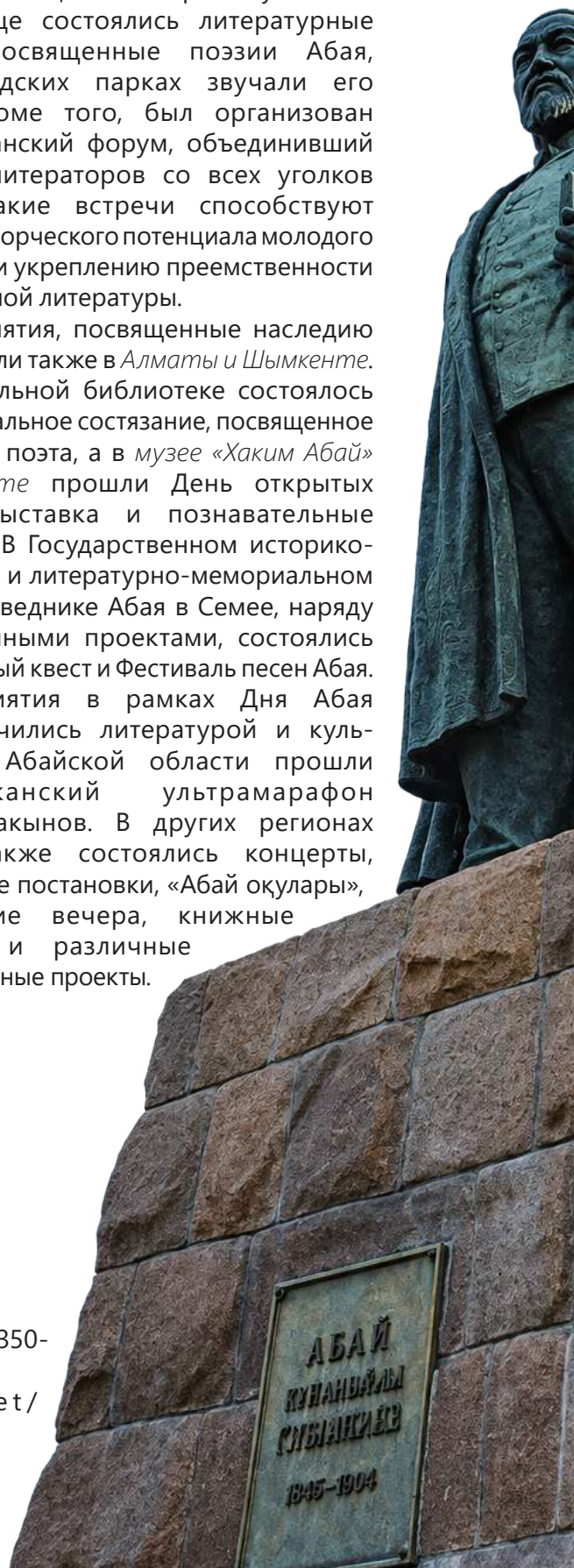
Мероприятия, посвященные наследию Абая, прошли также в *Алматы и Шымкенте*. В Национальной библиотеке состоялось интеллектуальное состязание, посвященное творчеству поэта, а в *музее «Хаким Абай» в Шымкенте* прошли День открытых дверей, выставка и познавательные экскурсии. В Государственном историко-культурном и литературно-мемориальном музее-заповеднике Абая в Семее, наряду с выставочными проектами, состоялись литературный квест и Фестиваль песен Абая.

Мероприятия в рамках Дня Абая не ограничились литературой и культурой. В Абайской области прошли Республиканский ультрамарафон и айтыс акынов. В других регионах страны также состоялись концерты, театральные постановки, «Абай оқулары», поэтические вечера, книжные выставки и различные познавательные проекты.

<https://kaz.inform.kz/news/abay-kunne-oray-kazakstanda-350-den-astam-s-shara-oted-8a9c5376/>

<https://abaidan.kz/kz/categories/maedeniet/abay-ult-ruhynyn-temirkazygy-2026-08-10>

Ұлы ақынның мұрасын насихаттау шетелде де ерекше атап өтілді. Мәселен, Бейжіңдегі Қазақстанның мәдени орталығы «Цзиньтай» музейімен бірлесіп, Абайдың әдеби-философиялық мұрасын талқылауға арналған дөңгелек үстел өткізді. Бұл бастамалар ақын шығармашылығының Қазақстан шеңберінен асып, халықаралық мәдени кеңістікте де кеңінен насихатталып келе жатқанын көрсетеді.

Абайды ұлықтау – оның есімін атап өтумен ғана шектелмейді. Ақынның басты мұраты – саналы, білімді, еңбекқор әрі адамгершілігі биік тұлға қалыптастыру. Сондықтан оның шығармаларын жас ұрпаққа таныту – ұлттық құндылықтарды дәріптеудің маңызды бағыттарының бірі.

Абайдың сөзі – өткеннің мұрасы ғана емес, бүгінгі күнге де бағыт-бағдар беретін рухани құндылық. Оның білімге шақырған ойлары жас ұрпақты ізденуге жетелесе, еңбек пен адалдық туралы өсиеттері өмірлік ұстаным қалыптастыруға ықпал етеді.

Популяризация наследия великого поэта продолжилась и за рубежом. Так, в Пекине культурный центр Казахстана совместно с музеем «Цзиньтай» организовал круглый стол, посвященный литературному и философскому наследию Абая. Подобные инициативы свидетельствуют о том, что творчество великого мыслителя выходит за пределы Казахстана и получает все большее признание в международном культурном пространстве.

Почитание Абая не ограничивается лишь памяtnыми мероприятиями. Главная идея его творчества – воспитание сознательного, образованного, трудолюбивого и нравственно зрелого человека. Именно поэтому знакомство молодого поколения с произведениями и философией Абая является одним из важных направлений сохранения и передачи национальных ценностей.

Слово Абая – не просто наследие прошлого, а духовный ориентир, который продолжает звучать и в современном мире. Его призыв к знаниям вдохновляет молодежь стремиться к развитию, а идеи труда, честности и ответственности помогают формировать прочные жизненные принципы.

Абай күні – ұлы тұлғаны еске алатын бір күн ғана емес, оның тағылымын қайта жаңғыртып, келер ұрпаққа аманат ететін рухани сабақтастықтың белгісі.

День Абая – это не просто дата, посвященная памяти великого мыслителя. Это возможность вновь обратиться к его мудрости, сохранить духовное наследие и передать его будущим поколениям, продолжая связь времен и поколений.

Педагогтерге Педагогам

Мұғалім – келешектің сәулетшісі, адам жанының мүсіншісі

Учитель – это создатель будущего и скульптор человеческой души

СҰРАҒАН ДӘУІТ

БІЛІМ ТРЕНД

ТАҚТА МЕН БОРДАН – ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТКЕ ДЕЙІН

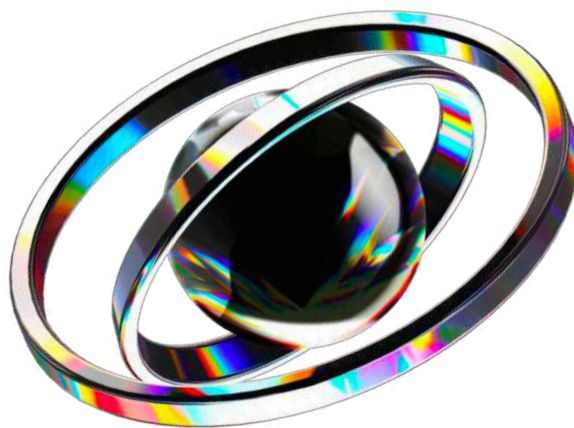
**ОТ КЛАСНОЙ ДОСКИ – К ИСКУССТВЕННОМУ
ИНТЕЛЛЕКТУ**

Сәлем, құрметті әріптестер! Менің аты-жөнім – Сұраған Дәуіт. Мен Ақмола облысы, Қараөткел ауылындағы ІТ мектеп-лицейінде математика пәнінен сабақ беремін. Көпшілік «ауыл мектебіндегі математика» дегенде тек тақта, бор және ескі оқулықтарды көз алдына елестетуі мүмкін. Бірақ мен өз сабақтарымда жасанды интеллект (ЖИ) пен заманауи технологияларды қолданамын. Педагогтерге арналған осы рубрикада мен қарапайым студенттен қалай ІТ-жобалар авторына айналғанымды және мұғалімдердің күнделікті жұмысын жеңілдету үшін істеп жүрген жобалармен бөліскім келеді.

Здравствуйте, уважаемые коллеги! Меня зовут Сураган Даут. Я преподаю математику в ІТ-школе-лицее села Караоткель Ақмолинской области. Возможно, у многих словосочетание «математика в сельской школе» ассоциируется только с доской, мелом и старыми учебниками. Но на своих уроках я использую искусственный интеллект (ИИ) и современные технологии.

В этой рубрике для педагогов я хочу поделиться своей историей – как от обычного студента пришел к созданию ІТ-проектов, и какие инструменты разрабатываю сегодня, чтобы облегчить повседневную работу учителей.

Алғашқы қадамдар: студенттік шақ және YouTube превьюлері

Мен 2019 жылы Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіне «Математика мұғалімдерін даярлау» мамандығына оқуға түстім. Алайда, студенттік жылдарым тек кітапханада конспект жазумен ғана өткен жоқ. Ол кезде менің графикалық дизайнға деген қызығушылығым оянған еді.

Қосымша табыс табу әрі өзімді дамыту мақсатында Қазақстанның ең танымал YouTube арналарымен жұмыс істей бастадым. Мәселен, миллиондаған қаралымы бар «Жездуха – Million Show», «BayGuys» сияқты жобалардың видеоларына арнап превью (мұқаба) суреттерін жасадым. Бұл маған тек дизайн бағдарламаларын меңгертіп қана қоймай, кез келген ақпаратты адам назарын аударатындай етіп, әдемі әрі қысқа жеткізуді үйретті.

Ол кезде мен бұл дағдының мұғалімдік жолымда қаншалықты пайдалы болатынын білген жоқпын. Қазір мектепте сабақ бергенде, сол дизайн тәжірибемнің арқасында оқушыларыма арнап өте әдемі, визуалды тартымды презентациялар жасаймын. Күрделі математикалық формулалардың өзін балаға қызықты етіп көрсетуге болады. Сондай-ақ, мектепішілік іс-шараларға қажетті баннерлер мен материалдарды дайындау мен үшін еш қиындық тудырмайды. Бұл менің цифрлық сауаттылығымның алғашқы іргетасы болды.

Первые шаги: студенческие годы и YouTube-превью

В 2019 году я поступил в Евразийский национальный университет имени Л. Н. Гумилева по специальности «Подготовка учителей математики». Однако мои студенческие годы не ограничивались только конспектами в библиотеке. Именно тогда у меня появился интерес к графическому дизайну.

Чтобы получать дополнительный доход и одновременно развиваться, я начал сотрудничать популярными казахстанскими YouTube-каналами. В частности, создавал превью (обложки) для видеороликов таких проектов, как «Жездуха – Million Show» и «BayGuys», собиравших миллионы просмотров.

Эта работа помогла мне не только освоить графические программы, но и научила представлять любую информацию кратко, понятно и визуально привлекательно, чтобы она сразу привлекала внимание аудитории.

Тогда я еще не знал, насколько этот навык пригодится мне в педагогической деятельности. Сегодня, работая в школе, благодаря опыту в дизайне я создаю для учеников яркие и визуально понятные презентации. Даже сложные математические формулы можно представить ребенку интересно и доступно. Кроме того, подготовка баннеров и других материалов для школьных мероприятий не вызывает у меня затруднений. Именно этот опыт стал первым фундаментом моей цифровой грамотности.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Бағдарламалауға қызығушылық және «QazaqGPT»

Университетті бітірер шақта мен жасанды интеллектке (ЖИ) қатты қызыға бастадым. Қазір «ЖИ арқылы код жазу» (Vibe Coding) деген сөздер трендте ғой. Ал мен бұл тақырыптар танымал болмай тұрып-ақ, ЖИ көмегімен түрлі бағдарламалар жазып, тәжірибе жасай бастадым. Үш жылдың ішінде 100-ден астам кішігірім цифрлық жобалар жасап көрдім.

Сол кездегі ең үлкен жетістіктеріміздің бірі – «QazaqGPT» жобасы. Біз достарымызбен бірігіп қазақ тіліндегі алғашқы ЖИ нейрожелісін жасауға талпындық. Мен осы жобаға «QazaqGPT» деген әдемі атау беріп, бағыт-бағдар көрсеттім. Ал серіктесім Асылжан бұл жобаны мінсіз қорғап шығып, Astana IT университетінен грант ұтып алды. Бұл жағдай маған үлкен мотивация берді: «Демек, дұрыс идея мен технологияны біріктірсе, керемет нәтижеге жетуге болады екен» деп түйдім.

Интерес к программированию и «QazaqGPT»

Ближе к окончанию университета я всерьез заинтересовался искусственным интеллектом. Сегодня часто можно услышать термин «Vibe Coding» – *программирование с помощью ИИ*. Однако еще до того, как это направление стало популярным, я начал экспериментировать с созданием различных программ при помощи ИИ.

За три года мне удалось попробовать свои силы более чем в 100 небольших цифровых проектах.

Одним из наиболее значимых проектов того периода стал «QazaqGPT». Вместе с друзьями мы попытались создать одну из первых нейросетей на казахском языке. Я предложил проекту название «QazaqGPT», помогал определить его направление и концепцию. Мой партнер Асылжан успешно защитил проект и выиграл грант от Astana IT University.

Этот опыт стал для меня большой мотивацией. Я понял:

Если правильно объединить хорошую идею и современные технологии, можно добиться действительно впечатляющего результата.

Мектептегі шындық және «EdTech» жобасының дүниеге келуі

2023 жылы университетті бітіріп, Қараөткел ауылына математика мұғалімі болып жұмысқа тұрдым. Жас маман ретінде мектепке үлкен шабытпен келген мен өзекті мәселемен жолықтым, ол – *мұғалімнің қағазбастылығы*.

Оқушыларға грамота жазу, оларды топқа бөлу, бағалау, есеп беру – осының бәрі мұғалімнің шығармашылыққа жұмсайтын алтын уақытын ұрлайтынын түсіндім.

«Егер мен IT-ны түсінсем, неге осы жұмыстарды өзім үшін жеңілдетпеске?» деп ойлады. Сөйтіп, өзіме күнделікті көмекші ретінде «EdTech (Dake Teach)» атты авторлық жүйемді жасап шығардым.

Бұл жүйенің ішіне бірнеше шағын құралдар кіреді.

- *AutoMarapat*. Оқушыларға мақтау қағазын жазу үшін бірнеше сағатым кетер еді. Қазір мен жүйеге сыныпты таңдап, оқушының атын белгілеймін – жүйе маған бір секундта дайын PDF грамотаны шығарып береді.

- *Synyp Manager*. Сабақ үстінде оқушыларды топқа бөлетін, оларға ұпай беріп, сабақты ойынға айналдыратын құрал. Барлық дерек электронды журналдан автоматты түрде алынады. Қолмен сыныптарыңызды теріп отырмайсыз.

- *AitQyz*. Бұл құрал инклюзивті білім беруге арналған. Егер сыныпта оқуда қиналатын (мәселен, дислексиясы бар) бала болса, жүйеге мәтіннің суретін саламыз, ал ол мәтінді танып, балаға аудио түрінде оқып береді.

Бұл жобалар менің қағазбастылыққа кететін уақытымды 50%-ға дейін үнемдеді. Енді менің бос уақытым көп, оны мен оқушыларыма қызықты есептер іздеуге, сабақты түрлендіруге жұмсаймын.

Школьная реальность и рождение EdTech-проекта

В 2023 году я окончил университет и начал работать учителем математики в селе Караоткель. Придя в школу молодым специалистом, я практически сразу столкнулся с одной из главных проблем современной педагогической работы – *бумажной нагрузкой*.

Грамоты для учеников, распределение детей по группам, оценивание, отчетность – все это отнимает у учителя драгоценное время, которое можно было бы посвятить творчеству и работе непосредственно с детьми.

Тогда я подумал: «Если я разбираюсь в IT, почему бы не использовать эти знания, чтобы облегчить собственную работу?» Так появился мой авторский EdTech-проект «Dake Teach» – своего рода цифровой помощник учителя.

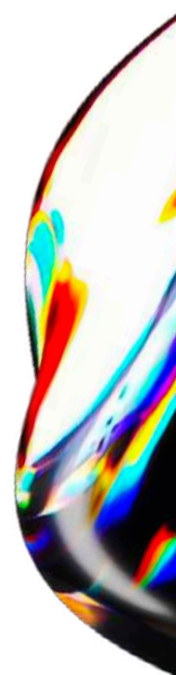
Система включает несколько небольших инструментов.

- *AutoMarapat*. Раньше подготовка грамот для учеников могла занимать несколько часов. Теперь достаточно выбрать класс и отметить имя ученика – система за одну секунду формирует готовую грамоту в формате PDF.

- *Synyp Manager*. Инструмент помогает распределять учеников по группам прямо во время урока, начислять им баллы и превращать учебный процесс в игру с элементами геймификации. Все данные автоматически загружаются из электронного журнала, поэтому учителю не приходится каждый раз вручную вводить списки классов.

- *AitQyz*. Этот инструмент создан для поддержки инклюзивного образования. Если в классе есть ребенок, которому сложно воспринимать текст, например, при дислексии, достаточно загрузить изображение текста в систему. Она распознает его и воспроизводит содержание в аудиоформате.

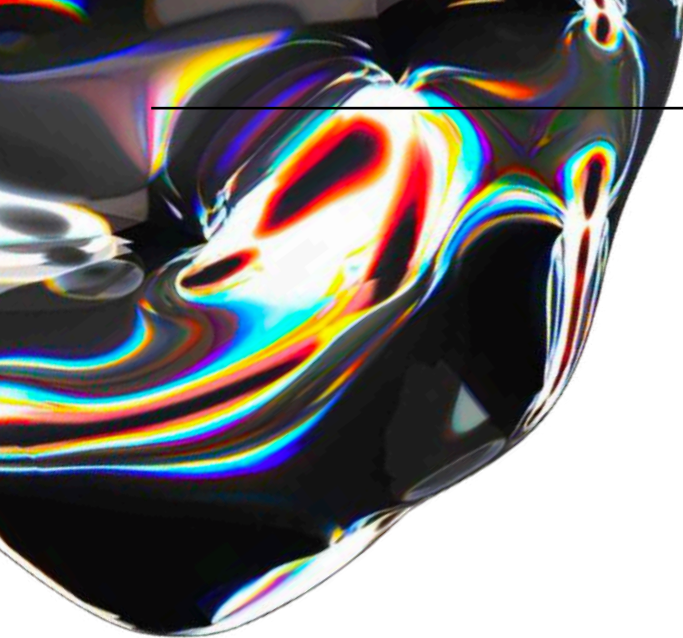
Эти проекты позволили мне *сократить время, которое уходило на бумажную работу, примерно на 50%*. Теперь освободившееся время я могу направлять на поиск интересных задач для учеников, подготовку новых материалов и совершенствование уроков.

SARAISHYQ UPGRADE 2026

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАС ФОРУМЫ

Еңбектің ақталуы және Кореяға сапар

Еңбек етсең, нәтижесі міндетті түрде болады. Мектептегі алғашқы жылымның өзінде оқушыларым «Алтын сақа» математикалық олимпиадасында ауданнан жүлделі орындар алды. Ал өзім «Дарынды оқушыға – Талантты ұстаз» байқауында аудан бойынша 1-орын иегері атандым.

Бірақ менің көзқарасымды өзгерткен ең үлкен оқиға – Республикалық «Daryn AI» (Ustaz AI) байқауы болды. Мен осы өзім жасаған «Dake Teach» жобамды байқауға ұсынып, Ақмола облысынан қатысқан 20-дан астам мықты педагогтердің ішінен жеңімпаз атандым.

Басты жүлде – Оңтүстік Корея елінде бір апталық тегін тағылымдамадан өту еді.

Кореяның жетекші ғылым және технологиялар институтына (KAIST) барып, ғалымдармен, оның ішінде доктор Seungwoo Yi-дің «AI Education & Teacher's New Roles» (ЖИ білім беруде және мұғалімнің жаңа рөлі) атты арнайы лекциясын тыңдағанда, мен бір нәрсені нақты түсіндім: біздің әлем өте жылдам өзгеріп жатыр екен. Доктор Yi өз лекциясында дәстүрлі ақпарат жаттату жүйесінің ескіргенін, ендігі кезекте барлық оқушыға «ЖИ сауаттылығы» (AI Literacy) ауадай қажет екенін баса айтты. Олар жасанды интеллектті жай ғана технология емес, ұлттық бәсекеге қабілеттіліктің негізіне айналдырған. Лекцияны тыңдап отырып, мен Қараөткел ауылында бастаған кішкентай жобамның шын мәнінде ғаламдық үлкен трендтің бір бөлшегі екенін ұқтым. Бізге мұғалім ретінде балаларды «ақпаратты көшіріп алатын» когнитивті жалқаулықтан сақтап, ЖИ-ді ойлау қабілетін дамытатын құрал ретінде қолдануға үйрету міндеті тұр.

Результат труда и поездка в Корею

Упорный труд обязательно приносит результат. Уже в первый год моей работы ученики заняли призовые места на районном этапе математической олимпиады «Алтын сақа». А сам я стал обладателем 1-го места на районном конкурсе «Дарынды оқушыға – Талантты ұстаз».

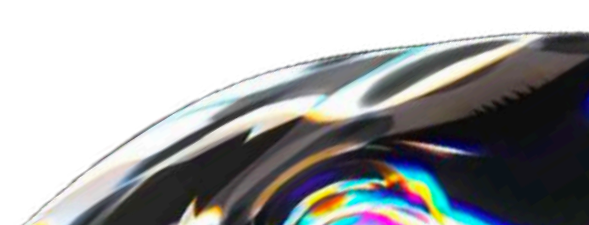
Но событием, которое по-настоящему изменило мой профессиональный взгляд, стал Республиканский конкурс «Daryn AI» (Ustaz AI). Я представил на конкурсе свой проект «Dake Teach» и среди более чем 20 сильных педагогов из Акмолинской области стал победителем.

Главным призом стала бесплатная недельная стажировка в Южной Кореи.

Во время поездки я посетил ведущий научно-технологический институт Кореи KAIST. Там мне удалось пообщаться с учеными и посетить специальную лекцию доктора Seungwoo Yi – «AI Education & Teacher's New Roles» («ИИ в образовании и новая роль учителя»).

Тогда окончательно понял, насколько стремительно меняется наш мир. В своей лекции доктор Yi подчеркнул, что традиционная система обучения, основанная преимущественно на запоминании информации, постепенно устаревает. Сегодня каждому ученику необходима AI Literacy – грамотность в сфере искусственного интеллекта.

Әріптестерге айтарым

Қазіргі таңда мен өз жобаларымды жетілдірумен қатар, басқа да жастар мен мұғалімдерге білгенімді үйретіп жүрмін. Мәселен, Turkistan Hub алаңында жасанды интеллект және бағдарламалау тақырыптарында бірнеше рет онлайн-вебинарлар өткіздім.

Құрметті әріптестер, осы жүріп өткен жолымнан түйген басты ойым: *технологиядан, жасанды интеллекттен қорқудың қажеті жоқ*. Ол біздің орнымызды тартып алатын жау емес, керісінше, қағазбастылықтан құтқаратын ең жақын көмекшіміз. Мұғалімнің басты міндеті – ақпаратты жаттап алып айтып беру емес, оқушыға бағыт-бағдар беру, оның бойындағы адами құндылықтарды ояту. Бірсарынды жұмыстарды компьютерге тапсырып, өзіміз нағыз ұстаздықпен, шығармашылықпен айналысайық!

Сіз де бүгіннен бастап жаңа технологияларды сабағыңызға енгізіп көріңіз. Болашақ – жаңалыққа ашық ұстаздардың қолында!

Жобаларыммен толығырақ мына сілтеме арқылы таныса аласыздар: <https://dake-teach.netlify.app>

Подробнее с моими проектами можно ознакомиться по ссылке: <https://dake-teach.netlify.app>

В Корее искусственный интеллект рассматривают не просто как технологию, а как один из факторов национальной конкурентоспособности.

Слушая лекцию, я осознал, что небольшой проект, который я начал создавать в селе Караоткель, на самом деле является частью глобального технологического тренда.

Сегодня перед нами, педагогами, стоит важная задача – научить детей не просто копировать информацию с помощью ИИ, а использовать его как инструмент для развития мышления, поиска решений и творчества.

Вместо заключения: что хочу сказать коллегам

Сегодня я продолжаю совершенствовать свои проекты и одновременно делюсь полученными знаниями с другими молодыми специалистами и педагогами. Например, на площадке *Turkistan Hub* я несколько раз проводил онлайн-вебинары, посвященные искусственному интеллекту и программированию.

Уважаемые коллеги! Главный вывод, который я сделал за этот путь, прост: *не нужно бояться технологий и искусственного интеллекта*. Они не враги, которые придут на смену учителю. Напротив, это инструменты, способные стать нашими надежными помощниками и избавить нас от рутинной работы.

Главная задача учителя – не просто запоминать и передавать информацию, а *направлять ученика, помогать ему мыслить самостоятельно и раскрывать его лучшие человеческие качества*.

Давайте передадим рутинную работу технологиям, а сами посвятим больше времени настоящему учительскому труду, творчеству и детям!

Попробуйте уже сегодня внедрить новые технологии в свою педагогическую практику. *Будущее – в руках учителей, открытых новому!*

БАЛАЛАРДЫ МЕКТЕПКЕ ДАЙЫНДАУ: ҮЗДІК БАЛАНЫ ЕМЕС, БІРІНШІ СЫНЫПТЫҢ АЛҒЫР ОҚУШЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРАМЫЗ

А. Е. Кумарова,

педагогика ғылымдарының магистрі,
психологиялық қолдауға арналған
Өңірлік әдістемелік орталығы,
Семей қ.

Бұрын баланың мектепке дайындығы көбіне оның оқу дағдыларының қаншалықты қалыптасқанына қарай бағаланатын. Оқуды, санауды және жазуды білу мектепке дайындықтың басты көрсеткіші ретінде қарастырылып келді. Көптеген ата-ана баланы мектеп бағдарламасымен неғұрлым ертерек таныстыруға тырысып, бұл оның оқуын жеңілдетіп, алғашқы қадамдарын сәтті бастауға көмектеседі деп есептеді.

Алайда психология, педагогика және нейропсихология саласындағы заманауи зерттеулер баланың білімі оның мектептегі оқуын сәтті бастауына байланысты емес екенін көрсетеді. Бұдан да маңыздысы – баланың оқуға психологиялық дайындығы. Яғни оның жаңа ортаға, мектеп талаптарына және оқушы рөліне бейімделуіне көмектесетін тұлғалық, эмоциялық, әлеуметтік әрі танымдық қасиеттерінің қалыптасуы.

ПОДГОТОВКА ДЕТЕЙ К ШКОЛЕ: ФОРМИРУЕМ НЕ ОТЛИЧНИКА, А УСПЕШНОГО ПЕРВОКЛАССНИКА

А. Е. Кумарова,

магистр педагогических наук,
Региональный методический центр
психологической поддержки,
г. Семей

Еще сравнительно недавно готовность ребенка к школе оценивали главным образом по уровню сформированности академических навыков. Умение читать, считать и писать рассматривалось как основной показатель успешной подготовки. Многие родители стремились как можно раньше познакомить ребенка со школьной программой, полагая, что это обеспечит ему легкое и успешное обучение.

Однако современные исследования в области психологии, педагогики и нейропсихологии свидетельствуют о том, что объем знаний не является определяющим фактором успешного старта школьной жизни. Намного большее значение имеет психологическая готовность ребенка к обучению – уровень развития личностных, эмоциональных, социальных и познавательных качеств, позволяющих адаптироваться к новым условиям, требованиям и роли ученика.

Бүгінде мамандар мектепке жақсы бейімделген бірінші сынып оқушысы – өзгелерден бұрын оқып үйренген бала емес, ересектің сөзін тыңдап, түсіне алатын, ережені сақтайтын, құрдастарымен тіл табысатын, эмоциясын басқара білетін, бастаған ісін аяқтайтын әрі білуге деген қызығушылығын жоғалтпайтын бала екенін жиі айтады. Сондықтан ересектердің басты міндеті – мектеп бағдарламасын жедел меңгертуден гөрі, баланың тұлғалық тұрғыдан дамуына жағдай жасау.

Мектепке дайындық кезіндегі маңызды компоненттердің бірі – *мотивациялық дайындық*. Ол баланың мектепке жай ғана әдемі сөмке немесе сыйлық үшін емес, білімге деген аңсар, қоршаған ортаны зерттеп, жаңалықты ашуға деген ыстық ынтызарлықпен баруынан байқалады. Ішкі оқу мотивациясы біртіндеп қалыптасады. Бұған мектеп туралы көркем әдебиеттерді оқу, мамандықтар туралы әңгімелесу, қоршаған ортаны бірге танып-білу және бала өзін оқушы немесе мұғалім рөліне қойып көретін сюжеттік-рөлге бөлінетін ойындар ықпал етеді. Мектепке дейінгі шақта бала дамуының негізгі өзегі – дәл осы ойын. Ол баланың бойында болашақ білімге деген шынайы ынта мен оң көзқарасты қалыптастыруға зор мүмкіндік береді.

Бұдан кем емес маңызды тағы бір компонент – *эмоциялық дайындық*. Мектептегі оқу басталған кезде бала жаңа талаптарға, қалыптасқан күн тәртібінің өзгеруіне, ережелерді сақтауға және алғашқы сәтсіздіктерді еңсеруге тура келеді. Сондықтан бала өз эмоцияларын түсініп, оларды дұрыс жеткізуді, қателіктерге оң реакция білдіруді, ересектердің көмегін қабылдауды және біртіндеп өзін-өзі реттеу дағдыларын меңгеруді үйренуі маңызды. Эмоциялық тұрақтылық алаңдаушылықты азайтып, жаңа жағдайларға бейімделуді жеңілдетеді және оқу жетістігіне оң әсер етеді.

Сегодня специалисты все чаще отмечают, что успешный первоклассник – это не тот, кто раньше других научился читать, а ребенок, который умеет слушать и слышать взрослого, соблюдать правила, взаимодействовать со сверстниками, контролировать свои эмоции, доводить начатое дело до конца и сохранять познавательный интерес. Поэтому главная задача взрослых заключается не в ускоренном освоении школьной программы, а в создании условий для гармоничного развития личности ребенка.

Одним из важнейших компонентов подготовки к школе является *мотивационная готовность*. Она проявляется в стремлении ребенка идти в школу не из-за внешних атрибутов (красивого портфеля, новой формы или подарков), а благодаря искреннему желанию узнавать новое, исследовать окружающий мир и открывать для себя неизвестное. Формирование внутренней учебной мотивации происходит постепенно: через чтение художественной литературы о школе, обсуждение профессий, совместное познание окружающего мира и сюжетно-ролевые игры, в которых ребенок примеряет на себя роль ученика и учителя. Именно игровая деятельность остается ведущей в дошкольном возрасте и создает наиболее благоприятные условия для формирования положительного отношения к будущему обучению.

Не менее значимой является *эмоциональная готовность*. Начало школьного обучения неизбежно связано с новыми требованиями, изменением привычного режима, необходимостью соблюдать правила и справляться с первыми неудачами. Поэтому ребенку важно научиться понимать и выражать свои эмоции, адекватно реагировать на ошибки, принимать помощь взрослых и постепенно овладевать навыками саморегуляции. Эмоциональная устойчивость способствует снижению тревожности, облегчает адаптацию к новым условиям и положительно влияет на успешность обучения.

Следующий компонент – «социальная

Келесі компонент – *әлеуметтік дайындық*. Ол баланың айналасындағы адамдармен сындарлы қарым-қатынас құра білу қабілетін көрсетеді. Мектеп ұжымында балалар күн сайын өзара келісуге, кезекті сақтауға, өзгелердің пікірін ескеруге, бірлескен тапсырмаларды орындауға және туындаған келіспеушіліктерді шешуге мәжбүр болады. Бұл дағдылар мектепке барғанға дейін-ақ қалыптаса бастайды: құрдастарымен қарым-қатынас жасау, бірлескен ойындар, үйдегі міндеттерге қатысу және отбасылық дәстүрлер осы үдеріске ықпал етеді.

Қазіргі балалар ақпараттық жүктемесі жоғары ортада өсіп келеді. Смартфон, планшет, компьютерлік ойын мен қысқа видеолар бала миын толастамайтын әсерлі бейнелер тасқынына баурап, жарқын эмоциялар ағынына бауыр бастырады. Дегенмен цифрлық технологиялардың баланың дамуына тек кері әсер етпейтінін де атап өткен жөн. Қауіп экран алдында шамадан тыс уақыт өткізген кезде пайда болады. Мұндай жағдайда гаджеттер тірі қарым-қатынасты, қимыл-қозғалысты, сюжеттік-рөлге бөлінген ойындарды, кітап оқуды, шығармашылықпен айналысуды және қоршаған ортаны өз бетінше зерттеуді алмастыра бастайды. Ал дәл осы әрекеттер зейіннің, сөйлеудің, есте сақтаудың, қиялдың және өзін-өзі реттеудің табиғи қалыптасу ортасы болып есептеледі.

Сонымен қатар кез келген дамытушы әдістеменің баланың табиғи балалық шағын алмастыра алмайтынын есте ұстаған жөн. Мектепке дайындықты қалыптастыру үшін ең қолайлы жағдайлар – күнделікті серуендеу, ойындар, сурет салу, мүсін жасау, құрастыру, кітап оқу, үстел ойындары, бірге тамақ дайындау және үй шаруасына көмектесу. Дәл осы алуан түрлі әрекеттер барысында бала бақылауды, салыстыруды, пайымдауды, сұрақ қоюды, шешім қабылдауды және қоршаған адамдармен өзара әрекет етуді үйренеді.

Следующий компонент – *социальная готовность*, которая отражает способность ребенка строить конструктивные отношения с окружающими людьми. В школьном коллективе детям ежедневно приходится договариваться, соблюдать очередность, учитывать мнение других, выполнять совместные задания и разрешать возникающие разногласия. Эти умения начинают формироваться задолго до поступления в школу – в процессе общения со сверстниками, совместных игр, участия в домашних обязанностях и семейных традициях.

Современные дети растут в условиях высокой информационной нагрузки. Смартфоны, планшеты, компьютерные игры и короткие видеоролики создают постоянный поток ярких стимулов, к которому постепенно привыкает мозг ребенка. Следует подчеркнуть, что цифровые технологии сами по себе не оказывают негативного влияния на развитие ребенка. Риск возникает при чрезмерном экранном времени, когда гаджеты начинают заменять живое общение, двигательную активность, сюжетно-ролевую игру, чтение, творчество и самостоятельное исследование окружающего мира. Именно эти виды деятельности являются естественной средой формирования внимания, речи, памяти, воображения и саморегуляции.

При этом важно помнить, что ни одна развивающая методика не способна заменить естественное детство. Наиболее благоприятными условиями формирования школьной готовности остаются ежедневные прогулки, подвижные игры, рисование, лепка, конструирование, чтение книг, настольные игры, совместное приготовление пищи и выполнение домашних поручений. Именно в разнообразной деятельности ребенок учится наблюдать, сравнивать, рассуждать, задавать вопросы, принимать решения и взаимодействовать с окружающими.

Педагогтерге эмоционалдық тұрғыдан қауіпсіз білім беру ортасын қалыптастыру, әр баланың бастамасын қолдау, оқытудың ойын әдістерін пайдалану, зейін, есте сақтау және өзін-өзі реттеу дағдыларын дамытуға бағытталған жаттығуларды жүйелі түрде енгізу, интеллектуалдық әрекетті қимыл-қозғалыспен үйлестіру және баланың жетістікке жету жағдайларын қалыптастыру ұсынылады. Мұндай тәсіл болашақ бірінші сынып оқушыларының мектепке тез бейімделуіне ғана емес, олардың танымдық белсенділігі мен өз мүмкіндіктеріне деген сенімін арттыруға да ықпал етеді.

Ата-аналар мектеп бағдарламасын балаға алдын ала толық меңгертіп тастауға ұмтылмағаны дұрыс. Одан да балаға күнделікті тұрмыстық жағдайларда өз бетінше әрекет етуге мүмкіндік берген әлдеқайда пайдалы. Мысалы, үй шаруасына көмектесу, шағын тапсырмаларды орындау, қарапайым әрекеттерді жоспарлау, оқыған кітаптарын талқылау, қоршаған ортаны зерттеу және туындаған сұрақтарға ересектермен бірге жауап іздеу секілді.

Осылайша, мектепке заманауи дайындық – баланың тұлғасын жан-жақты дамытуға бағытталған кешенді жүйе. Мұнда академиялық білім – құрамдас бөліктердің бірі ғана. Одан әлдеқайда маңыздысы – *оқуға қабілеттілікті қалыптастыру*. Бұл қатарға мұқият тыңдау, зейінді шоғырландыру, ойлау, ынтымақтастық орнату, өз мінез-құлқын реттеу және танымға деген тұрақты қызығушылықты сақтау дағдылары жатады.

Болашақ бірінші сынып оқушысының ең маңызды ресурсы – жаттаған әріптерінің немесе шығарған есептерінің саны емес, *өз күшіне деген сенімі, эмоциялық ал-ауқаты және ересектер тарапынан қолдау көріп отырғанын сезінуі*. Мектепке оқуға деген құштарлықпен, ішкі мотивациямен және қиындықтарды еңсеруге дайындықпен келген бала жаңа ортаға сәтті бейімделуге, жан-жақты дамуға және алдағы оқу жетістіктеріне қол жеткізуге көбірек мүмкіндік алады.

Педагогам целесообразно создавать эмоционально безопасную образовательную среду, поддерживать инициативу каждого ребенка, использовать игровые методы обучения, регулярно включать упражнения на развитие внимания, памяти и саморегуляции, сочетать интеллектуальную деятельность с движением и формировать ситуации успеха. Такой подход способствует не только более легкой адаптации будущих первоклассников, но и повышает их познавательную активность и уверенность в собственных возможностях.

Родителям, в свою очередь, важно отказаться от стремления преждевременно освоить всю школьную программу. Значительно полезнее ежедневно предоставлять ребенку возможность проявлять самостоятельность в бытовых ситуациях: помогать по дому, выполнять небольшие поручения, планировать простые действия, обсуждать прочитанные книги, исследовать окружающий мир и находить ответы на возникающие вопросы вместе со взрослыми.

Таким образом, современная подготовка к школе представляет собой комплексную систему развития личности ребенка, в которой академические знания являются лишь одной из составляющих. Гораздо важнее сформировать способность учиться: внимательно слушать, концентрироваться, мыслить, сотрудничать, регулировать собственное поведение и сохранять устойчивый интерес к познанию.

Самый важный ресурс будущего первоклассника – это не количество выученных букв или решенных примеров, а уверенность в себе, эмоциональное благополучие и ощущение поддержки со стороны взрослых. Именно ребенок, который приходит в школу с любознательностью, внутренней мотивацией и готовностью преодолевать трудности, имеет наибольшие возможности для успешной адаптации, полноценного развития и дальнейших образовательных достижений.

Мектепке психологиялық дайындықты дамытуға арналған жаттығулар топтамасы
«Жұдырық – қыр – алақан»

Мақсаты: ерікті әрекетті және зейінді ауыстыру қабілетін дамыту.

Нұсқаулық.

Қол білезігінің қалпын бірізді түрде өзгертіңіз: жұдырық → алақанның қыры → алақан. Алдымен бір қолмен, кейін екінші қолмен, соңында екі қолмен қатар орындаңыз.

«Құлақ – мұрын»

Мақсаты: зейінді шоғырландыру және ми сыңарларының өзара байланысын дамыту.

Нұсқаулық.

Бір қолмен мұрынды, екінші қолмен қарама-қарсы құлақты ұстаңыз. Шапалақ естілгенде қолдардың қалпын жылдам ауыстырыңыз. 10–15 рет қайталаңыз.

«Жалқау сегіздік»

Мақсаты: көру-қимыл үйлесімділігін дамыту.

Нұсқаулық.

Көлденең сегіздік белгісін алдымен бір қолмен, кейін екінші қолмен, соңында екі қолмен қатар ауада немесе қағаз бетіне салыңыз.

«Айнадағы сурет»

Мақсаты: ми сыңарларының үйлесімді жұмысын дамыту.

Нұсқаулық.

Екі қолмен бірауқытта бірдей фигураларды салыңыз: шеңбер, спираль, үй, ағаш немесе геометриялық өрнектер.

Подборка упражнений для развития психологической готовности к школе

«Кулак – ребро – ладонь»

Цель: развитие произвольности и переключения внимания.

Инструкция.

Последовательно менять положение кисти: кулак → ребро ладони → ладонь. Выполнять сначала одной рукой, затем другой и двумя одновременно.

«Ухо – нос»

Цель: развитие концентрации внимания и межполушарных связей.

Инструкция.

Одной рукой держаться за нос, другой – за противоположное ухо. По хлопку быстро поменять положение рук. Повторить 10–15 раз.

«Ленивая восьмерка»

Цель: развитие зрительно-моторной координации.

Инструкция. Рисовать горизонтальную восьмерку сначала одной рукой, затем другой и двумя руками одновременно в воздухе или на листе бумаги.

«Зеркальное рисование»

Цель: развитие согласованной работы обоих полушарий.

Инструкция.

Одновременно двумя руками рисовать одинаковые фигуры: круги, спирали, домики, деревья или геометрические узоры.

ЖАЗҒЫ АЛАҢДАР БАЛАЛАРҒА ҚАЛАЙ ҚОЛДАУ КӨРСЕТЕДІ

Е. А. Петренко,

педагогика ғылымдарының кандидаты,
философия докторы (PhD), педагог-психолог-
шебер, Психологиялық қолдау және тәрбие
жұмысы жөніндегі өңірлік оқу-әдістемелік
орталығының директоры,
Қостанай облысы

Биыл жазда Қостанай облысы 23 мыңнан астам бала, мыңнан астам алаң және жүздеген маманды қамтып, тағы да психологиялық қолдау мен балаға қамқорлық жасайтын ортаға айналды. Дәстүрлі оқыту әдістерінің орнына шығармашылық қызмет пен өзара қарым-қатынасқа басымдық беріліп, нотаиялық сипаттағы тәсілдер сенім мен серіктестік қағидаттарына негізделген коммуникативті форматпен алмастырылды. Ал **жобаның басты мақсаты** – әр балаға қолдау көрсету.

КАК ЛЕТНИЕ ПЛОЩАДКИ ПОДДЕРЖИВАЮТ ДЕТЕЙ

Е. А. Петренко,

кандидат педагогических наук, доктор
философии (PhD), педагог-психолог-
мастер, директор Регионального учебно-
методического центра психологической
поддержки и воспитательной работы,
Костанайская область

Более 23 тысяч детей, свыше тысячи площадок и сотни специалистов – этим летом Костанайская область вновь стала территорией психологической поддержки и заботы о детстве. Здесь вместо скучных лекций – творчество и общение, вместо нравоучений – доверительные разговоры, а **главная цель проекта** – *оказать поддержку каждому ребенку.*

Жаз – біздің балалық шағымызда да, сондай-ақ әлі есейіп келе жатқан жас ұрпақ үшін де маңызды кезең болып қала береді. Балалар үшін бұл мезгіл – жаңа достармен танысып, қызықты оқиғаларға куә болатын, жарқын әсерге бөленіп, мектеп қоңырауынан бір сәт алыстап, көптен күткен еркіндіктің рақатын сезінетін ерекше кезең...

Лето всегда было и остается особенным временем и в годы нашего детства, и сегодня – для тех, кто еще не стал взрослым в полном смысле этого слова. Для детей оно наполнено ожиданием приключений, новых знакомств, ярких впечатлений и долгожданной свободы от школьных звонков...

23 000+

бала – биылғы жоспар
детей – план этого лета

1000+

жазғы алаң
летних площадок

8-інші

жыл қатарынан
год подряд

Жан тыныштығының аймағы.

Демалыспен қатар баланың психологиялық ал-ауқатын сақтау, оған қазіргі әлемде өзін сенімді, қауіпсіз және жайлы сезінуге көмектесу сияқты маңызды міндет те тұр. Дәл осы мақсатта Қостанай облысында Психологиялық қолдау және тәрбие жұмысы өңірлік оқу-әдістемелік орталығының (ПҚЖТЖӨӨО) **«Психологиялық қолдауға арналған жазғы алаңдар»** жобасы қатарынан сегізінші жыл сәтті жүзеге асырылып келеді. Бұл алаңдардың қызметін үйлестіру мен әдістемелік сүйемелдеуді аталмыш орталықтың қызметкерлері қамтамасыз етеді. Ал балалармен тікелей білім беру ұйымдарының психологиялық қызмет мамандары – педагог-психологтер, әлеуметтік педагогтер және тәрбие ісі жөніндегі директор орынбасарлары жұмыс істейді.

Территория эмоционального комфорта.

Но вместе с отдыхом приходит и другая важная задача – *сохранить эмоциональное благополучие ребенка, помочь ему почувствовать себя уверенно, безопасно и комфортно в современном мире.* Именно поэтому уже восьмой год подряд в Костанайской области успешно реализуется проект Регионального учебно-методического центра психологической поддержки и воспитательной работы (РУМЦППиВР) **«Летние площадки психологической поддержки»**. Координацию деятельности этих площадок и методическое сопровождение обеспечивают сотрудники РУМЦППиВР. А непосредственно с детьми работают специалисты психологических служб организаций образования: педагоги-психологи, социальные педагоги и заместители директоров по воспитательной работе.

Жоба іске қосылғаннан бері мамандардың бастамасынан жазғы каникул кезеңінде балалармен жасөспірімдерге психологиялық қолдау көрсетудің ауқымды жүйесіне айналды. Бүгінде бұл – баланың бос уақытын өткізетін жай ғана орын емес, оған қамқорлық пен қолдау көрсетілетін, үйреншікті кабинеттер мен ресми әңгімелер шеңберінен тыс еркін кеңістік. Мұнда балалар шығармашылық, ойын, қимыл-қозғалыс және ашық қарым-қатынас арқылы өздерін түсінуге үйренеді. Арт-терапия, тренингтер, дене жаттығулары, топқа арналған тапсырмалар мен ойын түріндегі жаттығулар балаларға өз мүмкіндіктерін ешкімнің сынауынан қорықпай, еркін ашуға көмектеседі.

За годы своего существования проект превратился из инициативы специалистов в масштабную систему психологического сопровождения детей и подростков в период летних каникул. Сегодня это не просто организация досуга, а пространство заботы о детстве, где нет привычных кабинетов и формальных бесед. Вместо этого дети учатся понимать себя через творчество, игру, движение и живое общение. Арт-терапия, тренинги, телесные практики, командные задания и игровые упражнения помогают ребятам раскрывать свои возможности естественно и без страха, что кто-то осудит или не поймет.

Алаңдар саны · Количество площадок

22 999

бала жобаға қатысты (2025)
ребят приняли участие в проекте (2025)

386 жалпы білім беретін мектеп
общеобразовательных школ

4 арнайы мектеп
специальные
школы

28 колледж
колледжей

Колледждер, 2025 · Колледжи, 2025

88 алаң
площадок

2019 білім алушы
обучающихся

185 педагог
педагогов

Статистикадан нақты жетістік тарихтарына дейін. Жобаның ауқымы жыл сайын кеңейіп, оның балалар, ата-аналар мен педагогтер арасында сұранысқа ие екенін көрсетіп келеді. Егер 2024 жылы мектептер базасында 1097 алаң жұмыс істесе, 2025 жылы олардың саны 1120-ға жетті. Өткен жылы «Психологиялық қолдауға арналған жазғы алаңдар» жобасы Қостанай облысының барлық өңірін қамтыды. Жұмыс 386 жалпы білім беретін мектеп, 4 арнайы мектеп және 28 колледж базасында жүргізілді. Жобаға 22 999 бала қатысты.

Колледждердегі жұмысқа да ерекше назар аударуға болады. 2025 жылы олардың базасында 88 алаң ұйымдастырылып, оған 2019 білім алушы мен 185 педагог қатысты. Биыл жаз бойы мамандар облыс бойынша 23 мыңнан астам балаға психологиялық қолдау көрсетуді жоспарлап отыр!

От статистики к реальным историям успеха. Масштабы проекта ежегодно растут, подтверждая его востребованность среди детей, родителей и педагогов. Если в 2024 году на базе школ работали 1097 площадок, то в 2025 – их количество увеличилось до 1120. В прошлом году проект «Летние площадки психологической поддержки» охватил все регионы Костанайской области. Работа велась на базе 386 общеобразовательных школ, 4 специальных школ и 28 колледжей. В проекте приняли участие 22 999 ребят.

Отдельного внимания заслуживает работа колледжей. В 2025 году на их базе было организовано 88 площадок, в которых приняли участие 2019 обучающихся и 185 педагогов. За весь летний период этого года специалисты планируют охватить психологической поддержкой более 23 тысяч детей по всей области!

Қазіргі уақытта орталық мамандары әдістемелік күндер аясында осындай алаңдар жұмыс істейтін облыс қалалары мен аудандарындағы мектептерге барып жүр. Арнайы безендірілген жайлы кабинеттерде түрлі сабақтар мен іс-шаралар арқылы балаларға өздерін сенімді әрі бақытты сезінуге көмектесетін маңызды өмірлік дағдылар үйретіледі. Олардың қатарында қорқынышты жеңу, жаңа достар табу, қызығушылықтарды дамыту және өз күшіне деген сенімді нығайту бар.

Біздің жоба психологиялық көмектің қолжетімді, қызықты әрі ең бастысы – үздіксіз болатынын дәлелдеді. Каникул кезінде ересектер жұмыста болғанда, бала үйде жалғыз қалмайды, керісінше өзінің қауіпсіздігіне, эмоционалдық әл-ауқаты мен дамуына қамқорлық жасайтын ұжымның бір бөлігі болып қала береді. Сондықтан әр маусымның соңында балалармен жұмыс істейтін педагог-психологтарға балалар мен ата-аналардан көптеген алғыс пікірлерінің келуі кездейсоқ емес. Мұндай «Алғыс» сөздері біздің орталыққа да жолданып жатады.

В данное время в рамках методических дней специалисты центра посещают школы городов и районов области, где действуют такие площадки. В уютных, специально оформленных кабинетах через разнообразные занятия и мероприятия детей учат важным жизненным навыкам, которые помогают чувствовать себя уверенно и счастливо. Это и преодоление страхов, и поиск новых друзей, и развитие интересов, и укрепление веры в собственные силы.

Наш проект доказал, что психологическая помощь может быть доступной, интересной и главное – непрерывной. Во время каникул ребенок не остается один дома, пока взрослые находятся на работе, а продолжает быть частью коллектива, где заботятся о его безопасности, эмоциональном благополучии и развитии. Поэтому недаром в конце каждого сезона педагоги-психологи, которые занимаются с детьми, получают массу благодарных отзывов от ребят и их родителей. Такие «Спасибо!» поступают и в наш центр.

Біз жай ғана ойнаған
жоқпыз, достықтың,
ашықтық пен қолдаудың
көпірін құрдық.

Неліктен қолдау жаз мезгілінде де маңызды? Бүгінде балалар күрделі әлемде өсіп келеді. Мазасыздықтың күшеюі, эмоциялық қажу, қарым-қатынастағы қиындықтар мен гаджетке тәуелділік бүгінде тіпті бастауыш сынып оқушыларының да күнделікті өміріне еніп барады. Көбіне ересектер баланың сыртқы мінез-құлқына ғана назар аударып, оның ішінде қандай сезімдер мен уайымдар жатқанын ескере бермейді. Сондықтан психологиялық қолдау каникул кезеңінде де қажеттілікке айналып отыр. Шын мәнінде, біз жобаны қолға алғанда осыны негізге алдық. Ол кезде елімізде мұндай тәжірибе болған жоқ және жоба ұзақ уақыт бойы бірегей бастама болып келді.

Мы не просто играли,
мы строили мостики
дружбы, открытости,
поддержки.

Почему поддержка важна даже летом? Сегодня дети растут в неп-ростом мире. Высокая тревожность, эмоциональная перегрузка, сложности в общении, зависимость от гаджетов – все это становится частью повседневной реальности даже для младших школьников. Часто взрослые замечают лишь внешнее поведение ребенка, не задумываясь, какие переживания скрываются внутри. Именно поэтому психологическая под-держка становится необходимостью даже в каникулярный период. Собственно, из этого мы исходили, когда решили внедрить наш проект. На тот момент подобного опыта в стране не было, и он еще долго оставался уникальным.

Бұл бастаманың басты құндылығы – біздің қамқорлығымыздың орталығында «ерекше назарды» қажет ететін балалардың болуы. Мұндай балалармен жұмыс барынша ұқыпты әрі кәсіби түрде жүргізіледі. Бұл оларға ішкі қиындықтарын біртіндеп еңсеріп, тұлғалық өсуге қажетті ресурстарды табуға мүмкіндік береді.

Мұндай формат жазғы демалысты мазмұнды етіп қана қоймай, балаларға бүгінде аса жетіспейтін шынайы қарым-қатынастың қуанышын қайта сезінуге мүмкіндік береді. Бірлескен іс-әрекет бір-бірін тыңдауға, топпен бірге жұмыс істеуге, эмпатия, құрмет пен жауапкершілік танытуға үйретеді. Дәл осы қасиеттер болашақ азаматты қалыптастырудың негізі және бұл «Адал азамат» Бірыңғай тәрбие бағдарламасы мен «Қазақстан балалары» мемлекеттік тұжырымдамасының міндеттеріне толық сәйкес келеді.

Главная ценность данной инициативы в том, что в центре нашей заботы находятся дети из группы «особого внимания». Работа с такими ребятами строится максимально бережно и профессионально, позволяя им постепенно преодолевать внутренние трудности и находить ресурсы для личного роста.

Такой формат позволяет не только разнообразить летний отдых, но и вернуть детям то, чего сегодня порой не хватает больше всего, – радость живого общения. Совместная деятельность учит слышать друг друга, работать в команде, проявлять эмпатию, уважение и ответственность. Именно эти качества лежат в основе формирования будущего гражданина страны, что полностью соответствует задачам Единой программы воспитания «Адал азамат» и государственной Концепции «Дети Казахстана».

Алайда шынайы қамқорлық даңғаза мәлімдемелерден емес, нақты әрекеттерден басталады.

Болашаққа салынған инвестиция. Соңғы уақытта менталдық денсаулықтың маңыздылығы туралы жиі айтылып жүр. Алайда шынайы қамқорлық даңғаза мәлімдемелерден емес, нақты әрекеттерден басталады. Соның бірі – біздің жазғы алаңдарымыз. Олардың қызметі жыл сайын бұл бастаманың аса қажетті екенін айқын көрсетіп келеді. Өйткені каникулға шыққан кезде бала ересектер жұмыста болғанда үйде жалғыз қалмайды, керісінше оның қауіпсіздігі мен әл-ауқатына қамқорлық жасалатын ұжымның бір бөлігі болып қала береді.

Бұл ретте өз отбасында тұрмайтын балаларға да баға жетпес қолдау көрсетіледі. Былтырғы жылы балалар үйінің тәрбиеленушілері дәстүрлі түрде демалатын жазғы лагерьге барған сапарымызды әлі күнге дейін жылы сезіммен еске аламын. Орталығымыздың командасы бұл балаларға психологиялық тренингтер өткізді, кейін ашық әңгімелесіп, бірге ойнадық... Біз жай ғана ойнаған жоқпыз, достықтың, ашықтық пен қолдаудың көпірін құрдық. Балаларға мұндай қарым-қатынас ұнайтыны, біздің назарымызға қуанғаны анық байқалды.

«Психологиялық қолдаудың жазғы алаңдары» жобасы өзінің өзектілігін, сұранысқа ие екенін және жоғары нәтижелілігін дәлелдеді. Қостанай облысының мыңдаған баласы үшін бұл алаңдар өздерін қызықты әрі жайлы сезінетін ерекше ортаға айналды. Демек, бұл жай ғана жазғы жоба емес – бұл жаңа ұрпақтың психологиялық әл-ауқатына қосылған үлес.

Однако настоящая забота начинается не с громких заявлений, а с конкретных действий.

Инвестиция в будущее. В последнее время все чаще звучат разговоры о важности ментального здоровья. Однако настоящая забота начинается не с громких заявлений, а с конкретных действий. Таких как, например, наши летние площадки. Их деятельность из года в год наглядно демонстрирует, что они очень востребованы. Потому как, уходя на каникулы, ребенок не остается «один дома», пока взрослые на работе, а продолжает быть частью коллектива, где заботятся о его безопасности и благополучии.

В этом плане неоценимую поддержку получают и те дети, которые не живут в своих семьях. До сих пор с теплотой вспоминаю нашу прошлогоднюю поездку в летний лагерь, где традиционно отдыхают воспитанники одного из детских домов. Команда нашего центра провела для этих ребят психологические тренинги, затем мы поговорили по душам, вместе поиграли... И мы не просто играли, мы строили мостики дружбы, открытости, поддержки. Было видно, что детям нравится такое общение, они были рады нашему вниманию.

За время своего существования проект «Летние площадки психологической поддержки» доказал свою актуальность, востребованность и высокую результативность. Для тысяч детей Костанайской области эти площадки стали именно тем островком, где им интересно и комфортно. А значит, это не просто летний проект – это вклад в психологическое благополучие нового поколения.

БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН АШУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІККЕ БАУЛУ ЖОЛДАРЫ ТУРАЛЫ

Н. Ф. Логашкина,
Мектептен тыс жұмыс орталығының
бұқаралық бөлім меңгерушісі,
Орал қ.

Жазғы каникул – бұл жай ғана тынығу кезеңі емес, баланың тұлғалық жағынан жан-жақты жетілуіне, бойындағы жасырын дарындарын ашуға, ортаға сәтті бейімделуіне және денсаулығын нығайтуына берілген мүмкіндік.

КАК РАСКРЫТЬ ТВОРЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ДЕТЕЙ И НАУЧИТЬ ИХ БЕЗОПАСНОСТИ

Н. Ф. Логашкина,
заведующая массовым отделом
Центра внешкольной работы,
г. Уральск

Летние каникулы – это не просто время для отдыха, но и отличная возможность для всестороннего развития ребенка, раскрытия его талантов, социализации и укрепления здоровья.

Қазіргі заманғы жазғы лагерь – білім беру процесі ойынмен, шығармашылықпен және шынайы ашық қарым-қатынаспен табиғи түрде астасып жататын ерекше кеңістікке айналуы тиіс.

Мектептен тыс жұмыс орталығы жанынан ашылған **«Алақай, балақай» жазғы алаңының** іс-тәжірибесі көрсеткендей, сауатты да жүйелі құрылған бағдарлама балалардың жазғы демалысын қызықты, қауіпсіз әрі барынша пайдалы өткізуге толық мүмкіндік береді.

Бағдарламамыздың басты мақсаты – жазғы демалысты ұйымдастыра отырып, балалардың шығармашылық қабілетін дамытуға қолдау көрсету, оларды қауіпсіз мінез-құлыққа баулу, Отанға деген сүйіспеншілігін ояту, сондай-ақ олардың дене және эмоционалдық саулығын шыңдау.

Біз алдымызға балалардың уақытын жай ғана тиімді өткізіп қоймай, олардың демалысын шынайы мазмұнды әрі пайдалы етуді мақсат етіп қойдық. Бұл ретте олардың бос уақытын қызықты ұйымдастыру, бойларындағы шығармашылық пен зияткерлік талантын ашуға көмектесу, достық пен ұжымдық ынтымақтастық дағдыларын қалыптастыру өте маңызды болды. Сондай-ақ өмірдің әртүрлі кезеңдерінде қауіпсіздік ережелерін үйретуге баса мән берілді. Оған қоса, өскелең ұрпақтың бойына туған жерге деген перзенттік сүйіспеншілікті, мемлекеттік рәміздерге деген құрметті сіңіріп, оларды мәдениетке, өнерге және салауатты өмір салтына баулуға күш салдық.

Современный летний лагерь должен быть пространством, где обучение легко и органично сочетается с игрой, творчеством и живым общением.

Опыт работы **летней площадки «Алақай, балақай» Центра внешкольной работы** показал, что грамотно организованная программа позволяет сделать летний отдых детей интересным, безопасным и максимально полезным.

Цель нашей программы – *организовать летний отдых так, чтобы помочь детям развить творческие способности, научить их безопасному поведению, воспитать любовь к Родине, а также укрепить их физическое и эмоциональное здоровье.*

Мы поставили перед собой цель не просто занять детей, а сделать их отдых по-настоящему полезным. Нам было важно организовать интересный досуг, помочь ребятам раскрыть свои творческие и интеллектуальные таланты, научить их дружить и слаженно работать в команде. Большое внимание мы уделили обучению правилам безопасности в самых разных жизненных ситуациях. Кроме того, мы старались привить детям любовь к Родине, уважение к государственным символам, приобщить их к культуре, искусству и здоровому образу жизни.

Жұмысты ұйымдастыру

Жазғы алаңның қызметі төрт негізгі тақырыптық бағыт бойынша өрбіді:

- «Достық пен ынтымақтастық»;
- «Жазғы шабыт»;
- «Болашақ менің қолымда!»;
- Патриоттық және шығармашылық бағыттағы тақырыптық күндер.

Организация деятельности

Работа летней площадки была организована по четырем тематическим направлениям:

- «Дружба и единство»;
- «Летнее вдохновение»;
- «Будущее в моих руках!»;
- тематические дни патриотической и творческой направленности.

Әсіресе қауіпсіздік мәселесіне айрықша назар аударылды.

Әрбір күн таңғы жаттығудан бас-талып, ары қарай балалар сан алуан іс-шараларға: зияткерлік викториналарға, шеберлік сағаттарына, спорттық ойындарға, флешмобтарға, танымдық саяхаттар мен шығармашылық байқауларға белсене қатысты.

Әсіресе қауіпсіздік мәселесіне айрықша назар аударылды. Жол жүру ережелері, өрт қауіпсіздігі, судағы қауіпсіздік шаралары бойынша тұрақты түрде профилактикалық әңгімелесулер жүргізіліп, Төтенше жағдайлар қызметінің мамандарымен және құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен танымдық кездесулер ұйымдастырылып тұрды.

Жұмыстың инновациялық формалары

Жазғы алаң бағдарламасының негізгі ерекшелігі – заманауи білім беру технологиялары мен интерактивті жұмыс түрін кеңінен қолдануында. Ауысым барысында нейробика, авиамодельдеу, вокал, хореография, сәндік-қолданбалы өнер, сурет салу және қазақ тілі бойынша шеберлік сағаттары өткізілді. Мұндай іс-шаралар балалардың ерекше ойлауын, дербестігін, қарым-қатынас дағдылары мен эмоционалдық интеллектін дамытуға зор септігін тигізді.

Особое внимание уделялось вопросам безопасности.

Каждый день начинался с утренней зарядки, после которой дети принимали участие в разнообразных мероприятиях: интеллектуальных викторинах, мастер-классах, спортивных играх, флешмобах, экскурсиях и творческих конкурсах.

Особое внимание уделялось вопросам безопасности. Регулярно проводились профилактические беседы по Правилам дорожного движения, пожарной безопасности, безопасному поведению на воде, а также встречи со специалистами служб чрезвычайных ситуаций и сотрудниками правоохранительных органов.

Инновационные формы работы

Особенностью программы летней площадки стало использование современных образовательных технологий и интерактивных форм деятельности.

В течение смены проводились мастер-классы по нейробике, авиамоделированию, вокалу, хореографии, декоративно-прикладному искусству, рисованию. Подобные мероприятия способствовали развитию креативного мышления, самостоятельности, коммуникативных навыков и эмоционального интеллекта.

Экскурсиялық іс-әрекет – тәрбие құралы ретінде

Алаң жұмысында мәдениет және білім беру мекемелеріне жасалған танымдық саяхаттар ерекше орын алды.

Балалар облыстық балалар кітапханасын, мұражайларды, театрды, музыка мектебін, планетарийді, көрме залын, экологиялық-биологиялық орталықты (балалар хайуанаттар бағын) және Оқушылар сарайын аралады.

Экскурсионная деятельность как средство воспитания

Значимое место в работе площадки занимали экскурсии в учреждения культуры и образования.

Дети посетили областную детскую библиотеку, музеи, театр, музыкальную школу, планетарий, выставочный зал, эколого-биологический центр (детский зоопарк), Дворец школьников.

Әрбір баланың өз қабілетін толық көрсетуіне мүмкіндік беретін қолайлы білім беру ортасын қалыптастырды.

Создать благоприятную образовательную среду, в которой каждый ребенок смог проявить свои способности.

Жұмыстың нәтижелері

Жазғы демалысты ұйымдастырудағы кешенді тәсіл әрбір баланың өз қабілетін толық көрсетуіне мүмкіндік беретін қолайлы білім беру ортасын қалыптастырды.

Сонымен қоса білім беру, ойын, шығармашылық және сауықтыру технологияларының өзара үйлесім табуы жоғары тиімділік көрсетіп, тәрбиеленушілердің барлық іс-шараға ынтамен тартылуын қамтамасыз етті.

«Алақай, балақай» жазғы алаңының іс-тәжірибесі дәлелдегендей, заманауи жазғы демалыс кешенді сипатқа ие болуы тиіс және ол тек балалардың бос уақытын өткізуге ғана емес, сонымен бірге тұлғалық дамуға, азаматтық жауапкершілікті тәрбиелеуге, қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыруға әрі әр баланың шығармашылық әлеуетін ашуға бағытталуы қажет.

Результаты работы

Комплексный подход к организации летнего отдыха позволил создать благоприятную образовательную среду, в которой каждый ребенок смог проявить свои способности.

Особую эффективность показало сочетание образовательных, игровых, творческих и оздоровительных технологий, что обеспечило высокую вовлеченность воспитанников во все виды деятельности.

Опыт работы летней площадки «Алақай, балақай» подтверждает, что современная организация летнего отдыха должна носить комплексный характер и быть направлена не только на досуг детей, но и на развитие личности, воспитание гражданской ответственности, формирование культуры безопасности и раскрытие творческого потенциала каждого ребенка.

САҚТАП ҚОЙЫҢЫЗ:

МҰҒАЛІМДЕР МЕН АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН ТЕГІН ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСТАР

Ғаламтор бүгінгі күні – дайын жауап іздейтін алаң емес. Мұғалім үшін ол бір мезетте әдістемелік кабинетке, зертханаға және үлкен кітапханаға айнала алады. Ал ата-ана үшін баланың дамуы, білім алуы мен қауіпсіздігі туралы түсінікті әрі пайдалы ақпарат табатын сенімді көмекшісіне айналады. Ең бастысы – шын мәнінде пайдалы, мазмұны сапалы әрі тексерілген ресурстарды дұрыс таңдай білу.

Осы тұста біз қазақстандық мұғалімдер мен ата-аналарға пайдасы тиетін және ең бастысы тегін пайдалануға болатын интернет-ресурстарды жинап шықтық.

UNICEF Қазақстан

Кімге пайдалы: ата-аналарға, мұғалімдерге және жасөспірімдерге

UNICEF Қазақстан заманауи отбасы өмірінде кездесетін нақты жағдайларға арналған, қарапайым әрі түсінікті тілмен жазылған пайдалы материалдар ұсынады. Мәселен, 2026 жылы ұйым ата-аналарға арналған онлайн-құпиялылық жөніндегі арнайы чек-парақ жариялады. Сондай-ақ «Балалардың интернеттегі қауіпсіздігі» атты қысқаша нұсқаулық та қолжетімді.

Материалдардың басым бөлігі қазақ және орыс тілдерінде ұсынылғандықтан, оларды ата-аналар да, педагогтер де күнделікті өмірде оңай пайдалана алады.

САЙТ: WWW.UNICEF.ORG/KAZAKHSTAN/RU

Әдебиет порталы – қазақ әдебиетінің электронды кітапханасы

Кімге пайдалы: қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдеріне, оқушыларға және қазақша көбірек кітап оқығысы келетін отбасыларға

Әдебиет порталының «Кітаптар» бөлімінде мыңдаған көркем шығарма мен түрлі басылым жинақталған. Порталдың қазақ тіліндегі нұсқасында 2200-ден астам кітап қолжетімді екені тексерілген. Мұнда тек шығармаларды оқып қана қоймай, қаламгерлер туралы мәліметтермен, әдеби үдеріс жайлы материалдармен, мультимедиялық контентпен және басқа да тақырыптық бөлімдермен танысуға болады. Бұл – қазақ әдебиеті әлеміне жол ашатын ыңғайлы әрі мазмұнды платформа. Оны сабақ барысында қосымша ресурс ретінде де, үйде өз бетімен кітап оқу үшін де тиімді пайдалануға болады.

САЙТ: E-HISTORY.KZ/RU/EDUCATIONAL-MATERIALS

e-history.kz – «Қазақстан тарихы» порталы

Кімге пайдалы: тарих пәні мұғалімдеріне, оқушыларға және ата-аналарға

Тарих бір ғана оқулықпен шектелмегенде жандана түседі. Бұл порталда оқу үдерісіне арналған арнайы материалдар бөлімі және цифрлық білім беру ресурстарының жеке жинағы бар. Мұнда Қазақстан тарихы мен дүниежүзі тарихына қатысты тақырыптар, тарихи тұлғалар мен маңызды оқиғалар, карталар, дереккөздер және өзге де танымдық материалдар топтастырылған. Бұл ресурс сабақты қосымша мәліметтермен толықтыруға, белгілі бір тарихи тақырыпты тереңірек ашуға немесе оқушыға өз бетінше зерттеу жүргізуге бағыт ұсынуға өте қолайлы.

САЙТ: E-HISTORY.KZ/RU/EDUCATIONAL-MATERIALS

GeoGebra

Кімге пайдалы: математика және жаратылыстану пәндерінің мұғалімдеріне, оқушыларға

Графиктер мен геометриялық сызбаларды жай ғана қағаздан көргеннен гөрі, оларды өз қолыңмен қозғалтып, өзгертіп көргенде түсіну әлдеқайда оңай. GeoGebra – геометрия, алгебра, функциялар, статистика және 3D-визуализация құралдарын бір платформада біріктірген интерактивті білім беру ресурсы. Оның қорында миллионнан астам тегін тапсырма, симуляция, жаттығу, сабақ үлгілері мен білім беру ойындары бар. Мұғалім оны сабақ барысында интерактивті құрал ретінде пайдалана алса, оқушы есепті өздігінен зерттеп, түрлі нұсқаларды тәжірибе жүзінде тексере алады.

САЙТ: WWW.GEOGEBRA.ORG

Цифрлық гигиенаның басты қағидасы

Бірден бірнеше платформаны қатар қолдануға асықпаңыз. Алдымен бір ресурсты таңдап, соның көмегімен нақты бір міндетті шешіп көріңіз. Тек содан кейін ғана келесі құралды қосқан дұрыс. Мұғалім үшін бұл – уақытты үнемдеудің тиімді жолы болса ал ата-ана үшін – толассыз ақпараттан туындайтын алаңдаушылықты азайтады. Ал балаға маңызды бір ойды ұғындырады: интернет – тек көңіл көтеретін орта емес, ізденуге, білім алуға, зерттеуге және жаңа дүние жасауға мүмкіндік беретін құрал. Сонымен қоса балаға ғаламтордың тек уақыт өткізіп, көңіл көтеретін кеңістік емес, ізденуге, білім алуға, зерттеуге және жаңа дүниелер жасауға жол ашатын мүмкіндік алаңы екенін ұғындырады.

СОХРАНИТЕ В ЗАКЛАДКИ:

БЕСПЛАТНЫЕ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСЫ ДЛЯ УЧИТЕЛЕЙ И РОДИТЕЛЕЙ

Интернет давно перестал быть только местом, где ищут готовый ответ на вопрос. Для учителя он может стать методическим кабинетом, лабораторией и библиотекой одновременно, а для родителей – источником понятных рекомендаций о развитии, обучении и безопасности ребенка. Главное – знать, где искать действительно полезную и проверенную информацию.

Мы собрали ресурсы, которые можно использовать бесплатно и которые пригодятся казахстанской школе и семье.

UNICEF Казахстан

Кому пригодится: родителям, педагогам и подросткам

У UNICEF Казахстан есть материалы, написанные понятным языком и посвященные реальным ситуациям современной семьи. В 2026 году, например, организация опубликовала отдельный чек-лист по онлайн-приватности для родителей; также доступно краткое руководство «Безопасность детей в сети». Многие материалы представлены на казахском и русском языках.

 САЙТ: WWW.UNICEF.ORG/KAZAKHSTAN/RU

Әдебиет порталы – электронная библиотека казахской литературы

Кому пригодится: учителям языка и литературы, школьникам и семьям, которые хотят больше читать на казахском

 САЙТ: E-HISTORY.KZ/RU/EDUCATIONAL-MATERIALS

В разделе «Кітаптар» на Әдебиет порталы размещены тысячи произведений и изданий: на момент проверки казахская версия показывала более 2200 книг. На портале также есть материалы об авторах, литературном процессе, мультимедиа и другие тематические разделы. Это удобная точка входа в казахскую литературу — и для урока, и для самостоятельного чтения.

e-history.kz – портал «История Казахстана»

Кому пригодится: учителям истории, школьникам и родителям

История оживает, когда учебник перестает быть единственным источником. На e-history.kz есть специальный раздел с учебными материалами, а также отдельная коллекция цифровых образовательных ресурсов. Темы охватывают историю Казахстана, всемирную историю, исторические личности, события, карты и источники. Ресурс особенно удобен, когда нужно дополнить урок справочным материалом или предложить ученику тему для самостоятельного исследования.

 САЙТ: E-HISTORY.KZ/RU/EDUCATIONAL-MATERIALS

GeoGebra

Кому пригодится: учителям математики и естественно-научных дисциплин, ученикам

Графики и геометрические построения становятся понятнее, когда их можно двигать руками, пусть даже на экране. GeoGebra объединяет инструменты для геометрии, алгебры, функций, статистики и 3D-визуализации. В базе более миллиона бесплатных активностей, симуляций, упражнений, уроков и игр. Для учеников и учителей некоммерческое использование сервиса бесплатно.

 САЙТ: WWW.GEOGEBRA.ORG

Главное правило цифровой гигиены

Выберите один ресурс, решите с его помощью одну конкретную задачу и только потом добавляйте следующий. Для учителя это экономит время, для родителя – снижает тревогу от переизбытка советов, а ребенку показывает важную вещь: интернет – не только место развлечений, но и инструмент, с которым можно исследовать, учиться и создавать.

02

Ата-аналарға Родителям

*Отбасы жылуы – бала жанының гүлденуіне
нәр беретін мөлдір бұлақ*

*В каждом ребенке сокрыт необъятный мир,
таящий в себе целую вселенную*

12 ЖАСҚА ДЕЙІНГІ БАЛА ДАМУЫНДАҒЫ АНАНЫҢ ПСИХОЭМОЦИОНАЛДЫҚ ӨРІСІНІҢ РӨЛІ

Г. Б. Қаршығаева,
педагогика ғылымдарының магистрі,
психологиялық,
«Happy hearts» балабақшасының директоры
Ақтау қ.

Бала денсаулығы мен мінез-құлқындағы кез келген өзгеріс – бұл ең алдымен ана жанының жаңғырығы. Баласының бойында психомоторлық немесе эмоциялық тежелуді байқаған аналар бірден түрлі мамандарға, түзету орталықтарына жүгінуге асығады. Бұл – табиғи әрі қисынды қадам. Алайда ол мәселенің тереңіне үңілмей, тек сыртқы көрінісіне ғана назар аударумен шектеледі.

РОЛЬ ПСИХОЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ МАТЕРИ В РАЗВИТИИ РЕБЕНКА ДО 12 ЛЕТ

Г. Б. Каршыгаева,
магистр педагогических наук,
психолог-консультант,
директор детского сада «Happy hearts»
г. Актау

Любое изменение в состоянии здоровья и поведении ребенка – это прежде всего отголосок внутреннего состояния матери. Мамы, заметив у ребенка психомоторную или эмоциональную задержку, сразу стремятся обратиться к различным специалистам и в коррекционные центры. Это естественный и логически правильный шаг, однако зачастую он позволяет работать лишь с внешней стороной проблемы.

Шын мәнінде, 12 жасқа дейінгі баланың физикалық әрі психологиялық жай-күйі – бұл ата-ананың (әсіресе ананың) ішкі психоэмоционалдық аналогиясы. Сонымен қатар ата-бабаларымыздың «Балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» деген мақалының терең мағынасы құрсақтан бастау алатындығын анық дәлелі.

Ана құрсағындағы алғашқы 12 апта – баланың жүйкежүйесімен болашақ дамуының негізгі іргетасы қаланатын ең маңызды кезең. Медициналық хаттамалар бойынша жүктіліктің 11–12 аптасында алғашқы скринингтік УЗИ тағайындалуының өзіндік себебі бар: бұл уақытта ұрықтың миы мен жүйке түтігінің базалық құрылымы толық қалыптасып үлгереді. Ал мидағы нейрондық байланыстар мен олардың белсенділігі баланың 12 жасына дейін үздіксіз дамып, жүйеленеді.

Дәл осы себепті, ананың құрсақтағы кезеңдегі және баланың алғашқы 12 жылындағы психо-эмоционалдық күйі – бала миының сау қалыптасуына тікелей әсер етеді. Бұл дерек ана мен бала арасындағы биологиялық әрі ментальды байланыстың қаншалықты терең екенін дәлелдейді.

Нейробиология тұрғысынан алғанда, сәбидің миында зерделі нейрондар (*mirror neurons*) өте белсенді жұмыс істейді. Бала анасының мимикасын, дауыс ырғағын, гормоналды деңгейдегі стрессін сөзсіз оқиды. Анадағы созылмалы стресс немесе үрей балада «сезімталдық дабылын» тудырады. Ал ана ішкі тыныштыққа жеткенде, баланың жүйке жүйесі де «қауіп сейілді» деген белгі алып, қайта қалпына келуге ресурсын бағыттайды.

Халқымыздың «13-те отау иесі» деген сөзі де тегін айтылмаған. Бабаларымыз баланың 12 жасқа дейін ана энергиясымен, ананың психоэмоционалдық өрісімен өмір сүретінін, ал 13 жастан бастап дербес тұлға болып, өз белсенділігін бастайтынын интуитивті түрде білген.

На самом деле физическое и психологическое состояние ребенка до 12 лет – это своеобразное отражение внутреннего психоэмоционального состояния родителей (особенно матери). Глубокий смысл известной народной пословицы «Что увидит птенец в гнезде, то и перенесет в полет» также указывает на то, что многое формируется еще в утробе матери.

Первые 12 недель беременности – наиболее чувствительный период, когда закладывается фундамент нервной системы и дальнейшего развития ребенка. Согласно медицинским протоколам, первое скрининговое УЗИ проводится на 11–12-й неделе беременности не случайно: к этому времени уже успевают сформироваться базовые структуры головного мозга и нервной трубки плода. При этом нейронные связи и их активность в мозге продолжают развиваться и систематизироваться вплоть до 12-летнего возраста.

Именно поэтому психоэмоциональное состояние матери во время беременности и в первые 12 лет жизни ребенка оказывает непосредственное влияние на формирование его мозга. Этот факт свидетельствует о глубине биологической и ментальной связи между матерью и ребенком.

С точки зрения нейробиологии, у младенца очень активно работают зеркальные нейроны (*mirror neurons*). Ребенок бессознательно считывает мимику матери, интонацию ее голоса, а также изменения, связанные с уровнем гормонов стресса – кортизола и адреналина. Хронический стресс или тревожность матери могут формировать у ребенка состояние повышенной настороженности. Когда же мать обретает внутреннее спокойствие, нервная система ребенка получает сигнал о снижении угрозы и может направить ресурсы на восстановление.

Не случайно в народе говорят: «В 13 лет – хозяин своего очага». Наши предки интуитивно понимали, что до 12 лет ребенок во многом живет в поле материнского влияния и психоэмоционального состояния, а с 13 лет начинает проявлять себя как более самостоятельная личность.

Ерекше балаларды түзете-дамыту және қосымша білім беру орталығындағы көпжылдық зерттеулерім мен іс-тәжірибем келесідей қорытындыға әкелді: бала бойындағы кез келген тежелудің бастапқы себептері генетикалық факторлардан бөлек, терең психосоматикалық тамырлармен байланысты.

Бұған менің тәжірибемдегі нақты кейстер дәлел.

Многолетние исследования и практический опыт работы в Центре коррекционно-развивающей и дополнительной помощи детям с особыми потребностями привели меня к следующему выводу: причины многих задержек в развитии ребенка, помимо генетических факторов, могут иметь глубокие психосоматические корни.

Подтверждением этому служат следующие практические кейсы.

1– кейс: ЗПРР диагнозы бар бала (3 жас 8 ай)

Ата-анасы баланы екі жыл бойы логопед-дефектологтарға апарып, ешқандай нәтиже көрмеген. Әкесі мүлдем үмітін үзіп келген еді. Баланы емдеудің орнына, әкесімен өткізілген бір сеанстық психосоматикалық терапиядан кейін, бала бар болғаны бір түнде ата-анасын танып, сөйлесуге ұмтылды. Ата-ана бұл өзгеріске сенер-сенбесін білмей, қуаныштан қорқып, жаңалықты екі күннен кейін әрең жеткізді.

2 – кейс: дербестіктің кілті ананың ішкі жарасында (4 жастағы бала)

Орталыққа келіп жүрген бұл жастағы бала әлі де жөргекпен жүретін. Анасымен терапия жүргізу барысында, оның ішкі дүниесіндегі «мен ешкімге керек емеспін» деген эмоционалдық жарасы анықталды. Бұл сезім дәл аяғы ауыр кезде орын алған еді. Анасының ішкі блогымен жұмыс істегеннен кейін, бала сол күннің ертеңінде-ақ жөргек киюін доғарып, дәретханаға өзі барып, суды ағызып, қолын жуып, жарықты сөндіріп шығатын дәрежеге жетті.

Кейс 1: ребенок с диагнозом ЗРР (3 года 8 месяцев)

Родители в течение двух лет водили ребенка к логопедам-дефектологам, однако заметного результата не наблюдали. Отец пришел на консультацию, практически полностью потеряв надежду. Вместо работы непосредственно с ребенком была проведена одна сессия психосоматической терапии с отцом. После этого, как утверждает автор, уже за одну ночь ребенок начал узнавать родителей и проявлять стремление к речи.

Кейс 2: ключ к самостоятельности – во внутренней травме матери (ребенок 4-х лет)

Ребенок в этом возрасте все еще носил подгузник. В процессе работы с матерью была выявлена эмоциональная травма, связанная с ощущением «я никому не нужна». По словам матери, это состояние возникло во время беременности.

После работы с внутренними переживаниями матери, уже на следующий день ребенок отказался от подгузника и самостоятельно сходил в туалет.

3 – кейс: үрей мен энурез – ананың ішкі қорқынышының көрінісі

Ерлі-зайыпты қарым-қатынаста үнемі үреймен өмір сүріп жүрген ананың ішкі күйі баласында үш жыл бойы емделмей жүрген энурезге (түнде кіші дәретті ұстай алмау) себеп болған.

Психосоматика тілінде энурез – бұл ішкі қауіпсіздік сезімінің жоғалуы, бақылаудан айырылу және дене арқылы психологиялық қысымды сыртқа шығару процесі.

Консультация барысында анасының бойындағы «Менің қолымнан түк келмейді, жолдасым арқылы ғана жақсы өмір сүремін» деген миындағы шектеу мен шарасыздық сезімі анықталды. Ананың өз-өзіне деген сенімділігін арттырып, ішкі тірегін қалпына келтіру бойынша жасалған бар-жоғы екі консультациядан кейін бала үш жыл бойы қинаған энурезден толық айықты.

Анасының ішкі қорқынышы тарқағанда, баланың да сана асты деңгейіндегі «қауіп төніп тұр» деген дабыл сигналы өшті.

Кейс 3: тревожность и энурез – проявление внутреннего страха матери

Мать, постоянно испытывавшая тревогу в отношениях с супругом, находилась в состоянии внутренне-го напряжения, которое связывается с энурезом у ребенка, продолжавшимся в течение трех лет.

В психосоматическом подходе энурез рассматривается как возможное проявление чувства небезопасности, потери контроля и выхода психологического напряжения через телесные реакции.

В ходе консультации у матери были выявлены ограничивающая установка «Я ничего не могу сама, только благодаря мужу могу жить хорошо» и чувство беспомощности. После двух консультаций, направленных на повышение уверенности матери в себе и восстановление внутренней опоры, ребенок полностью избавился от энуреза, который беспокоил его в течение трех лет.

Когда внутренний страх матери уменьшился, у ребенка также снизилось ощущение подсознательной угрозы.

4 – кейс: балабақшадағы түскі ұйқы алдындағы мазасыздық және ананың жүктілік кезіндегі ішкі күйі (3 жастағы бала)

Балабақшаға жаңадан келген үш жасар бала бір ай бойы адаптациядан өте алмай жүрген. Бала түскі ұйқының алдында міндетті түрде қатты дауыспен бақырып жылап, тек содан кейін ғана шаршап ұйықтап кететін. Тәрбиешілер баланы тыныштандыру үшін үнемі құшақтап жатқызуға мәжбүр болған.

Мәселенің түп-тамырын анықтау мақсатында анасымен жеке консультация ұйымдастырылып, «*Мен және менің балам*» арт-терапиялық әдістемесі қолданылды.

Сурет салу және терең психосоматикалық талдау барысында анасының аяғы ауыр болған кезеңде психо-эмоционалдық жағдайының тұрақсыз, созылмалы стресс пен ішкі қысым күйінде болғаны анықталды. Ана бойындағы сондағы бұғып қалған үрей мен бейсаналы блоктармен жеке психологиялық жұмыс жүргізілді.

Анасы өз ішкі күйін реттеп, эмоциялық қысымды босатқаннан кейін, нәтижесі көп күттірген жоқ. Келесі күннен бастап-ақ бала түскі ұйқы алдындағы жылауын мүлдем қойды. Бұл жағдай баланың ұйқы алдындағы мазасыздығы кейде ананың жүктілік кезеңіндегі ұзаққа созылған үрейінің көрінісі болуы мүмкін екенін аңғартты. Ал ананың ішкі күйі қалпына келгенде, баланың мінез-құлқында да айқын өзгеріс байқалатынын тағы бір мәрте көрсетті.

Аналарға маңызды ескерту. Мұндай кейстер «баланың ауруына анасы айыпты» дегенді білдірмейді. Өзіңізді кінәлау – мәселені күшейтеді. Бұл айыптау емес, сіздің қолыңыздағы үлкен ресурсты ашу. Өзіңізге мейіріммен қарап, ішкі күйіңізді реттеу – балаға берер ең үлкен көмек болар еді.

Кейс 4: тревожность перед дневным сном в детском саду и внутреннее состояние матери во время беременности (ребенок 3-х лет)

Ребенок, недавно поступивший в детский сад, в течение месяца не мог пройти адаптацию. Перед дневным сном он обязательно начинал громко плакать и только после этого, устав, засыпал. Воспитателям приходилось постоянно укладывать ребенка, обнимая его, чтобы успокоить.

Для выявления причин проблемы с матерью была проведена индивидуальная консультация, в ходе которой применялась арт-терапевтическая методика «*Я и мой ребенок*».

В процессе рисования и психосоматического анализа выяснилось, что во время беременности мать находилась в нестабильном психоэмоциональном состоянии, испытывала хронический стресс и внутреннее напряжение. С матерью была проведена индивидуальная психологическая работа с подавленными страхами и неосознанными переживаниями.

После того как мать начала регулировать свое внутреннее состояние и проработала эмоциональное напряжение того периода, результат, не заставил себя ждать. Уже со следующего дня ребенок полностью перестал громко плакать перед дневным сном.

Этот кейс – свидетельство того, что страх ребенка перед переходом к состоянию расслабления и засыпания был связан с хронической тревогой матери во время беременности, а улучшение ее внутреннего состояния сразу отразилось на поведении ребенка.

Важное замечание для мам. Данные кейсы не означают, что «мама виновата в болезни ребенка». Самообвинение только усугубляет ситуацию. Речь не об обвинении, а о признании того, что у матери есть значительный ресурс, который можно использовать для поддержки ребенка. Относиться к себе с заботой и добротой, регулировать свое внутреннее состояние – одна из важных форм помощи ребенку.

Баласынан тұйықтық не мазасыздық байқаған ана ең алдымен неден бастауы керек?

- *Өзіңіздің ішкі күйіңізді анықтаңыз.* Осы сәтте сізді не мазалайды? Күйеуіңізге деген реніш пе, болашаққа деген қорқыныш па, әлде шаршау ма?
- *Эмоцияңызды заңдастырыңыз.* «Мен ашулануға/шаршауға құқығым бар» деп өзіңізге рұқсат беріңіз. Бастысы – бұл эмоцияларды іште бұғып ұстамай, сыртқа қауіпсіз жолмен шығару (жазу, психологпен бөлісу).
- *Баламен сапалы байланыс орнатыңыз.* Күніне кемінде 15 минут балаға толық зейін беріңіз. «Тыныш отыршы» емес, «Мен сенімен біргемін, сен қауіпсіз ортадасың» деген ішкі месседжді сездіртіңіз.
- *Отбасылық атмосфераны тексеріңіз.* Бала – отбасылық жүйенің ең әлсіз буыны, барлық симптом сонда шығады. Жұбайлар арасындағы айтылмаған өкпе-ренішті реттеңіз.

Баланың дамуындағы кез келген тежелу – бұл ананың немесе отбасының ішкі айтылмаған сөзі, іште бұғып жатқан реніші мен қорқынышы. Бала – ананың жан дүниесінің айнасы. Баланы емдегіміз, дамытқымыз келсе, ең алдымен өзіміздің ішкі психоэмоционалдық күйімізге үңіліп, аналық сананы сауықтырудан бастағанымыз әлдеқайда тиімді. Ананың жаны сауыққанда, баланың денесі де, санасы да өздігінен емделе бастайды.

С чего начать маме, если она заметила у ребенка задержку в развитии или повышенную тревожность?

- *Оцените свое внутреннее состояние.* Что беспокоит вас сейчас? Обида на мужа, страх перед будущим или усталость?
- *Признайте свои эмоции.* Разрешите себе сказать: «Я имею право злиться / уставать». Главное – не подавлять эти эмоции внутри, а безопасно проживать их: записывать свои мысли, разговаривать с психологом.
- *Установите качественный контакт с ребенком.* Ежедневно уделяйте ребенку хотя бы 15 минут полного внимания. Вместо внутреннего послания «Сиди тихо» ребенок должен чувствовать: «Я рядом с тобой, ты в безопасности».
- *Обратите внимание на атмосферу в семье.* Ребенок – наиболее уязвимое звено семейной системы, поэтому напряжение может проявляться через его состояние и поведение. Важно своевременно разрешать невысказанные обиды и конфликты между супругами.

Любая задержка в развитии ребенка – это не обязательно «внутреннее невысказанное слово» матери, подавленная обида либо страх. Ребенок действительно чувствителен к эмоциональной атмосфере, однако причины его состояния могут быть разными и требуют профессиональной оценки.

Если мы хотим помочь ребенку развиваться и чувствовать себя лучше, важно заботиться не только о нем, но и о психологическом состоянии всей семьи, в том числе матери. Забота о себе, эмоциональная устойчивость и спокойная семейная атмосфера создают для ребенка более безопасную среду для развития.

«АРЫСТАН ПАТША»: БАЛАМЕН ӘҢГІМЕ БАСТАУҒА СЕБЕП БОЛАТЫН МУЛЬТФИЛЬМ

«КОРОЛЬ ЛЕВ»: МУЛЬТФИЛЬМ, КОТОРЫЙ ПОМОГАЕТ НАЧАТЬ РАЗГОВОР С РЕБЕНКОМ

Кейде балаға жауапкершілік, отбасы, достық, қателік пен кешірім туралы ұзақ түсіндірудің қажеті жоқ. Жақсы мультфильмнің өзі осы құндылықтарды балаға қарапайым әрі түсінікті тілмен жеткізе алады. Солардың бірі – әлемге кеңінен танымал «Арыстан патша» мультфильмі.

Сюжеті жануарлар әлеміндегі оқиғаларға құрылғанымен, оның көтеретін мәселелері балаларға ғана емес, ата-аналарға да ой салады. Басты кейіпкер Симба арқылы бала өмірдегі өзгерістерді қабылдауды, қиындыққа мойымауды, өз қателігін түсінуді және жауапкершіліктен қашпау керектігін ұғына алады.

Иногда не нужно долго объяснять ребенку, что такое ответственность, семья, дружба, ошибки и прощение. Хороший мультфильм сам может рассказать об этих ценностях простым и понятным для ребенка языком. Один из таких мультфильмов – всемирно известный «Король Лев».

Хотя сюжет мультфильма построен на событиях в мире животных, затронутые в нем темы заставляют задуматься не только детей, но и родителей. Через историю главного героя Симбы ребенок может понять, как принимать перемены в жизни, не сдаваться перед трудностями, осознавать свои ошибки и не избегать ответственности.

Әке мен бала арасындағы байланыс

Симба мен оның әкесі Муфаса арасындағы қарым - қатынас мультфильмдегі маңызды желілердің бірі. Муфаса баласына тек патша болуды үйретпейді. Ол оған табиғаттағы тепе-теңдікті, әр тіршілік иесіне құрметпен қарауды және өз әрекетінің салдарын түсінуді көрсетеді.

Бұл жерде ата-ана үшін маңызды ой бар: *балаға дайын жауаптан гөрі, дұрыс бағыт көрсету маңызды.*

Баланың әр сұрағына бірден жауап беріп, барлық мәселесін шешіп беру оның дербес ойлауына мүмкіндік бермеуі мүмкін. Ал ата-ананың баламен бірге ойлануы, сұрақ қоюы, өз пікірін тыңдауы оның жауапкершілік сезімін қалыптастырады.

Связь между отцом и сыном

Отношения Симбы и его отца Муфасы – одна из важных сюжетных линий мультфильма. Муфаса учит сына не только быть будущим королем. Он показывает ему, как устроен мир природы, почему важно относиться с уважением к каждому живому существу и понимать последствия своих поступков.

Здесь есть важная мысль и для родителей: *важнее не дать ребенку готовый ответ, а показать ему правильное направление.*

Если сразу отвечать на каждый вопрос ребенка и решать за него все проблемы, это может лишить его возможности самостоятельно мыслить. А совместные размышления, вопросы со стороны родителей и внимание к мнению ребенка помогают формировать чувство ответственности.

«Өскенде кім болғың келеді?»

Баланың болашағын ата-ана алдын ала жоспарлап қоюы оңай. Қай мамандықты таңдауы керек, қандай үйірмеге баруы керек, қандай жетістікке жетуі тиіс деген талаптар біртіндеп көбейе береді.

Ал Симбаның оқиғасы ата-анаға басқа нәрсені еске салады: бала – ата-ананың армандарын жүзеге асыратын жоба емес, өз жолын қалыптастыратын жеке тұлға. Сондықтан балаңызбен сөйлескенде:
– «Өскенде кім болғың келеді?» деген сұрақпен ғана шектелмей:

– «Саған не қызық?»,
– «Қай кезде өзіңді бақытты сезінесің?»,
– «Не нәрсені үйренгің келеді?»
– «Өзгелерге қандай әрекетіңмен көмектескің келеді?» деген сұрақтарды да қойып көріңіз. Мұндай әңгімелер баланың өз қызығушылығын түсінуіне көмектеседі.

Симба басынан өткен оқиғалардан кейін өзін кінәлі сезініп, өткенінен қашуға тырысады. Балалар кейде өз қателігін өте ауыр қабылдайды. Бір нәрсені дұрыс істемей қалса, «Мен жаманмын», «Менің қолымнан ештеңе келмейді» деген қортындыға келуі мүмкін.

Мұндай жағдайда ата-ана баланың қателігін емес, *әрекетін талқылағаны дұрыс.*

«Кем ты хочешь стать?»

Родителям легко начать заранее планировать будущее ребенка: какую профессию ему выбрать, в какой кружок ходить, каких успехов добиться. Постепенно таких ожиданий становится все больше.

А история Симбы напоминает о другом: ребенок – не проект, созданный для реализации родительских мечтаний, а *отдельная личность, которая формирует собственный путь.*

Поэтому, разговаривая с ребенком, попробуйте не ограничиваться вопросом:

– «Кем ты хочешь стать, когда вырастешь?»

– «Что тебе интересно?»
– «Когда ты чувствуешь себя счастливым?»
– «Чему ты хотел бы научиться?»
– «Чем тебе нравится помогать другим?»

Такие разговоры помогают ребенку лучше понять собственные интересы.

После пережитых событий Симба испытывает чувство вины и пытается убежать от своего прошлого. Дети тоже иногда слишком тяжело воспринимают собственные ошибки. Если у них что-то не получается, они могут сделать вывод: «Я плохой», «У меня ничего не получится».

В такой ситуации родителям лучше обсуждать не самого ребенка, а *его поступок.*

«Сен дұрыс істемедің» деп айтудың орнына: «Бұл әрекетіңнің қандай салдары болды?», «Келесі жолы басқаша қалай жасауға болады?» деп сұрау баланы кінәлаудан гөрі жауапкершілік алуға үйретеді.

Тимон мен Пумба Симба өміріндегі қиын кезеңде оның жанынан табылады. Олардың достығы балаға қиындықпен жалғыз күресудің қажеті жоқ екенін көрсетеді.

Ата-ана баласына: «Қандай жағдай болса да, көмек сұрауға болады» деген түсінікті ерте қалыптастырғаны жөн.

Бұл әсіресе мектеп жасындағы балалар үшін маңызды. Бала сыныптастарымен түсініспеушілікке тап болуы, мұғаліммен қиындыққа кезігуі немесе қандай да бір мәселені жалғыз шеше алмай қалуы мүмкін. Бірақ ол ата-анасына мәселені айтудан қорықпауы керек.

Сондықтан үйде баланың сөзін бөліп, бірден ақыл айтпай, алдымен тыңдау мәдениетін қалыптастырған дұрыс.

«Hakuna matata»: мәселеден қашу ма, әлде жеңіл қарау ма?

Мультфильмдегі ең танымал ұғымдардың бірі – «Hakuna Matata». Оның астарында қиындыққа бола өмірді тоқтатпау, уайымға байланып қалмау идеясы жатыр.

Алайда ата-ана баламен бірге мультфильмді талқылағанда бір маңызды айырмашылықты түсіндіре алады: *мәселені елемей мен қиындықты сабырмен қабылдау – екі түрлі нәрсе.*

Өмірде қиындықтардан қашу әрдайым шешім бола бермейді. Кейде адам тоқтап, болған жағдайды түсініп, өз қателігін мойындап, содан кейін алға жылжуы керек.

Вместо слов «Ты поступил неправильно» можно спросить: «К каким последствиям привел твой поступок?», «Как в следующий раз можно поступить иначе?»

Такой подход помогает не обвинять ребенка, а учит его брать ответственность за свои действия.

Тимон и Пумба остаются рядом с Симбой в сложный период его жизни. Их дружба показывает ребенку, что необязательно справляться с трудностями в одиночку.

Важно с раннего возраста формировать у ребенка понимание: «В любой ситуации можно попросить о помощи».

Особенно это важно для детей школьного возраста. Ребенок может столкнуться с недопониманием со сверстниками, трудностями во взаимоотношениях с учителем или ситуацией, которую он не может решить самостоятельно. Но он не должен бояться рассказать об этом родителям.

Поэтому дома важно формировать культуру общения, в которой ребенка сначала выслушивают, а не перебивают и сразу дают советы.

«Hakuna Matata»: избегать проблем или относиться к ним проще?

Одно из самых известных выражений мультфильма – «Hakuna Matata». В нем заложена идея не останавливать жизнь из-за трудностей и не позволять переживаниям полностью завладеть собой.

Однако при обсуждении мультфильма с ребенком родитель может объяснить важное различие: *игнорировать проблему и спокойно принимать трудности – не одно и то же.*

В жизни не всегда можно решить проблему, просто убежав от нее. Иногда нужно остановиться, понять, что произошло, признать свою ошибку и только после этого двигаться дальше.

Балаға мультфильмді қартумен шектелмей, оны талқылау маңызды

Мультфильм аяқталғаннан кейін ата-ана баласына бірнеше қарапайым сұрақ қойып көре алады.

- Симбаға қай кейіпкер көбірек көмектесті? Неліктен?
- Муфаса қандай әке болды деп ойлайсың?
- Симба не үшін өз үйінен алыстап кетті?
- Оның орнында болсаң, не істер едің?
- Қай кейіпкердің әрекеті саған ұнамады? Неліктен?
- Сен үшін нағыз дос қандай болуы керек?
- Қателік жасаған адамға қалай көмектесуге болады?

Мұндай сұрақтар баланың тек мультфильмді есте сақтауына емес, оқиғаны түсініп, кейіпкерлердің әрекетін бағалауына және өз ойын еркін жеткізуіне мүмкіндік береді.

«Арыстан патша» ата-анаға да бір қарапайым шындықты ашып көрсетеді: бала жауапкершілікті, мейірімділікті, батылдықты көбіне сөзден емес, күнделікті өмірдегі үлгіден үйренеді.

Важно не только посмотреть мультфильм, но и обсудить его

После просмотра мультфильма родитель может задать ребенку несколько простых вопросов.

- Какой персонаж больше всего помог Симбе? Почему?
- Каким отцом, по-твоему, был Муфаса?
- Почему Симба ушел из дома?
- Что бы ты сделал на его месте?
- Чей поступок тебе не понравился? Почему?
- Каким должен быть настоящий друг?
- Как можно помочь человеку, который совершил ошибку?

Такие вопросы помогают ребенку не просто запомнить мультфильм, а *понять происходящее, оценить поступки героев и свободно выразить свое мнение.*

«Король Лев» напоминает родителям об одной простой истине: ребенок учится ответственности, доброте и смелости не столько из слов, сколько из примера, который видит в повседневной жизни.

Балаға «*Жауапты бол*» деп айту оңай. Ал оның пікірін тыңдау, берген уәдеңде тұру, қателігіңді мойындау, қиындық кезінде сабыр сақтау – бала үшін әлдеқайда әсерлі тәрбие.

Сондықтан «*Арыстан патшаны*» балаңызбен бірге көруді жай ғана көңіл көтеру ретінде емес, отбасылық әңгімеге бастайтын мүмкіндік ретінде қарастырып көріңіз.

Өйткені кейде бір мультфильмнен кейін қойылған қарапайым сұрақтың өзі бала мен ата-ананың арасындағы маңызды әңгімеге жол ашады...

Легко сказать ребенку «*Будь ответственным*». Но гораздо сильнее на него влияет другое: когда родители прислушиваются к его мнению, держат свое слово, признают собственные ошибки и сохраняют спокойствие в трудных ситуациях.

Поэтому попробуйте посмотреть «*Короля Льва*» вместе с ребенком не просто ради развлечения, а как возможность начать семейный разговор.

Ведь иногда один простой вопрос после мультфильма может стать началом важного разговора между ребенком и родителем...

ОТБАСЫНДАҒЫ ӨЗАРА СЫЙЛАСТЫҚ: ҮЙЛЕСІМДІ ҚАРЫМ- ҚАТЫНАСТЫҢ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ

Өзара сыйластық салауатты әрі бақытты отбасылық қарым-қатынасты қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Бұл тек бір-бірінің пікірін және жеке кеңістігін құрметтеу ғана емес, сонымен қатар отбасының әрбір мүшесі өзін маңызды, қажет әрі сыйлы сезінетін жылы атмосфера қалыптастыру.

Жақын адамдар арасындағы берік байланыс пен сенімді қарым-қатынасты қалыптастыру – ересектерден үнемі көңіл бөлуді және күш-жігерді талап ететін динамикалық әрі көпқырлы үдеріс. Себебі отбасындағы ахуал мен баланың эмоционалдық жағдайына ата-ана жауапты. Біздің ортақ міндетіміз – отбасының әрбір мүшесі өз мүмкіндіктерін ашып, алға қойған мақсаттарына қол жеткізе алатын бақытты әрі тұрақты отбасылық өмірдің негізін қалыптастыру. Жасөспірімдерге пайдалы болуы мүмкін негізгі аспектілерді бірге қарастырайық.

ВЗАИМОУВАЖЕНИЕ В СЕМЬЕ: КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ ГАРМОНИЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Взаимоуважение играет фундаментальную роль в развитии здоровых и счастливых семейных отношений. Это не просто взаимное уважение к мнению и личному пространству, но и теплая атмосфера, где каждый член семьи чувствует себя важным, нужным и уважаемым.

Формирование крепких связей и доверительных отношений между родными – это динамичный и многогранный процесс, требующий постоянного внимания и сил со стороны взрослых, ведь ответственность за обстановку в семье и за эмоциональное состояние ребенка несут родители. Наша с вами задача – создать основу для счастливой и стабильной семейной жизни, в которой каждый член семьи может раскрыть свой потенциал и достичь своих целей. Давайте обсудим основные аспекты, которые могут быть полезны подросткам.

Эмоционалдық байланыс және қолдау

Ана мен бала арасындағы бала дүниеге келмей тұрып-ақ қалыптаса бастайды. Анасының эмоционалдық жағдайын сезіне отырып, бала ана құрсағында жатқан кезінен бастап оған бейімделеді. Сондықтан жүктілік кезеңінде жағымды эмоциялардың маңызы зор.

Өзіңізге жағымды әсер сыйлайтын кездесулер мен іс-шараларға уақыт бөліңіз. Ана мен бала арасындағы байланысты нығайтуға баланы емізу де ықпал етеді. Сондықтан медициналық тұрғыдан қарсы көрсетілімдер болмаса, одан бас тартпаған жөн.

Әкенің бала өміріне алғашқы күндерден бастап белсенді араласуы оның баламен эмоционалдық байланысын қалыптастырып, бұл байланысты ұзақ жылдар бойы сақтауға ықпал етеді. Сондықтан анасы баланы күтуге байланысты барлық үдеріске әкесін де міндетті түрде тартқаны маңызды. Мұнда әкенің тек физикалық тұрғыдан жанында болуы ғана емес, баламен қарым-қатынас жасауға эмоционалдық тұрғыдан дайын болуы да маңызды.

Кейбір ер адамдар: «Мен анасы емеспін, бала үшін не істей аламын?» деп ойлауы мүмкін.

Әкенің бала күтіміне араласуына көмектесетін бірнеше кеңес.

- Баланы шомылдыруға көмектесу.
- Іші бүріп ауырған кезде баланы бауырына жатқызу. Дене жылуының әсерінен баланың ауырсыну сезімі басылуы мүмкін.

Есте сақтаңыз: ата-ана мен бала арасындағы эмоционалдық байланыс баланың психологиялық дамуында шешуші рөл атқарады. Ата-ана баласының сезімі мен қажеттілігін түсініп, оған жанашырлық таныту арқылы сенімді қарым-қатынастың қалыптасуына жағдай жасайды. Бұл балаға кез келген жағдайда көмек пен қолдау сұрап, өзін сенімді әрі қауіпсіз сезінуге мүмкіндік береді.

Эмоциональная связь и поддержка

Эмоциональная связь между мамой и ребенком появляется еще до рождения: считывая эмоциональное состояние матери, ребенок еще в утробе подстраивается под него. Поэтому в период беременности важны позитивные эмоции.

Радуйте себя приятными впечатлениями и встречами. Усиливает взаимную связь грудное вскармливание, поэтому, если нет противопоказаний, не стоит отказываться от него.

Активное участие отца в жизни ребенка с первых дней формирует эмоциональную связь и сохраняет ее на долгие годы. Поэтому мамам обязательно нужно включать во все процессы ухода за малышом пап. Важно не только физически присутствовать, но и быть эмоционально настроенными к взаимодействию с ребенком.

Возможно, некоторые мужчины будут удивляться: «Я же не мама, что я могу сделать для малыша?»

Вот несколько советов, как вовлечь папу.

- Помогать купать малыша.
- Во время колик папа может положить малыша к себе на живот – при тепло-обмене уменьшаются болезненные ощущения.

Помните: эмоциональная связь между родителями и детьми играет решающую роль в их психологическом развитии. Родители, проявляя понимание чувств и потребностей своих детей, обеспечивают создание доверительных отношений. Это позволяет детям чувствовать себя уверенно и безопасно, обращаясь за поддержкой в любой ситуации.

Қарым-қатынас пен бірге өткізетін уақыттың маңызы

Қазіргі заманда гаджеттер жанды қарым-қатынастың орнын басып бара жатқандықтан, күн сайын бірге уақыт өткізуге көңіл бөлу өте маңызды. Үнемі сөйлесу және бірге уақыт өткізу отбасылық байланысты нығайтады. Бұл – бірге ойын ойнау, серуендеу, велосипед тебу, ортақ іспен айналыса отырып кешкілік әңгімелесу сияқты қарапайым әрекеттер болуы мүмкін. Осындай сәттерде бала өзіне маңызды, ішкі сырларын ата-анасымен бөлісе алады.

Шекара белгілеу және отбасындағы рөлдерді түсіну

Отбасындағы шекаралар – отбасы мүшелерінің бір-бірімен қарым-қатынас сипатын айқындайтын ашық және жасырын ережелер жиынтығы. Шекараларды нақты белгілеу және отбасындағы рөлдерді түсіну балалар үшін тұрақты әрі қолайлы орта қалыптастыруға көмектеседі.

Ата-ана балаға жауапкершіліктің не екенін және оның міндеттерін қалай атқаруға болатынын түсіндіруі керек. Бұған үй тапсырмасын орындауға көмектесу және оқуына қолдау көрсету де жатады. Баланың дербестігін қолдау оның жеке қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Алайда ата-ана баланың өзіндік көзқарасы мен өмірге деген ұстанымы бар жеке тұлға екенін ұмытпауы керек. Сондықтан әртүрлі мәселелер бойынша оның пікірін және сезімін ескерудің маңызы зор.

Важность общения и времени

В современном мире, где гаджеты заменяют живое общение, очень важно ежедневно уделять время совместным занятиям. Регулярное общение и проведение времени вместе способствуют укреплению связей в семье. Это могут быть игры, прогулки, катания на велосипеде, вечерние разговоры за совместным занятием, где ребенок может рассказать о самом сокровенном.

Установление границ и понимание ролей

Границы в семье – это набор гласных и негласных правил, определяющих характер взаимодействия членов семьи друг с другом. Четкое установление границ и понимание ролей в семье помогает создать стабильную и выгодную среду для детей.

Родители должны дать возможность детям понять, что такое ответственность, и как справиться с ее нагрузками, включая помощь в выполнении домашних заданий и поддержку в учебе. Поддержка родителей в самостоятельности детей развивает их уникальные способности.

Но родителям следует помнить, что ребенок – это отдельная личность со своими взглядами на жизнь. Поэтому важно учитывать его мнение и чувства по самым разным вопросам.

Ата-аналардың жиі жіберетін қателіктерінің бірі – баланың жеке кеңістігіне қол сұғу. Бұл отбасындағы жиі кездесетін қақтығыстарға әкелуі мүмкін.

Баланың рұқсатынсыз оның заттарын алуға, телефонын тексеруге, бөлмесін ретке келтіруге, күнделігін немесе әлеуметтік желідегі аккаунттарын оқуға болмайды. Ғаламтордағы қауіпсіздік – балаңызбен міндетті түрде жеке талқылауды қажет ететін маңызды тақырып.

Салауатты шекаралар адамға ауыртпалық немесе жайсыздық тудырмайды. Олардың мақсаты – отбасы мүшелерінің жайлылығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету, отбасындағы қарым-қатынасты қиындату емес.

Тыңдай білу және түсіну

Балалар мен ата-аналар арасындағы қақтығыстар – отбасылық өмірдің табиғи бөлігі. Олар әртүрлі көзқарастарға, көңіл күйге және күтулерге байланысты туындауы мүмкін. Баланың не себепті ренжігенін немесе келіспейтінін түсіну үшін оны мұқият тыңдау маңызды.

Балалар өз эмоциясын көбіне қақтығыс арқылы білдіреді. Сондықтан олардың көзқарасын түсінуге тырысу қажет. Мәселені ашық талқылауға дайын болу ата-ана мен балаға екі тарапқа да тиімді болатын ымыралы шешім табуға көмектеседі. Қақтығысты басқаруда сындарлы мінез-құлық пен мәселені бейбіт жолмен шешуге ынталандырудың маңызы зор.

Одна из самых распространенных ошибок родителей – это нарушение границ личного пространства. Именно это приводит к частым семейным конфликтам.

Нельзя без спроса брать вещи ребенка, проверять его телефон, наводить порядок в его комнате, читать его дневники и аккаунты в социальных сетях. Безопасное присутствие в интернете – это отдельная тема, на которую обязательно нужно поговорить с ребенком.

Здоровые границы не причиняют боль и страдание. Их роль – поддерживать комфорт и безопасность, а не делать

Умение слушать и слышать

Конфликты между детьми и родителями естественно являются частью семейной жизни. Они могут возникнуть из-за различных взглядов, настроений и ожиданий. Важно внимательно слушать своего ребенка, чтобы понять, что вызывает его несогласие.

Дети часто выражают свои эмоции и проявляют себя через конфликты, поэтому необходимо понимать их точку зрения. Открытость к обсуждению проблемы помогает найти компромиссные решения, которые приносят пользу родителям. Поощрение конструктивного поведения и решения проблем является ключевым элементом управления конфликтами.

Ата-ананың жеке үлгісі

Ата-ананың жеке үлгісі бала үшін аса маңызды. Өйткені ол баланың мінезінің, өмірлік ұстанымдарының, өзін-өзі бағалауының, мінез-құлқының, адамдарға деген қарым-қатынасының және жалпы тұлғалық қасиеттерінің қалыптасуына әсер етеді.

Баланың спортқа қызығушылығын арттыру үшін ата-ана онымен бірге спортпен айналыса алады. Спорт баланы тәртіпке, табандылыққа және командалық жұмысқа үйретеді. Ол деннің сау болуына ықпал етіп қана қоймай, еңбекті бағалауға және алға қойған мақсатқа табандылықпен жетуге үйретеді.

Баланың пікіріне және сезіміне құрметпен қарап, оны тыңдау арқылы сіз оның өзіне деген сенімін арттырып, өзін маңызды сезінуіне ықпал етесіз. Бұл – мықты тұлғаның қалыптасуындағы маңызды факторлардың бірі.

Ұлы әкесінің үлгісі арқылы әйел адамға қамқорлықпен әрі құрметпен қарауды үйренеді. Әкесі ұлымен бірге ер азаматқа тән жауапкершілік, отбасына деген қамқорлық және эмоцияны ашық білдіру сияқты қасиеттерді қалыптастыра алады.

Ал анасының мейірімі мен сүйіспеншілігін, отбасы міндеттері мен кәсіби қызметін қатар алып жүргенін көрген бала өмірдің кез келген саласында табысқа жетуге болатынын, ол үшін мықты ерік-жігер мен өзін үнемі жетілдіруге деген ұмтылыс қажет екенін түсінеді.

Тату отбасы – өзара түсіністік, қолдау және бір-бірімен қарым-қатынастан қуаныш табатын жақын жандардың бірлігі.

Осы тақырыпқа қатысты әдістемелік нұсқаулықтармен төмендегі QR-код арқылы танысуға болады.

Личный пример родителей

Личный пример родителей имеет огромное значение для ребенка, так как влияет на формирование характера, жизненных позиций, уровень самооценки, поведение, отношение к людям, формирование его личности.

Занимайтесь спортом, чтобы поощрять интерес детей к физической активности. Спорт учит дисциплине, упорству и командной работе, помогает, сохранить и укрепить здоровье и добиваться поставленных целей.

Выражая глубокое уважение, прислушиваясь к мнению и чувствам детей, вы придаете им уверенности, и чувство значимости и самооценности, что немаловажно для формирования сильной личности.

Через поведение отца сын узнает о уважительном и заботливом отношении к женщине. С сыновьями отцы могут моделировать мужественность, эмоциональную открытость, ответственность перед семьей и детьми.

Через нежную заботу и любовь матери, которая сочетает в себе и семейные обязанности, и профессиональные навыки, ребенок узнает, что можно добиться успеха в любой сфере жизни при наличии твердой воли и постоянного стремления к самосовершенству.

Дружная семья – это тесный круг единомышленников, где царят взаимопонимание, поддержка и радость от общения друг с другом.

С методическими рекомендациями по этой теме можно ознакомиться, перейдя по QR-коду.

03

Балаларға Детям

*Әрбір бала – ішіне бүтін бір әлемді сыйдырған
кішкентай ғарыш*

*В каждом ребенке сокрыт необъятный мир,
таящий в себе целую вселенную*

ӘЛЕМДІ ЖҮРЕГІМЕН СЕЗІНГЕН ЖАС ТАЛАНТ: ЛОНДОНДЫ ТӘНТІ ЕТКЕН АБЫЛАЙ МҰСТАФИН

Абылай Мұстафин әлемді көпшілік секілді жанарымен танып-білмейді. Көру қабілетіндегі ерекшелік оны кішкентайынан айналасын дыбыс арқылы танып, дүниені жүрегімен сезінуге үйретті. Алайда жанарындағы шектеу оның арманына ешқашан тұсау болған емес. Керісінше, табиғат сыйлаған ерекше есту қабілеті мен айрықша зейіні өзгелер елей бермейтін ұсақ дүниелерді сезіп, әр дыбыстың ар жағындағы әлемді тануына жол ашты.

МОЛОДОЙ ТАЛАНТ, ЧУВСТВУЮЩИЙ МИР СЕРДЦЕМ: АБЫЛАЙ МУСТАФИН, ПОКОРИВШИЙ ЛОНДОН

Абылай Мустафин видит мир не так, как большинство людей. Из-за особенностей зрения он с детства учился узнавать окружающее по звукам и чувствовать его сердцем. Но ограничения зрения не смогли ограничить его мечты. Напротив, тонкий слух и удивительная сосредоточенность позволили Абылаю замечать и чувствовать то, что порой остается незаметным для других.

Бүгінде Абылай – музыка, математика және спорт секілді бір-бірінен мүлде бөлек салаларда биік нәтиже көрсетіп жүрген дарынды қазақстандық жас-тардың бірі. Астана қаласындағы Жұмабек Тәшенов атындағы №10 мектеп-гимназияның оқушысы әрі Роза Бағланова атындағы №2 музыкалық оқу орнының түлегі халықаралық додада ел намысын абыроймен қорғап келеді.

Оның шығармашылық жолындағы ең үлкен жеңістерінің бірі жақында ғана тіркелді. 2026 жылдың 27 маусымында Абылай Лондондағы Корольдік музыка академиясында өткен World Talent Awards 2026 Халықаралық байқауының гранд-финалына қатысып, жеңімпаз атанды. Бұл жетістік жас музыканттың өнер жолындағы жаңа әрі маңызды белеске айналды.

Абылайдың жетістіктер қоржынында бұдан бөлек Golden Time Talent халықаралық байқауының гранд-чемпионы атағы, Германия мен Түркияда өткен ауызша есептеу бойынша әлемдік олимпиадалардың жоғары жүлделері, сондай-ақ голбол мен тоғызқұмалақтан ұйымдастырылған «Жұлдызай» жарыстарының алтын медальдары бар.

Дыбыстан басталған дүние

Абылайдың музыкаға деген қызығушылығы бала күнінен бастау алады. Ол естіген дыбысын тез жаттап, болмашы өзгерісін де қалт жібермейтін. Сол ерекше сезімталдық ақырында оны фортепианоға алып келді.

Аспаптың пернелеріне алғаш қол тигізген сәті оның жадында әлі күнге дейін ерекше сақталған. Сол кезде кішкентай Абылай адамның кейде сөзбен айтып жеткізе алмайтын сезімін музыка арқылы білдіруге болатынын алғаш рет түсінеді.

Сегодня он – один из талантливых молодых казахстанцев, добивающихся высоких результатов сразу в нескольких совершенно разных сферах: музыке, математике и спорте. Ученик столичной школы-гимназии №10 имени Жумабека Ташенова и выпускник музыкального учебного заведения №2 имени Розы Баглановой достойно представляет Казахстан на международной арене.

Одну из главных побед в своей творческой биографии Абылай одержал совсем недавно. 27 июня 2026 года он выступил в Международном гранд-финале World Talent Awards 2026, который прошел в Королевской академии музыки в Лондоне, и стал победителем престижного конкурса. Эта победа стала новой значимой вершиной на его музыкальном пути.

Также в копилке достижений Абылая – звание гранд-чемпиона Международного конкурса Golden Time Talent, высокие награды мировых олимпиад по устному счету в Германии и Турции, золотые медали спортивных соревнований «Жұлдызай» по голболу и тоғызқұмалақ.

Мир, который начался со звука

Интерес Абылая к музыке появился еще в детстве. Он легко запоминал звуки и замечал даже самые тонкие изменения в их звучании. Именно эта особенность однажды привела его к фортепиано.

Момент, когда он впервые прикоснулся к клавишам инструмента, до сих пор занимает особое место в его памяти. Тогда маленький Абылай впервые понял: чувства, которые человеку порой трудно выразить словами, можно передать музыкой.

«Маған музыка арқылы сезімді сөзсіз жеткізуге болатыны қатты ұнады. Бірте-бірте музыка өмірімнің маңызды бөлігіне айналды», – дейді ол.

Көру қабілетіндегі ерекшелік оның дыбыс әлеміне деген сезімталдығын одан сайын тереңдете түскендей. Абылай айналасын дауыс, аяқ дыбысы, қозғалыс пен түрлі үн арқылы танып-біледі. Сондықтан музыкадағы әрбір реңкті, әр кідірісті, әр тынысты ерекше сезінеді.

Ол үшін музыка – ноталардың жай ғана тізбегі емес. Әуеннің ішінде адамның қуанышы мен мұңы, сағынышы мен үміті, жүректің ең терең түкпіріндегі сезімдері бар.

«Маған тереңдігі, эмоциясы, шынайылығы бар шығармалар жақын. Кейде ішінде не болып жатқанын сөзбен жеткізу қиын. Ал музыка оның бәрін айта алады», – дейді жас музыкант.

Ұстаз сенімі және Лондондағы үлкен белес

Абылайдың өнер адамы ретінде қалыптасуында Роза Бағланова атындағы оқу орны мен ондағы ұстаздарының орны бөлек.

Бұл орта оған аспапта ойнаудың техникасын ғана емес, өнерге жауапкершілікпен қарауды, тәртіпті болуды, бастаған ісінен қайтпауды үйретті. Әсіресе музыка пәнінің ұстазы Олеся Ивановна Бабкова мен тифлопедагог Сәуле Ләбиқызы Сағымбаева жас таланттың қабілетіне сеніп, оған үнемі қолдау көрсетті.

Кейде адамның алдында жаңа жол ашылуы үшін үлкен мүмкіндік емес, бір адамның шынайы сенімі жеткілікті. Абылай үшін ұстаздарының сенімі дәл сондай тірекке айналды.

«Мне очень понравилось, что через музыку можно передавать чувства без слов. Постепенно музыка стала важной частью моей жизни», – рассказывает он.

Ограниченное зрение, кажется, лишь обострило его чувствительность к миру звуков. Абылай узнает пространство по голосам, шагам, шумам вокруг. Поэтому и в музыке он особенно чуток к каждому оттенку, каждой паузе, каждому дыханию мелодии.

Для него музыка – не просто последовательность нот. В ней живут человеческая радость и печаль, тоска, надежда и самые сокровенные переживания.

«Мне близки произведения, в которых есть глубина, эмоция и искренность. Иногда невозможно выразить словами то, что происходит внутри тебя. А музыка способна сказать все», – говорит молодой музыкант.

Вера учителей и лондонская вершина

Особую роль в становлении Абылая сыграли его преподаватели и годы учебы в музыкальном заведении имени Розы Баглановой.

Здесь его учили не только технике игры на инструменте, но и ответственности перед искусством, дисциплине и настойчивости. Особую поддержку юному таланту оказывали преподаватель музыки Олеся Ивановна Бабкова и тифлопедагог Сауле Лабикқызы Сағымбаева. Они верили в его способности и помогали двигаться вперед.

Иногда, чтобы перед человеком открылась новая дорога, не нужны огромные возможности. Бывает достаточно того, чтобы в него по-настоящему поверил хотя бы один человек. Для Абылая именно такой опорой стала вера его учителей.

Тынымсыз дайындық пен күнделікті еңбектің жемісі де көп күттірмеді. Абылай халықаралық музыкалық байқауларда бірнеше рет жеңіс тұғырынан көрінді. Алайда оның шығармашылық өміріндегі ең айшықты беттердің бірі 2026 жылмен байланысты.

Осы жылдың 27 маусым күні Абылай Лондондағы Корольдік музыка академиясының сахнасына шықты. Дәл осы жерде World Talent Awards 2026 Халықаралық байқауының гранд-финалы өтті. Әлемнің әр түкпірінен келген таланттар өнер көрсеткен дода жас қазақстандық үшін үлкен жеңіспен аяқталды.

Жас музыкант үшін Халықаралық гранд-финалдың сахнасына шығудың өзі – үлкен жетістік еді. Ал Лондонда ел намысын қорғап, әлемнің үздік орындаушыларымен қатар өнер көрсету және жеңіске жету – жылдар бойы төгілген еңбектің зая кетпегенінің айқын дәлелі болды.

Абылайдың өзі жеңісті соңғы нүкте деп қабылдамайды. Керісінше, әрбір жетістік оны жаңа мақсатқа қарай жетелейді.

Упорные занятия принесли результат. Абылай неоднократно становился победителем международных музыкальных конкурсов, однако особенно значимой страницей его творческой биографии стал 2026 год.

27 июня этого года Абылай вышел на сцену Королевской академии музыки в Лондоне, где проходил Международный гранд-финал World Talent Awards 2026. Выступление на одной из самых известных музыкальных площадок британской столицы завершилось для молодого казахстанца победой.

Для любого юного музыканта участие в Международном гранд-финале – уже серьезное испытание. А возможность представить свою страну в Лондоне и добиться признания среди сильных исполнителей со всего мира стала для Абылая подтверждением того, что годы ежедневного труда были не напрасны.

При этом сам он воспринимает победы не как конечную точку, а как повод двигаться дальше.

«Қуаныш, толқу, ризашылық – бәрі бір сәтте қатар келеді. Еңбегіңнің халықаралық деңгейде бағаланғанын сезіну үлкен сенім береді. Бірақ сонымен бірге жауапкершілікті де арттырып, одан әрі көп еңбектенуге ынталандырады».

Абылай үшін жеңіс – мәреге жету емес, керісінше келесі асуға бастайтын жаңа белес.

Сандардың да өз тілі бар

Абылайдың тағы бір таңғалдырар қыры – ауызша есептеу қабілеті. Ол Германия мен Түркияда өткен әлемдік олимпиадаларда жоғары нәтиже көрсетіп, бұл салада да үздіктер қатарынан көрінді.

Бір қарағанда музыка мен математика бір-бірінен алшақ екі әлем секілді. Алайда Абылай олардың арасында ортақ қасиет көп екенін айтады. Екеуіне де зейін, мықты есте сақтау қабілеті, шапшаң ойлау мен үздіксіз жаттығу қажет.

«Музыкалық шығарманы жақсы орындау үшін оны қайта-қайта жаттықтырасың. Ауызша есептеуде де дәл солай. Математика маған тез ойлауға, сахнаға шыққанда назарымды жинақтауға көмектеседі», – дейді Абылай.

Жарыс кезіндегі қысымға төтеп беру де оңай емес. Бір сәтке зейінің шашыраса, бір ғана қателік бүкіл нәтижеге әсер етуі мүмкін. Мұндайда Абылай қорқынышты жеңудің ең тиімді жолы – тыңғылықты дайындық деп есептейді.

«Өзіңнің жақсы дайындалғаныңды білсең, сенім пайда болады. Ал сенім бар жерде қорқыныш азаяды».

«Радость, волнение, благодарность – все приходит одновременно. Когда понимаешь, что твой труд оценили на международном уровне, это дает уверенность. Но вместе с тем появляется еще большая ответственность и желание работать дальше».

В понимании Абылая победа – не финиш. Скорее, это новая высота, с которой начинается путь к следующей вершине.

Цифры тоже умеют говорить

Еще одна удивительная грань таланта Абылая – устный счет. На мировых олимпиадах в Германии и Турции он показал высокие результаты и вошел в число сильнейших участников.

На первый взгляд, музыка и математика кажутся совершенно разными мирами. Однако Абылай видит между ними много общего. И там, и там необходимы концентрация, хорошая память, быстрота мышления и постоянная практика.

«Чтобы хорошо исполнить музыкальное произведение, нужно много раз его повторять. В устном счете то же самое. Математика помогает мне быстрее думать и лучше концентрироваться на сцене», – объясняет Абылай.

Справляться с напряжением во время соревнований тоже непросто. Стоит лишь на мгновение потерять концентрацию – и одна ошибка способна изменить итог всего выступления. По словам Абылая, лучший способ справиться со страхом – хорошо подготовиться.

«Когда знаешь, что действительно хорошо подготовлен, появляется уверенность. А там, где есть уверенность, страх становится меньше».

Голбол – көру қабілетінде ерекшелігі бар спортшыларға арналған командалық ойын. Мұнда ойыншы доптың ішіндегі қоңыраудың дыбысына сүйеніп, оның бағытын анықтайды. Сондықтан есту қабілеті, жедел әрекет ету және командалық үйлесім шешуші рөл атқарады.

Ал тоғызқұмалақ, керісінше, асықпай ойлануды, сабыр сақтауды, бірнеше жүрісті алдын ала есептей білуді талап етеді. Табиғаты екі бөлек болғанымен, бұл спорт түрлерінің екеуі де Абылайға төзімділік пен байсалдылық сыйлаған.

«Спорт мен үшін жай ғана қимыл-қозғалыс емес. Ол мінезді шыңдайды. Голбол мен тоғызқұмалақ маған соңына дейін күресуді үйретті».

Еңбек – бәрін жеңбек

Музыка, спорт, математика, мектептегі сабақ – осының бәрін қатар алып жүру сырт көзге мүмкін еместей көрінуі мүмкін. Өйткені әр саланың өзі уақытты, күшті және үлкен жауапкершілікті талап етеді.

Бірақ Абылай жетістіктің сырын күрделі формуладан іздемейді. Оның жауабы қарапайым – тәртіп.

Күн тәртібі, уақытты дұрыс бөлу, күн сайынғы жаттығу және отбасының қолдауы – оның басты тірегі.

Ол табиғи қабілеттің маңызын жоққа шығармайды. Алайда бір нәрсеге кәміл сенеді: еңбек болмаса, ең үлкен таланттың өзі алысқа апармайды.

«Талант маңызды. Бірақ ең үлкен рөлді табандылық пен күнделікті еңбек атқарады. Бір сәтсіздіктен кейін беріліп қалмай, қайта тұрып, жолыңды жалғастыра білу керек», – дейді Абылай.

В голболе – командном виде спорта для людей с нарушением зрения – спортсмен определяет направление мяча по звуку колокольчика, находящегося внутри него. Здесь решающее значение имеют слух, быстрая реакция и слаженная работа команды.

Тоғызқұмалақ, напротив, требует спокойствия, терпения и умения просчитывать несколько ходов вперед. И хотя эти два вида спорта совершенно различны, оба научили Абылая выдержке и внутреннему спокойствию.

«Для меня спорт – это не просто физическая активность. Он закаляет характер. Голбол и тоғызқұмалақ научили меня бороться до конца».

Прежде таланта – труд

Со стороны может показаться почти невозможным одновременно успевать столько всего: музыка, спорт, математика, школьные занятия. Все это требует времени, сил и огромной самоотдачи.

Но Абылай не ищет секрет своего успеха в какой-то особой формуле. Его ответ прост – дисциплина.

Четкий распорядок дня, умение правильно распределять время, ежедневные тренировки и поддержка семьи – вот главные составляющие его пути.

Он не отрицает, что природные способности играют важную роль. Но убежден: без труда даже самый яркий талант не приведет человека далеко.

«Талант важен. Но главную роль все-таки играют настойчивость и ежедневная работа. После неудачи нужно не сдаваться, а уметь подняться и продолжить путь», – считает Абылай.

ТҮҢЕКТІ СЕЙІЛТКЕН СИҚЫРЛЫ ДЫБЫСТАР

**Магические звуки,
рассеявшие мрак**

Оның әр жеңісінің артында көрермен байқай бермейтін күнделікті еңбек жатыр. Бір шығарманы ондаған, жүздеген рет қайталау, сансыз есеп шығару, қайта-қайта жаттығу, шаршаса да бастаған ісін аяқтау. Үлкен жеңістер көбіне дәл осындай көзге көрінбейтін шағын қадамдардан құралады.

За его победами стоит огромный ежедневный труд, которого зритель обычно не замечает: сыграть одно произведение десятки и сотни раз, решить бесчисленное количество задач, снова и снова тренироваться, доводить начатое до конца даже тогда, когда устал.

Большие победы чаще всего и складываются из таких маленьких, незаметных для окружающих шагов.

«Күн сайын тым болмаса бір қадам жаса»

Абылай өз өмір жолының басқа балаларға жігер бергенін қалайды. Әсіресе арманға қарай алғашқы қадам жасауға жүрексінетін балаларға айтары бар.

«Әлі байқап көрмеген нәрсеңе бірден «менің қолымнан келмейді» деп үкім шығармау керек. Бірден үлкен қадам жасаудың қажеті жоқ. Күн сайын аз да болса алға жылжып отырсаң, бір күні сол кішкентай қадамдардың үлкен жолға айналғанын көресің», – дейді ол.

Бүгінде Абылай – халықаралық музыкалық байқаулардың жеңімпазы, әлемдік олимпиадалардың жүлдегері әрі бірнеше спорттық алтын медальдың иегері.

Алайда оның түсінігіндегі жетістік кубок пен медаль санына ғана өлшенбейді.

«Мен үшін нағыз жетістік – тұлға ретінде өсу, бүгін кешегі өзіңнен бір қадам алда болу. Егер сенің еңбегің бір адамға болса да күш беріп, оның өзіне сенуіне көмектессе – бұл да үлкен жеңіс».

Алдағы уақытта ол музыкада одан әрі шыңдалып, халықаралық байқауларда Қазақстан атынан өнер көрсетуді жалғастырғысы келеді. Абылай әлемдік сахналарда елінің атын танытуды армандайды.

Алайда оның бұдан да үлкен бір тілегі бар, ол – өз өнері мен өмір жолы арқылы өзгелердің өз күшіне сенуіне себепкер болу.

«Каждый день делай хотя бы один шаг»

Абылай хочет, чтобы его история вдохновляла других. Особенно тех детей, которые боятся сделать первый шаг навстречу своей мечте.

«Не стоит заранее решать «У меня не получится», если ты еще даже не попробовал. Необязательно сразу делать огромный шаг. Если каждый день двигаться вперед хотя бы понемногу, однажды ты увидишь, что эти маленькие шаги превратились в большой путь», – говорит он.

Сегодня Абылай – победитель международных музыкальных конкурсов, призер мировых олимпиад и обладатель нескольких золотых спортивных медалей. Но для него успех не измеряется только кубками и наградами.

«Для меня настоящий успех – расти как личность и сегодня становиться лучше, чем ты был вчера. А если твой труд смог подарить хотя бы одному человеку силы и помочь ему поверить в себя – это тоже большая победа».

В будущем Абылай хочет продолжать совершенствоваться в музыке и представлять Казахстан на международных конкурсах. Он мечтает, чтобы имя его страны звучало на мировых сценах.

Но есть у него и другая, пожалуй, еще более важная мечта – чтобы его творчество и жизненный путь помогали другим людям поверить в собственные силы.

Жанардан да жарық сәуле

Абылай Мұстафиннің тарихын алғаш естіген адам алдымен оның көру қабілетіндегі ерекшелігіне назар аударуы мүмкін. Бірақ оны жақынырақ таныған сайын бұл ерекшелік кейінгі қатарға ығыса береді.

Өйткені алдыңнан көру қабілетінде шектеуі бар жас қана емес, өз жолын өзі салып келе жатқан музыкант, математик, спортшы, үлкен арманы мен берік мақсаты бар қайсар жан шығады.

Ол әлемді көпшілік секілді көзімен көрмейді. Бірақ фортепианоның әр үнін жүрегімен сезеді. Сандарды санасында өрнектейді. Спорт алаңында дыбысты бағдар етеді. Жеңілгенде қайта тұрады, жеңгенде тоқтап қалмайды. Тіпті Лондондағыдай үлкен жеңістен кейін де келесі биікті көздейді.

Абылайдың өмір жолы адам мүмкіндігін бір ғана ерекшелігімен өлшеуге болмайтынын еске салады. Кейде алыс арманға бастар жолды табу үшін бәрін көзбен көру міндетті емес. Жүрегіңде жарық болса – соның өзі жеткілікті...

Свет, который ярче зрения

Человек, впервые узнавший историю Абылая Мустафина, возможно, прежде всего обратит внимание на особенности его зрения. Но чем ближе знакомишься с ним, тем дальше эта деталь отходит на второй план.

Потому что перед тобой уже не просто молодой человек с ограниченным зрением, а музыкант, математик, спортсмен и целеустремленный человек, который сам прокладывает собственную дорогу.

Он не видит мир так, как большинство из нас. Зато сердцем чувствует каждое звучание фортепиано. Выстраивает числа в своем воображении. На спортивной площадке ориентируется по звуку. После поражений поднимается, а после побед, даже таких, как недавний триумф в Лондоне, не останавливается.

История Абылая напоминает нам: возможности человека нельзя измерять лишь одной его особенностью. Иногда, чтобы найти дорогу к далекой мечте, вовсе не обязательно видеть все. Достаточно, чтобы свет был внутри...

АМЕРИКАНЫ ТАҢҒАЛДЫРҒАН 11 ЖАСАР ТАЛАНТ: НЬЮ-ЙОРКТЕН АЛТЫН ТАҒЫП ОРАЛҒАН УАИСТЫҢ ЖЕҢІС ЖОЛЫ

Жақында Нью-Йорк қаласында өткен халықаралық «Copernicus» олимпиадасында 15 мемлекеттің ең мықты зияткерлері бас қосты. Сол байқауда 11 жасар Уаис Айдарұлы Қазақстанның атын әлемге танытып, бас жүлдені қанжығасына байлады.

Журналымыздың бұл санында алтын медаль иегерінің анасымен тілдесіп, дарынды баланың күн тәртібі, тәрбиесі және бақытты отбасының формуласы жайлы сыр шерттік.

11-ЛЕТНИЙ ТАЛАНТ, ПОКОРИВШИЙ АМЕРИКУ: ПУТЬ УАИСА К ЗОЛОТОЙ ПОБЕДЕ В НЬЮ-ЙОРКЕ

Недавно в Нью-Йорке состоялась Международная олимпиада Copernicus, собравшая сильнейших юных интеллектуалов из 15 стран мира. Среди них был и 11-летний Уаис Айдарұлы, который достойно представил Казахстан и завоевал главный приз соревнований.

Мы поговорили с мамой юного чемпиона и узнали, как устроен день талантливого школьника, какое место в его успехах занимают дисциплина и поддержка семьи, и из чего, по мнению его родителей, складывается формула счастливого детства.

Уаистың сандар әлеміне деген ерекше махаббаты тым ерте, төрт жасында бас-талған екен. Ол кезде кішкентай дарын менталды арифметикаға қатысып, көп таңбалы сандарды ойша қосып-алуды меңгеріп үлгерген. Тіпті, осы жасында Қарағанды қаласында өткен үлкен жарысқа да қатысады.

«Бұл жарысқа негізінен бес-алты жастағы балалар қатысатын. Уаис есептің бәрін ойша шағып отырғанымен, сандарды қағазға жазуды әлі білмейтін еді. Ұйымдастырушылар мұндай кішкентай балаға жауапты жазып отыратын көмекші қарастырмағандықтан, жауап қағазы бос қалып, балам ешқандай орын ала алмады. Сол кезде Уаистың: «Маған неге орын бермеді? Мен барлық есепті шығардым ғой!» деп қатты жылағаны есімде. Бұл жағдайдан біз үлкен тәжірибе алып қайттық», – деп еске алады анасы.

Бүгінде Уаис үшін математика қиын пән емес. Ол логикалық есептердің астарындағы «құпияны» ашудан ерекше ләззат алады.

Осы пәннің арқасында Тараз, Ақтөбе, Алматы қалаларында өткен олимпиадаларға қатысып, «Зерделі» орталығының бүкіл республикадағы филиалдарынан келген балалармен танысып, достасып үлгерді. Биылдың өзінде аудандық, облыстық «Алтын сақа» байқауының, Астанада өткен «Жас эрудит» олимпиадасының (математика және ағылшын тілінен) жеңімпазы атанған.

Нью-Йорктегі жеңіс

«Copernicus» Олимпиадасына қатысуды отбасы екі жыл бойы жоспарлаған. Бұл жарыстың ережесі де өте қатал еді: егер есептеуден бір қате жіберсең, тек сол сұрақтың ұпайынан қағылып қоймайсың, алдыңғы жинаған дұрыс жауаптарыңнан да бес балл шегеріледі. Сондықтан әр қадамды мың ойланып басу керек болды, дейді анасы.

Особая любовь Уайса к миру чисел проявилась удивительно рано. Уже в четыре года он начал заниматься ментальной арифметикой и вскоре научился в уме складывать и вычитать многозначные числа. В том же возрасте мальчик впервые принял участие в крупном соревновании в Караганде.

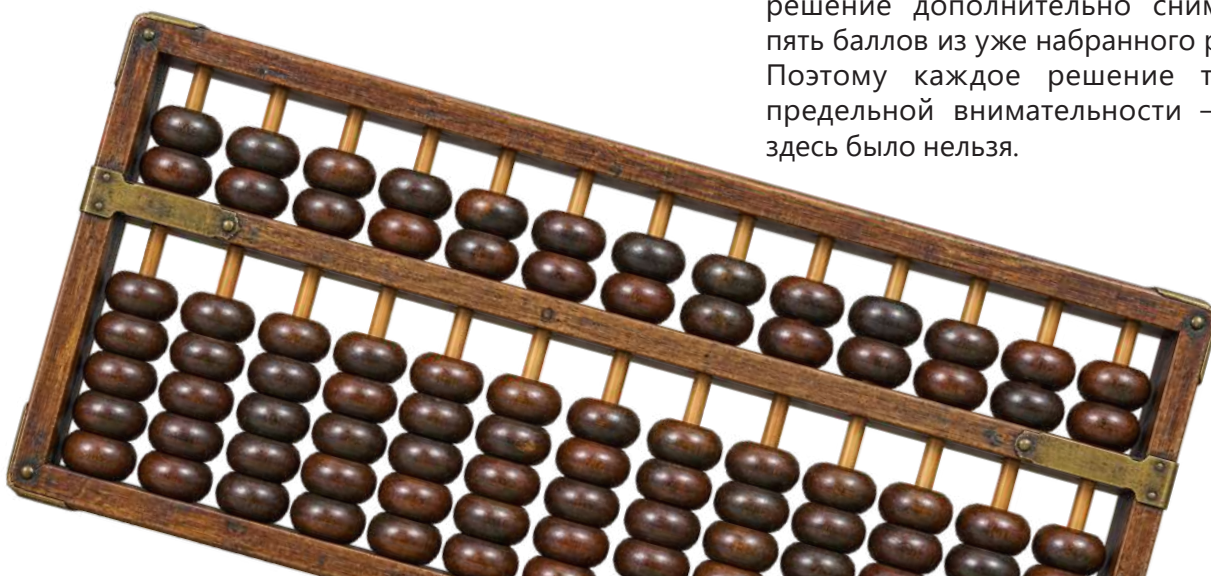
«В основном в том конкурсе участвовали дети пяти-шести лет. Уаис решал все примеры в уме, но еще не умел записывать цифры на бумаге. Организаторы не предусмотрели помощника, который мог бы записывать ответы за такого маленького участника, поэтому его бланк остался пустым, и место ему не присудили. Я до сих пор помню, как он плакал и говорил: «Почему мне ничего не дали? Я же решил все задачи!» Для нашей семьи это стало большим опытом», – вспоминает мама.

Сегодня математика для Уайса – вовсе не сложный школьный предмет. Напротив, ему нравится разгадывать скрытую «тайну» логических задач, искать закономерности и добираться до ответа собственным путем.

Именно благодаря математике мальчик успел побывать на олимпиадах в Таразе, Актобе и Алматы, познакомиться и подружиться с ребятами из разных филиалов Республиканского образовательного центра «Зерделі». Только в этом году Уаис стал победителем районного и областного этапов Конкурса «Алтын сақа», а также олимпиады «Жас эрудит» в Астане по математике и английскому языку.

Победа в Нью-Йорке

К участию в Олимпиаде Copernicus семья готовилась почти два года. Правила соревнования были весьма строгими: одна ошибка могла стоить участнику не только баллов за конкретный ответ. За неверное решение дополнительно снимали еще пять баллов из уже набранного результата. Поэтому каждое решение требовало предельной внимательности – спешить здесь было нельзя.

Анасы марапаттау сәтіндегі жүрек тебіренерлік көріністі былай суреттейді:

«Үшінші, екінші орындар аталғанда Уаистың фамилиясы шықпады. Ішімізден «Алтынға жақынбыз ба?» деп тағатсыздана күттік. Бір кезде бірінші орын иегері ретінде баламның аты аталғанда, ол орнынан «Алақай! Анашым, мен бірінші орын алдым!» деп атып тұрып, еліміздің көк туын көтерген күйі сахнаға қарай жүгірді. Оның көзі жайнап: «Анашым, мен бұны жасадым, менің қолымнан келді!» деп тұрған шынайы қуанышын көру – мен үшін ең үлкен бақыт болды».

Бұл сәтте Қазақстанда тікелей эфир қарап отырған әкесі Айдар мен 12 жасар әпкесі Жасмин, ата-әжесі мен туыстары да қуаныштан көздеріне жас алған еді. Уаистың ұзақ жылғы еңбегінің нәтижесі әлемдік аренада осылай ақталды. Нью-Йорктің биік ғимараттары мен қарқынды тіршілігін қызықтай жүріп, 11 жасар чемпион «математикада шекара жоқ екенін, тіл білмесең де сандар тілінде әлеммен тең дәрежеде тілдесуге болатынын» түсініп қайтты.

Мама Уаиса до сих пор с волнением вспоминает церемонию награждения:

«Когда называли обладателей третьего и второго мест, фамилии Уаиса среди них не было. Мы сидели и думали: «Неужели золото?» И вдруг объявляют его имя как победителя. Уаис мгновенно вскочил и закричал: «Ура! Мама, я занял первое место!», а потом с флагом Казахстана побежал к сцене. Его глаза сияли. Он словно всем своим видом говорил: «Мама, я это сделал! У меня получилось!» Увидеть эту искреннюю радость было для меня самым большим счастьем».

В этот момент за церемонией в прямом эфире из Казахстана следили папа Уаиса Айдар, его 12-летняя сестра Жасмин, бабушка с бабушкой и другие родственники. Многие не смогли сдержать слез.

Так многолетний труд Уаиса получил свое признание уже на международной арене.

Знакомясь с Нью-Йорком, его небоскребами и стремительным ритмом жизни, 11-летний чемпион сделал для себя еще одно важное открытие – у математики нет границ. Даже если люди говорят на разных языках, язык цифр позволяет понимать друг друга на равных.

Уаистың жетістігінің артында туа біткен талантпен қатар, тынымсыз еңбек пен темірдей тәртіп жатыр. Қазіргі бәсекелестігі жоғары заманда талантты дамыту үшін үздіксіз ізденіс қажет.

За достижениями Уаиса стоят не только природные способности, но и ежедневный труд, настойчивость и по-настоящему железная дисциплина. В современном мире, где конкуренция становится все выше, одного таланта уже недостаточно – его необходимо постоянно развивать.

Дарынды баланың күн тәртібі өте тығыз: аптасына үш күн таңертең «Зерделі» орталығында НЗМ (NIS), БИЛ (КТЛ) және РФММ сияқты дарынды мектептерге кешенді түрде математика, ағылшын, қазақ, орыс тілдері және жаратылыстану пәндерін дайындалса, түстен кейін жалпы орта мектептегі негізгі сабақтарына қатысады.

Тіпті, жұрт демалатын сенбі-жексенбінің өзінде Уаис дамыл таппайды. Ол бұл күндері шахмат пен футболмен шұғылданып, «Математикалық олимпиада академиясында» үш сағат бойы күрделі есептерді шығарады. Осындай толассыз ізденістің арқасында ол биылғы жазда тек Америкаға жарысқа барған кезде ғана екі-ақ апта демалыпты.

Уаистың бойында көшбасшылық қасиет басым, әрқашан көштің алдында жүруге ұмтылады. Араб тілінен аударғанда есімі «күш, қуат, энергия» дегенді білдірсе, ағылшын тілінде «ақылды» деген мағына береді екен. Сондықтан анасы оны: «Ақылды, энергиясы мол, үнемі алға талпынады» деп сипаттайды. Тіпті, анасының телефонында да ол «Уаис ақылдым» деп сақталған екен. Ол мектепте барлық пәнді үздік оқиды, әсіресе математикадан бөлек ағылшын тілі мен футбол ойнағанды жақсы көреді. Әлем жұлдызы, футболшылар Криштиану Роналду мен Дастан Сәтпаевқа еліктейді.

Оның табандылығының тағы бір таңғаларлық дәлелі – тәттіден мүлдем бас тартуы. Қазақ баласы болғандықтан ет тағамдарын сүйіп жейтін ол, алты жасында тісі көп ауырып, дәрігерге жиі барғандықтан, «тәтті жемеймін, ішпеймін» деп қатаң шешім қабылдайды. Міне, содан бері бес жыл өтсе де, ол өз сөзін берік сақтап келеді.

График юного математика действительно плотный. Три дня в неделю утром он занимается в Центре «Зерделі», где комплексно готовится к поступлению в школы для одаренных детей : НИШ, БИЛ и РФМШ. В программе – математика, английский, казахский и русский языки, а также естественно-научные предметы. После этого Уаис отправляется на основные занятия в общеобразовательную школу.

Даже выходные для юного таланта редко бывают временем полного отдыха. По субботам и воскресеньям он занимается шахматами и футболом, а также проводит по три часа в Академии математических олимпиад, решая сложные задачи.

При таком насыщенном графике этим летом полноценный отдых у него был лишь один раз – две недели во время поездки в Америку.

Уаис любит быть среди первых и всегда стремится двигаться вперед. По словам мамы, его имя тоже удивительным образом словно отражает характер мальчика. В переводе с арабского оно связано со значениями силы, энергии и мощи, а в английском созвучно слову, которое ассоциируется с умом.

«Он у нас умный, энергичный и всегда стремится вперед», – говорит мама. Даже в ее телефоне сын записан как «Уаис ақылдым» – «мой умница Уаис».

В школе он учится на отлично по всем предметам. Помимо математики особенно любит английский язык и футбол. Среди его спортивных кумиров – мировые звезды, футболисты Криштиану Роналду и Дастан Сәтпаев.

Еще одно неожиданное доказательство силы воли мальчика – полный отказ от сладкого. Уаис любит мясные блюда. Но в шесть лет после частых проблем с зубами и регулярных визитов к стоматологу он твердо решил: «Больше не буду есть и пить сладкое». С тех пор прошло уже пять лет, но своего слова он не нарушил.

Білімді мыңды жығар

Бұл шаңырақта білімге деген құрмет ерекше. Уаистың әпкесі, Жасмин де математикаға алғыр, биыл Астана қаласындағы қыздарға арналған «Білім-инновация» мектебіне 7-сыныпқа грантқа түскен. Ата-анасы балаларын төрт-бес жасынан бастап бақылап, дұрыс бағыт сілтеп, менталды арифметикаға берген.

Олар отбасымен жиі табиғатқа шығып, балаларының ойын тыңдап, өздерінің өмірлік тәжірибелерімен бөліседі, бірге түрлі логикалық ойындар ойнайды. Әр пәннің, соның ішінде математиканың өмірде не үшін қажет екенін терең түсіндіруге тырысады. Отбасының басты ұраны: «Білекті бірді жығар, білімді мыңды жығар».

Болашақта Уаис ғалымдар мен өнертапқыштардың ізін қуып, өз идеяларын жүзеге асыратын, еліне пайдасы тиетін танымал өнертапқыш болғысы келеді.

Өз болашағын математика, физика және инженерлік салалармен байланыстырады. Ал оның қазіргі ең басты мақсаты – Астананың дарынды балаларға арналған мектептерінің (НЗМ, БИЛ, РФММ) грант иегері атану. Қазір байқау сынақтарына бар күшін салып дайындалып жатыр.

Сонымен қатар, алдағы уақытта басқа да елдерде өтетін халықаралық олимпиадаларда бағын сынамақ ниетте.

Знанием можно победить тысячу

В семье Уаиса к образованию относятся с особым уважением. Его старшая сестра Жасмин также проявляет способности к математике. В этом году она получила грант и поступила в 7 класс столичной школы «Білім-инновация» для девочек.

Родители с раннего детства наблюдали за интересами и склонностями своих детей. Уже в четыре-пять лет старались определить, что дается им легче всего, направляли их и отдавали на занятия по ментальной арифметике.

Семья часто выбирается на природу. Родители стараются разговаривать с детьми, слушать их мнение, делиться собственным жизненным опытом, вместе играть в логические игры.

Им важно не просто заставить ребенка выучить предмет, а объяснить, зачем эти знания могут понадобиться ему в жизни. Это касается и математики, и других школьных дисциплин.

Главный девиз семьи – известная казахская пословица: «Білекті бірді жығар, білімді мыңды жығар» – «Сильный одолеет одного, знающий – тысячу».

В будущем Уаис мечтает пойти по пути ученых и изобретателей, воплощать собственные идеи и создавать то, что сможет приносить пользу родной стране. Свою дальнейшую жизнь он хочет связать с математикой, физикой и инженерией.

А пока его ближайшая цель – получить грант в одну из школ Астаны для одаренных детей: НИШ, БИЛ или РФМШ. Сейчас Уаис активно готовится к конкурсным испытаниям и старается приложить максимум усилий.

Кроме того, впереди у него новые международные олимпиады – уже в других странах.

Сөз соңында чемпионның анасы баласының зерек болғанын қалайтын өзге ата-аналарға өз кеңесімен бөлісті:

«Баланың болашағын жас кезінен қалыптастырып, инвестиция жасау керек. Бірақ ең маңыздысы – баланы міндетті түрде чемпион болсын деп қыстамай, оның табиғи қабілетін ашып, дұрыс орта қалыптастыру қажет. Балаға «Сен жеңдің!» дегеннен гөрі, «Сен көп жаттықтың, еңбектендің, берілмедің!» деу оның табандылығын арттырады. Құрметті журнал оқырмандары! Әр шаңыраққа амандық, әр балаға бақыт пен жарқын болашақ тілеймін! Балаларыңыз зерек, дені сау, білімге құштар болып өссін. Қазақстанның болашағы жастардың қолында, еліміздің көк туы әрқашан мақтанышпен көкте желбіресін!»

В завершение разговора мама чемпиона поделилась своим взглядом на воспитание детей с родителями, которые хотят помочь ребенку раскрыть его способности:

«В будущее ребенка действительно важно вкладываться с ранних лет. Но самое главное – не давить на него и не требовать, чтобы он обязательно стал чемпионом. Нужно раскрывать природные способности ребенка и создавать вокруг него правильную среду. Вместо слов: «Ты победил!» лучше сказать: «Ты много тренировался, трудился и не сдавался». Именно так в ребенке формируется настойчивость.

Дорогие читатели журнала! Желаю каждой семье благополучия, а каждому ребенку – счастливого и светлого будущего. Пусть ваши дети растут здоровыми, любознательными и тянутся к знаниям. Будущее Казахстана – в руках молодого поколения. Пусть наш флаг всегда гордо развевается в честь новых побед страны!»

**КЕЙДЕ КӨЗІМІЗ
ДЕ АЛДАЙДЫ:
НЕГЕ ЖОЛДАН ӨТПЕС
БҰРЫН ҚҰЛАҚҚАПТЫ
ШЕШУІМІЗ ҚАЖЕТ?**

Балалардың көпшілігі көшеде келе жатқанда айналадағы шудың орнына сүйікті әнін тыңдағанды жақсы көреді. Бірақ жолдан өтер кезде құлаққаптағы музыкадан гөрі айналадағы дыбыстар әлдеқайда маңызды екенін ұмытпаған жөн. «Жолға қарап өтсем болды ғой» деп ойлайтын шығарсың. Алайда жолдан қауіпсіз өту үшін тек көру қабілеті ғана емес, есту қабілеті де қажет. Кейде көзіміз барлық нәрсені бірден байқамайды. Ал құлағымыз біз көрмеген қауіпті ертерек сезуі мүмкін.

**ИНОГДА НАС
ОБМАНЫВАЮТ
ДАЖЕ ГЛАЗА:
ПОЧЕМУ ПЕРЕД
ПЕРЕХОДОМ ДОРОГИ
НУЖНО СНИМАТЬ
НАУШНИКИ?**

Большинство детей, оказавшись на улице, предпочитает слушать любимую музыку, а не шум вокруг. Но важно помнить: когда ты переходишь дорогу, окружающие звуки гораздо важнее музыки в наушниках. Возможно, ты думаешь: «Главное – посмотреть на дорогу». Но для безопасного перехода недостаточно только зрения – не менее важен и слух. Иногда глаза не успевают заметить все сразу. А уши могут помочь почувствовать опасность раньше, чем мы ее увидим.

Кейде көзіміз де алдайды...

Жолдан өтер алдында біздің миымыз айнала туралы ақпаратты бірнеше сезім мүшесі арқылы жинайды. Көз көлікті, бағдаршамды, жол белгілерін және адамдарды көреді. Ал құлақ көлік қозғалтқышының дауысын, сигналды, тежелу дыбысын немесе велосипедтің жақындағанын естуі мүмкін.

Мысалы, сен жол жиегінде тұрсың делік. Көлік әлі көрінбейді. Бірақ оның дыбысы естіледі. Бұл көліктің жақындап келе жатқанын білдіруі мүмкін. Құлаққаптағы қатты музыка сол дыбысты естуге кедергі жасайды.

Адамның көру аймағы шексіз емес. Біз тура алдымыздағы нәрсені жақсы байқағанымызбен, жан-жағымыздан келе жатқан затты бірден көрмеуіміз мүмкін.

Мұны «назардан тыс қалуы» деп түсіндіруге болады. Адам миы бір мезетте барлық нәрсеге бірдей назар аудара алмайды. Мысалы, сен телефонға қарап тұрсаң немесе бір адаммен сөйлесіп келе жатсаң, жолдағы басқа маңызды нысанды байқамай қалуың мүмкін.

Тағы бір қызық жағдай бар. Кейде біз бір нәрсеге өте мұқият қарап тұрсақ та, оны байқамай қаламыз. Себебі миымыз сол сәтте басқа ақпаратты маңызды деп қабылдауы мүмкін.

Сондықтан жолдан өтер кезде: *тек көріп қана қоймай, тыңдау да керек.*

Иногда глаза тоже обманывают...

Перед переходом дороги наш мозг собирает информацию об окружающей обстановке сразу с помощью нескольких органов чувств. Глаза видят автомобили, светофор, дорожные знаки и людей. А уши могут услышать звук двигателя, сигнал автомобиля, торможение или приближение велосипеда.

Представь, что ты стоишь у края дороги. Машину пока не видно. Но ты слышишь ее звук. Это может означать, что автомобиль приближается. Громкая музыка в наушниках мешает вовремя услышать этот важный сигнал.

Поле зрения человека не бесконечно. Мы хорошо замечаем то, что находится прямо перед нами, но можем не сразу увидеть объект, который приближается сбоку.

Это можно объяснить так называемой «слепотой внимания». Человеческий мозг не способен одновременно одинаково внимательно следить за всем вокруг. Например, если ты смотришь в телефон или разговариваешь с кем-то на ходу, можно не заметить другой важный объект на дороге.

Есть и еще один интересный момент. Иногда мы можем смотреть прямо на что-то и все равно не заметить этого. Дело в том, что в этот момент мозг может считать другую информацию более важной.

Поэтому, переходя дорогу, нужно помнить: *не только смотреть, но и слушать.*

Құлаққаптан туатын қауіп

Құлаққап дыбысты сырттан естуге кедергі келтіруі мүмкін. Әсіресе музыка қатты қосылып тұрғанда көлік жақындағанын немесе жүргізуші сигнал бергенін уақытында естімеу ықтималдығы артады.

Кейбір құлаққаптар сыртқы шуды арнайы азайтады. Бұл үйде, ұшақта немесе тыныш жерде ыңғайлы болуы мүмкін. Бірақ жол маңында айналадағы дыбыстарды естудің маңызы жоғары.

Ең қауіптісі – адам музыка тыңдап келе жатып, өзін айналадан «оқшауланғандай» сезінуі. Ол жолдағы жағдайды кеш байқап қалуы мүмкін.

Опасность, которую могут создать наушники

Наушники могут мешать слышать звуки вокруг. Особенно когда музыка включена слишком громко, повышается риск не услышать приближающийся автомобиль или сигнал водителя.

Некоторые наушники специально уменьшают уровень внешнего шума. Дома, в самолете или в тихом месте это может быть удобно. Но рядом с дорогой возможность слышать окружающие звуки особенно важна.

Самое опасное – когда человек, слушая музыку на ходу, словно «отделяется» от окружающего мира. Из-за этого он может слишком поздно заметить, что происходит на дороге.

Жолдан қауіпсіз өту үшін 5 қарапайым қадам

- **Құлаққапты шеш.** Жолға жақындағанда музыканы өшір. Айналадағы дыбыстарды естіген дұрыс.
- **Телефонға қарама.** Хабарлама оқу немесе видео көру назарды жолдан бөледі.
- **Жолдың шетіне тоқта.** Асықпай, алдымен қауіпсіз жерде тұрып, жағдайды бағала.
- **Екі жаққа да қара.** Алдымен сол жаққа, кейін оң жаққа қара. Жолдан өтер алдында қайта тексерген дұрыс.
- **Бағдаршам мен жаяу жүргіншілер өткелін пайдалан.** Тек көлік жоқ сияқты көрінгеніне сенбей, жолды белгіленген жерден кесіп өткен дұрыс.

Ата-аналарға кеңес

Балаға «Құлаққап тақпа!» деп айтумен ғана шектелу оның не үшін қажет екенін түсіндірмеуі мүмкін. Ереженің себебін қарапайым тілмен түсіндірген тиімді.

Балаңызбен бірге жолдан өту кезінде: «Алдымен тоқтаймыз, содан кейін өтеміз» деген әдет қалыптастырыңыз.

Құлаққап қолданғанда дыбысты тым қатты қоспауға үйретіңіз. Әсіресе көшеде жүргенде бала айналадағы шуды ести алатындай болғаны дұрыс.

Жолдан өтер кезде баламен сөйлесіп, оның назарын жолдағы жағдайға аударыңыз.

Мысалы:

- «Қазір не естіп тұрсың?»
- «Қай жақтан көлік келе жатыр?»
- «Бағдаршам қандай түсті?»
- «Жолдан өтуге қазір қауіпсіз бе?»

Осындай қарапайым сұрақтар баланың жол жағдайын өздігінен бағалау дағдысын қалыптастырады.

5 простых шагов для безопасного перехода дороги

- **Сними наушники.** Подойдя к дороге, выключи музыку. Лучше слышать все, что происходит вокруг.
- **Не смотри в телефон.** Чтение сообщения или просмотр видео отвлекают внимание от дороги.
- **Остановись у края дороги.** Не спеши. Сначала остановись в безопасном месте и оцени ситуацию.
- **Посмотри в обе стороны.** Сначала посмотри налево, затем направо. Перед самым переходом еще раз проверь дорогу.
- **Пользуйся светофором и пешеходным переходом.** Не стоит переходить дорогу только потому, что тебе кажется, будто поблизости нет машин. Безопаснее пользоваться специально обозначенными местами.

Советы родителям

Простого «Не надевай наушники!» может быть недостаточно – ребенку важно понимать, почему это необходимо. Лучше объяснять правило простыми и понятными словами.

Во время совместных прогулок сформируйте привычку: «Сначала остановились, послушали, посмотрели – и только потом пошли».

Научите ребенка не включать звук в наушниках слишком громко. Особенно на улице важно, чтобы он мог слышать шум вокруг.

Перед переходом дороги разговаривайте с ребенком и обращайтесь его внимание на происходящее.

Например:

- «Что ты сейчас слышишь?»
- «С какой стороны приближается машина?»
- «Какой сейчас цвет светофора?»
- «Безопасно ли сейчас переходить дорогу?»

Такие простые вопросы помогают ребенку постепенно научиться самостоятельно оценивать ситуацию на дороге.

Тағы бір маңызды нәрсе – ата-ананың өз әрекеті балаға үлгі болады. Ересек адам жолдан өтерде телефонға үңіліп немесе құлаққаппен жүрсе, бала да сол әрекетті қайталауы мүмкін. Сондықтан балаларға қауіпсіздік ережесін үйретудің ең жақсы тәсілдерінің бірі – оны өзіңіз күнделікті орындау.

Есть еще один важный момент: поведение родителей становится примером для ребенка. Если взрослый переходит дорогу, глядя в телефон или слушая музыку в наушниках, ребенок может повторять то же самое. Поэтому один из лучших способов научить детей правилам безопасности – соблюдать их самим каждый день.

Қызықты фактілер

- **Құлағымыз дыбыстың бағытын анықтауға көмектеседі.** Ми екі құлақтан келген дыбысты салыстырып, оның қай жақтан шыққанын шамалай алады.
- **Ми барлық ақпаратты бірдей өңдемейді.** Бір нәрсеге қатты көңіл бөлген кезде басқа нысандарды байқамай қалуымыз мүмкін.
- **Көлік әрқашан біз ойлағандай жақын немесе алыс болып көрінбейді.** Әсіресе түнде, жаңбырда немесе жол үлкен болған кезде қашықтықты бағалау қиындауы мүмкін.
- **Тыныш көшеде де абай болу керек.** Кейбір заманауи көліктер өте тыныш қозғалады. Сондықтан тек дыбысқа сеніп қалмай, міндетті түрде жан-жағыңа қара.
- **Жаяу жүргінші де жол қозғалысына қатысушы.** Сондықтан жолда оның да өз қауіпсіздігіне жауапкершілікпен қарауы маңызды.

Музыка тыңдау, телефон қолдану, достармен сөйлесу – күнделікті өміріміздің бір бөлігі. Бірақ жолда айналамызға назар аударып жүруіміз керек.

Кейде қауіпті көзіміз көрмей қалуы мүмкін, ал құлағымыз оның дыбысын бізден бұрын сезеді. Сондықтан жолдан өтпес бұрын құлаққапты шешіп, телефонды бір сәтке қоя тұрып, айналаңды тыңдап, жан-жағыңа мұқият қара.

Интересные факты

- **Уши помогают определить направление звука.** Мозг сравнивает звуки, которые поступают в левое и правое ухо, и по этой информации может определить, откуда примерно идет звук.
- **Мозг обрабатывает не всю информацию одинаково.** Когда мы сильно сосредоточены на чем-то одном, можем не заметить другие предметы или события вокруг.
- **Машина не всегда кажется нам такой близкой или далекой, как есть на самом деле.** Особенно трудно правильно оценить расстояние ночью, во время дождя или на широкой дороге.
- **Даже на тихой улице нужно быть осторожным.** Некоторые современные автомобили работают очень тихо. Поэтому нельзя полагаться только на слух – обязательно нужно смотреть по сторонам.
- **Пешеход тоже является участником дорожного движения.** Поэтому он тоже должен ответственно относиться к собственной безопасности.

Слушать музыку, пользоваться телефоном, разговаривать с друзьями – все это часть нашей повседневной жизни. Но на дороге особенно важно сохранять внимание и замечать, что происходит вокруг.

Иногда опасность может остаться незаметной для глаз, зато наши уши способны услышать ее раньше. Поэтому перед переходом дороги сними наушники, отложи телефон хотя бы на несколько секунд, прислушайся к окружающим звукам и внимательно посмотри по сторонам.

**Бір сәт музыкасыз жүру –
көңіл-күйіңді емес,
қауіпсіздігіңді сақтайды.**

**Одна минута без музыки
сохранит не только хорошее
настроение, но и твою
безопасность.**

БІЛІМ & ПСИХОЛОГИЯ

БОЛАШАҚҚА БІРГЕ ҚАДАМ ЖАСАЙЫҚ
ВМЕСТЕ — К ЛУЧШЕМУ БУДУЩЕМУ

БАЛА · МҰҒАЛІМ · АТА-АНА

РЕБЕНОК · УЧИТЕЛЬ · РОДИТЕЛЬ

Білім берудегі
психология

Психология
в образовании:
поддержка,
доверие,
развитие

Бала
қорғанысқа
емес, сенімге
мұқтаж

Ребенку нужна
не защита,
а доверие

ПЕДАГОГТЕРГЕ · ПЕДАГОГАМ

Үш хат

Три письма

ӘДІСІ · ТЕХНИКА

Эмоциямен, жанжалмен және кәсіби
күйзеліс жағдайымен жұмыс істеуге
арналған қарапайым әрі тиімді тәсіл

Простая, мощная и безопасная практика
для работы с эмоциями, конфликтами
и профессиональным выгоранием

ПЕДАГОГТЕРГЕ

Педагогам

АТА-АНАЛАРҒА

Родителям

БАЛАЛАРҒА

Детям

Үш хат

Три письма

ӘДІСІ · ТЕХНИКА

«Үш хат» әдісі – эмоциямен, жанжалмен және кәсіби күйзеліс жағдайымен жұмыс істеуге арналған қарапайым әрі тиімді тәсіл. Төменде бұл әдістің мәні, оны қолдану мақсаты, үш түрлі нұсқасы, қадамдық нұсқаулығы, хаттарға арналған мысалдар, дайын сөз орамдары, қауіпсіздік шаралары және нәтижені бағалау жолдары ұсынылған.

Техника «Три письма» – простая, мощная и безопасная практика для работы с эмоциями, конфликтами и профессиональным выгоранием. Ниже – что это такое, зачем применять, три рабочих варианта (с пошаговой инструкцией), примеры текстов и готовые фразы, рекомендации по безопасности и оценке результата.

Әдістің мәні неде?

«Үш хат» – алдын ала белгіленген тәртіп бойынша үш бөлек хат жазуға негізделген құрылымдалған жазбаша жаттығу.

Хат жазу – адамның ойы мен сезімін сыртқа шығарып, оларды сөз арқылы саралауға мүмкіндік беретін құрал. Ол эмоцияға бірден беріліп кетпей, сәл кідіріп, жағдайға сырттай қарауға және оны әртүрлі қырынан бағалауға көмектеседі.

Мектеп жағдайында бұл әдістің пайдасы зор: оны мұғалім немесе оқушы жеке рефлексия жасау үшін де, сондай-ақ жанжалдан кейінгі қарым-қатынасты қалпына келтіру мақсатында топпен жұмыс кезінде де қолдана алады.

Коротко о самой идее

«Три письма» – это структурированная письменная работа, где человек пишет три отдельных послания по заранее заданной логике.

Письмо – инструмент внешней репрезентации мыслей и чувств: оно замедляет реакцию, дает дистанцию и позволяет увидеть ситуацию с разных точек зрения.

Для школы техника полезна тем, что работает и индивидуально (саморефлексия учителя или ученика), и в группе (восстановительная работа после конфликта).

Оқушыларға арналған: өткен шақ – қазіргі сәт – болашақ

Төзімділік пен өзін-өзі бағалауды дамыту

Мақсаты: адамның өзін жақсырақ түсінуіне, өзінің алға жылжуын байқауына, жоспар құру қабілетін дамытуына және сәтсіздіктерді сабырмен қабылдауына көмектесу.

Для учеников: прошлое – настоящее – будущее

Развитие устойчивости и самооценки

Цель: повысить самоосознанность, увидеть прогресс, развить способность планировать и переносить неудачи.

Дайындық

 Жасы: 9–17 жас. Кішкентай жастағы балаларға сұрақтарды жеңілдетіп, сурет салу элементтерін қосып бейімдеуге болады.

 Уақыты: 30–50 минут. Әр хатқа 10–12 минут, кейін қысқаша бөлісу және рефлексия жасауға уақыт бөлінеді.

 Қажетті құралдар: қағаз немесе дәптер, қалам, таймер, қажет болса – конверттер.

Подготовка

 Возраст: 9–17 лет. Адаптируется к младшим с упрощенными вопросами и рисунками.

 Время: 30–50 минут. Письмо 10–12 минут каждое, короткий обмен. и рефлексия.

 Материалы: листы или тетради, ручки, таймер, опционально – конверты.

Сыныпқа арналған нұсқаулық

Мұғалімнің айтуына болатын мәтін

1 Мақсатын түсіндіріңіз

«Біз бұл хаттарды баға қою үшін жазбаймыз. Олар саған бұрын не маңызды болғанын, қазір не болып жатқанын және алдағы уақытта қай бағытта жүргің келетінін түсінуге көмектеседі».

Инструкция для класса

Текст учителя

1 Объясните цель

«Мы пишем не для оценки. Письма помогут тебе увидеть, что было важно раньше, что сейчас, и куда ты хочешь двигаться».

1-хат – «Өткен шақ»

«Өзіңе бір – екі жыл бұрынғы кезіңе хат жаз. Сол кезде сені не алаңдатқанын, нені істей алмағаныңды немесе неге қиналғаныңды жаз. Өзіңе кеңес беріп, жылы сөзбен қолдау көрсет».

Письмо 1 – «Прошлое»

«Вспомни, каким ты был два – три года назад. Расскажи, что тебя тревожило, чем ты занимался. Дай себе совет и слова поддержки».

2-хат – «Қазіргі сәт»

«Қазір сен үшін не маңызды екенін жаз. Өзіңнің қандай мықты жақтарың бар? Қиындықтарды жеңуге саған не көмектеседі? Қандай нәрсе әлі де алаңдатады?»

Письмо 2 – «Настоящее»

«Опиши, что сейчас важно. Какие твои сильные стороны? Что помогает справляться? Что беспокоит?»

3-хат – «Болашақ»

«Бір жылдан кейінгі өзіңе хат жаз. Осы уақыт ішінде қандай кішкентай қадамдар жасадың? Неге қол жеткіздің? Қандай жетістіктеріңмен мақтанар едің? Қазіргі өзіңдегі қай қасиетті сақтап қалғың келеді?»

Письмо 3 – «Будущее»

«Напиши себе через год. Какие маленькие шаги ты сделал? Чего добился? Что бы ты хотел сохранить?»

3 Қорытындылау

Соңында 5–10 минутты тыныш рефлексияға арнаңыз. Қалаған оқушысына хатын конвертке салып, сыныпта қалдыруды ұсынуға болады. Бір айдан кейін оны қайта алып, сол кездегі ойларымен салыстырып көруге мүмкіндік бар.

3 Завершение

5–10 минут на спокойную рефлексия. Можно предложить опционально положить письмо в конверт и оставить в классе, чтобы вернуть его себе через месяц.

Балаларға арналған дайын сөз орамдары

- «Өткендегі өзіме, саған айтарым: ...»
- «Қазір менің қолымнан келетіні: ...»
- «Маған көмектесетіні: ...»
- «Бір жылдан кейін мен өзімді мақтан тұтар едім, егер ...»

Примеры для детей

- «Я помню, что...»
- «Сейчас я умею...»
- «Мне помогает...»
- «Через год я буду горд(а) за себя, если...»

Жанжал кезіндегі қалпына келтіру тәжірибесі Татуласуға арналған үш хат

Мақсаты: жанжалдың одан әрі өршуіне жол бермеу, әр тарапқа өз сезімі мен күткенін ашық жеткізуге мүмкіндік беру және қарым-қатынасты қайта қалпына келтіруге ықпал ету.

Кімдерге арналған?

- Жасөспірімдерге, жанжалдасқан топтарға, буллинг жағдайларына.
- Алдын ала дайындықты қажет етеді: тараптармен жеке әңгімелесу, олардың келісімін алу және ересек фасилитатордың қатысуы маңызды.

Хаттардың құрылымы

Жәбірлеушіден жәбірленушіге хат

Болған жағдайды мойындау, келтірілген зардапты түсінетінін білдіру, дайын болса кешірім сұрау, әрі қарай қайталамауға уәде беру және келтірілген зиянның орнын толтыруға бағытталған нақты қадам ұсыну.

Жәбірленушіден жәбірлеушіге хат

Болған жағдайдың өзіне қалай әсер еткенін сипаттау, қарым-қатынасты қалпына келтіру үшін қандай өтініші немесе шарты бар екенін айту, сенімнің қайта орнауы үшін не қажет екенін жеткізу.

Мұғалімнен немесе сыныптан екі тарапқа хат

Алдағы қарым-қатынасқа қойылатын ережелерді, қолдау тетіктерін және бұдан кейін жасалатын нақты қадамдар жөніндегі келісімдерді белгілеу.

Восстановительная практика при конфликте Три письма для примирения

Цель: снизить эскалацию, дать каждой стороне выразить переживания и ожидания, восстановить социальную связь.

Кому подходит?

- Подростки, конфликтные группы, ситуации буллинга.
- Требуется подготовки: отдельные беседы, согласие участников, присутствие взрослого фасилитатора.

Структура

Письмо обидчика пострадавшему

Признание факта, признание боли, извинение (если готово), обещание и конкретный шаг компенсации.

Письмо пострадавшего обидчику

Описание последствий, просьба / условие для восстановления отношений, что нужно для доверия.

Письмо учителя / класса к обоим

Правила, поддержка, договоренности по дальнейшим шагам.

Қадамдық тәртіп

45–90 минут

Қауіпсіздік жөніндегі алдын ала әңгіме.

Егер хатта қауіп төндіру немесе зорлық-зомбылық фактісі айтылса, мен бұл жағдайға міндетті түрде араласамын.

Фасилитация

Қатысушылар хаттарды кезекпен, бөлек бөлмеде жазады. Қалаған жағдайда хаттарды фасилитатордауыстапоқып бере алады. Одан кейін жағдай талқыланып, тараптардың алдағы әрекеттері бойынша ортақ келісім жасалады.

Қолдануға болатын сөз орамдары

ЖӘБІРЛЕУШІДЕН

«Мен өзімнің айтқан сөзім / жасаған әрекетім X арқылы саған ауыр тигенін түсінемін. Бұл үшін өкінемін. Мен ... жасауға дайынмын».

ЖӘБІРЛЕНУШІДЕН

«X болған кезде мен өзімді Y сезіндім. Маған ... қажет».

Маңызды!

Буллингтің немесе зорлық-зомбылықтың ауыр жағдайларында бұл әдіс тек мектепте белгіленген ресми тәртіп аясында, психолог пен мектеп әкімшілігінің қатысуымен қолданылуы тиіс.

Пошагово

(45–90 минут)

Предварительная беседа по безопасности:

Если в письме есть угроза или факт насилия, я обязана вмешаться.

Фасилитация

Участники пишут по очереди в отдельной комнате. При желании письма читаются вслух фасилитатором. Обсуждение и оформление соглашения.

Примеры формулировок

ОТ ОБИДЧИКА

«Я понимаю, что мое слово / действие X причинило тебе боль. Мне жаль. Я готов ... (конкретное действие)».

ОТ ПОСТРАДАВШЕГО

«Когда случилось X, я почувствовал Y. Мне нужно, чтобы...»

Важно!

При серьезных случаях буллинга или насилия техника используется только в рамках школьной процедуры с участием психолога и администрации.

С НҰСҚАСЫ

Педагогтерге арналған Мұғалімге үш хат әдісі

Кәсіби дағдарыстың алдын алу және болашақты жоспарлау

Мақсаты: кәсіби жолға ой жүгірту, ішкі ынтаны қайта жаңғырту және өткен, қазіргі және болашақты үш қырынан саралау.

Қолдану форматы

Жеке орындауға немесе педагогикалық кеңес барысында өткізуге болады

ВАРИАНТ С

Для педагогов Три письма учителю

Профилактика выгорания и планирование

Цель: рефлексия профессионального пути, восстановление внутренней мотивации, трехстороннее видение во времени.

Формат

Самостоятельно или на педагогическом совете

1-хат – жас кезіңіздегі өзіңізге

Жаңадан еңбек жолын бастаған мұғалімге бүгінгі тәжірибеңізбен қандай кеңес берер едіңіз?

Қандай дағдыларыңызды міндетті түрде сақтап қалғыңыз келеді?

Письмо 1 – молодому себе

Что бы вы сказали начинающему учителю?

Какие навыки важно сохранить?

2-хат – қазіргі өзіңізге

Қазіргі күш-қуатыңызды, жеке шекараңызды және қандай қолдауға мұқтаж екеніңізді қысқаша саралаңыз.

Письмо 2 – себе сейчас

Краткая инвентаризация сил, границ и запросов поддержки.

3-хат – үш – бес жылдан кейінгі өзіңізге

Алға қойған мақсат, міндетіңіз, өзіне уәде мен әрекет ету жоспары.

Письмо 3 – себе через три – пять лет

Цели, условия, самообещание и план шагов.

Хаттарға мысал

ЖАС КЕЗІМДЕГІ ӨЗІМЕ

«Ата-аналармен қарым-қатынаста жеке шекараңды белгілеуден қорықпа. Өзіңді сабырлы ұстап, эмоцияңды басқару әдістерін үйрен – олар болашақта саған көп көмектеседі».

ҚАЗІРГІ ӨЗІМЕ

«Маған ... мәселесінде көмек қажет. Мен ... міндетін басқа адамға тапсыруға дайынмын».

БОЛАШАҚТАҒЫ ӨЗІМЕ

«Үш жылдан кейін менің жұмысымның мынадай болғанын қалаймын. Алғашқы қадамым – осы айдың соңына дейін біліктілікті арттыру курсына жазылу туралы келісу».

Пример письма

МОЛОДОМУ СЕБЕ

«Не бойся ставить границы с родителями; учись методам саморегуляции – они спасут тебя в будущем».

СЕБЕ СЕЙЧАС

«Мне нужна помощь в ...
Я готов делегировать ...»

СЕБЕ В БУДУЩЕМ

«Через три года я хочу работать...
Мой первый шаг – договориться о курсе повышения квалификации до конца месяца».

Қиындықтар ашыла бастағанда қалай жұмыс істеу керек?

- Маңызды немесе алаңдататын ойлар айтылса, оларды нақты сөздермен белгілеп алыңыз, бірақ көпшілік алдында талқыламаңыз.
- Егер хат барысында отбасындағы зорлық-зомбылық, депрессия немесе суицидтік ойлар туралы ақпарат айтылса, мектептің белгіленген қауіпсіздік хаттамасын ұстану қажет: дереу психолог пен мектеп әкімшілігіне хабарлау, қажет болған жағдайда ата-анамен және тиісті жедел қызметтермен байланысу.

Как работать с раскрывающимися трудностями

- Фиксируйте точные формулировки, но не обсуждайте их публично.
- Если появилось сообщение о домашнем насилии, депрессии или суицидальных мыслях, следуйте школьному протоколу (немедленная связь с психологом администрации, родителями и при необходимости с экстренными службами).

Баланың «дулыға мен қалқаны» болуды қалай доғаруға болады?

Баласы үшін қатты алаңдайтын ата-аналарға арналған практикалық нұсқаулық

Шектен тыс қамқорлықтың, яғни гипер-қамқорлықтың түп-тамырында көбіне қорқыныш жатады: баланың сәтсіздікке ұшырауынан, жарақат алуынан, қателесуінен немесе өзге-лердің теріс пікіріне тап болуынан қорқу. Сырт көзге бұл жай ғана алаңдаушылық пен қамқорлықтың көрінісі болып көрінуі мүмкін. Алайда балаға үнемі қорған болып, әр қадамын бақылау оның өмірде кездесетін қиындықтарды өз бетімен жеңуіне кедергі келтіреді.

Как перестать быть «шлемом и сеткой»?

Практическое руководство родителям, которые очень сильно переживают за своих детей

Гиперопека рождается из страха: неудачи, травмы, чужого мнения. Она кажется проявлением заботы, но лишает ребенка умения справляться с жизнью и только усиливает вашу тревогу. Ниже – понятные шаги, реальные фразы и мини-планы, которые можно применить уже завтра.

Бұл не үшін маңызды?

- Бала қиындықтарды өздігінен еңсеру тәжірибесін аз жинайды. Соның салдарынан оның күйзеліске төзімділігі төмендеп, ата-анасына шамадан тыс тәуелді болып қалуы мүмкін.
- Ал ата-ана үнемі алаң күйде жүріп, уақыт өте келе өзін кінәлі сезінуі, ашулануы немесе қолынан ештеңе келмейтіндей дәрменсіз күй кешуі мүмкін.

Почему это важно?

- Ребенок не набирает опыт преодоления – слабая устойчивость к стрессу и зависимость от родителей.
- Родители живут в постоянном напряжении и чувствуют вину, злость или бессилие.
- Маленькие допустимые риски – это «тренажер» для навыков безопасности, уверенности и самостоятельности.

Өзіңіздің гиперқамқорлыққа бейім екеніңізді қалай түсінуге болады?

1 Сіз балаға қиын жағдайда не істеу керегін үйреткеннен гөрі, оның алдында туындауы мүмкін қауіптерді көбірек ескертесіз.

2 Балаға тиесілі міндеттерді өзіңіз атқарасыз: үй тапсырмасын орындап беру, адамдармен қарым-қатынасына араласу, туындаған мәселелерін оның орнына шешу сияқты.

3 Бала құлап қалуы, қателесуі, жеңіліске ұшырауы немесе көңілі қалуы мүмкін кез келген жағдайдан оны алдын ала қорғауға тырысасыз.

4 Бала сәтсіздікке ұшырағанда, мұны өзіңізге ауыр қабылдап, қатты ұяласыз немесе өзіңізді кінәлі сезінесіз. Кейде болған жағдайды әдеттегіден әлдеқайда ұзақ уақыт уайымдап жүресіз.

Как понять, что вы склонны к гиперопеке?

1 Вы часто предупреждаете ребенка о возможных опасностях больше, чем учите действовать.

2 Берете на себя задачи ребенка (домашние задания, общение, решение проблем).

3 Избегаете ситуаций, где ребенок может упасть, ошибиться или расстроиться.

4 После «провала» ребенка чувствуете сильный стыд или переживаете дольше обычного.

Шынайы көмектесетін практикалық қадамдар

1 Мазасыздықты тудыратын себептерді түсініп, алғашқы сәттегі алаңды азайтыңыз

- Қысқаша жазба жүргізіп көріңіз: балаңыздың ісіне араласқыңыз келгенге дейін не болды? Мүмкін, бір хабарлама алаңдатты ма, шаршадыңыз ба, әлде бұрынғы жағымсыз тәжірибе есіңізге түсті ме?
- Бірден әрекет етпей, 10 секунд кідіріңіз. Терең тыныс алып, өзіңізден: «Қазір шын мәнінде қауіп қаншалықты жоғары?» деп сұраңыз.
- Өзіңізге еске салатын бір ауыз сөз таңдаңыз: «Бала өзі байқап көрсін, мен қасында боламын».

Практические шаги, которые работают

1 Осознайте триггеры и уменьшайте напряжение на старте

- Ведите короткий журнал: что вы делали перед тем, как вмешаться (смс, усталость, страх прошлого).
- До реакции сделайте паузу 10 секунд, дышите глубоко и спросите себя: «Насколько велика реальная опасность?»
- Фраза-напоминание: «Пусть попробует. Я рядом».

2 Қауіпті эмоциямен емес, ақылмен бағалаңыз – қарапайым формула

Қауіптің болу ықтималдығы × оның салдары

Егер қауіптің ықтималдығы төмен әрі салдары ауыр болмаса, балаға өз бетімен байқап көруге мүмкіндік беріңіз.

Қауіпті азайтатын, бірақ баланың өз тәжірибесін жинауына кедергі келтірмейтін үш қауіпсіз қадамды алдын ала ойластырып жазыңыз.

2 Оценивайте риск рационально – простая формула

Вероятность × последствие

Если вероятность низкая и последствие небольшое, дайте попробовать.

Запишите три безопасных шага, которые снизят риск, но не лишат ребенка опыта.

3 «Кішкентай қадамдар» әдісі

Мысалы, бала велосипед тебуді үйреніп жүр делік.

Қауіпсіздік қалпағын киіп, сіздің жаныңызда 10 метр жүреді.

Сіздің қолдауыңызбен 30 метр жүреді.

Тротуармен 200 метр өз бетімен қозғалады, ал сіз жанында жүресіз.

Тыныш көшеде 500 метр жүреді, сіз алыстан бақылап тұрасыз.

Әр кезеңде тек нәтижесін емес, талпынысын да мақтаңыз.

3 Метод «малых шагов»

Пример: ребенок учится кататься на велосипеде.

Надеть шлем, прокатиться рядом с вами 10 м.

30 м под вашей рукой.

200 м на тротуаре, вы идете рядом.

500 м на спокойной улице, вы наблюдаете с расстояния.

Каждая ступень – похвала за усилие, не только за успех.

4 Балаға қауіптен қашуды емес, оны дұрыс басқаруды үйретіңіз

- Қауіпсіздік ережелерін нақты әрі түсінікті етіп белгілеңіз: жаяу жүргіншілер жолағынан өту, дулыға кию, ас үйдегі қауіпсіздік талаптарын сақтау және тағы басқа.
- «Болмайды» деп тыйым сала бермей, бұл ереженің не үшін қажет екенін түсіндіріңіз.
- Балаға қауіпсіз әрі бақылаудағы жағдайда қателесуге мүмкіндік беріңіз.

Гиперқамқорлықтан бір күнде арылу мүмкін емес. Бұл – біртіндеп қалыптасатын дағды. Балаңыздың кішкентай жетістіктері мен өз алаңдауыңызды дер кезінде басқара білуіңіз уақыт өте келе үздіксіз бақылаудан алдеқайда көбірек қауіпсіздік береді.

4 Научите ребенка управлять риском, а не избегать его

- Установите понятные правила безопасности (зебра, шлем, правила кухни).
- Объясняйте причину правил, а не только «нельзя».
- Разрешайте ошибаться в контролируемых условиях и обсуждайте выводы.

Перестать гиперопекать – это не разовая победа, а навык, который развивают шаг за шагом. Маленькие успехи ребенка и ваше умение дышать в момент тревоги со временем дают больше безопасности, чем постоянный контроль.

«Достық баспалдағы» «Лестница дружбы»

Әлеуметтік дағдыларды қалай дамытуға және достар табуға болады?

Қысқаша айтқанда, бұл – балаға адамдармен қарым-қатынас жасаудың төрт қарапайым қадамын ойын арқылы үйрететін жаттығу: байқау, әңгімені бастау, диалогты жалғастыру және бірге ойнауға ұсыныс жасау. Оны балабақшаға немесе мектепке барар алдында үйде жаттықтыруға да, достарымен бірге өткізілетін арнайы ойын-сабақтарға да қолдануға болады.

Мақсаты: балаға қарым-қатынас жасаудың түсінікті алгоритмін және дайын қысқа сөз орамдарын үйрету. Бұл танысқан кезде қобалжуды азайтып, адамдармен жақын қарым-қатынас орнатуға көмектеседі.

Как развивать социальный интеллект и заводить друзей?

Коротко: это практическое игровое упражнение учит ребенка четырем простым шагам общения: замечать, начать разговор, поддержать диалог и делать предложение о совместной игре. Подходит как домашняя тренировка перед садом / школой и как схема для режимных занятий с друзьями.

Цель: дать ребенку понятный алгоритм и короткие «реплики-шаблоны», чтобы снизить тревогу при знакомстве и научиться налаживать дружеские отношения.

Жасы: негізгі нұсқасы 4–9 жастағы балаларға арналған; 10–13 және 2–4 жастағы балаларға арналған бейімделген нұсқалары төменде берілген.

Қажетті құралдар: қадамдар бейнеленген карточкалар немесе стикерлер, таймер (2–5 минут), шағын марапаттар жиынтығы (мысалы, жапсырма жұлдызшалар), сұрақтар жазылған текше (қалауыңыз бойынша).

Жаттығу ұзақтығы: 10–20 минут. Аптасына 2–3 рет жаттықтырған дұрыс. Сонымен қатар аптасына бір рет оны шынайы ортада – ойын алаңында, үйірмеде немесе басқа балалармен бірге – қолданып көруге болады.

Возраст: базовая версия 4–9 лет; адаптации для 10–13 и 2–4 лет – ниже.

Материалы: карточки с шагами (или стикеры), таймер (2–5 минут), набор небольших наград (наклейки), кубик вопросов (по желанию).

Длительность занятия: 10–20 минут. Практиковать 2–3 раза в неделю + 1 реальная попытка в социальных условиях (площадка / кружок) раз в неделю.

«Достық баспалдағының» қадамдары

Балаға арналған қарапайым алгоритм

1 Байқаймын

Күлімде және ашық екеніңді білдір (көзбен байланыс жаса).

2 Әңгімені бастаймын

Қысқа амандасып, өз есіміңді айт.

3 Қызығушылық танытамын

Қарапайым сұрақ қой немесе жылы сөз айт.

4 Ұсыныс жасаймын

Бірге жасауға болатын қарапайым бір нәрсе ұсын.

Шаги «Лестницы дружбы»

Алгоритм для ребенка

1 Замечаю

Улыбнись и покажи открытость (визуальный контакт).

2 Начинаю

Короткая фраза приветствия + имя.

3 Интересуюсь

Универсальный вопрос или комплимент.

4 Предлагаю

Простая идея для совместного дела.

Ынталандыруға арналған ойындар мен тәсілдер

Сұрақтар текшесі

Текшенің әр қырына қарапайым сұрақтар жазылады: «Сенің сүйікті ойының қандай?», «Қандай мультфильм көргенді ұнатасың?» т.б.

Комплименттер сандығы ойыны

Бала шын көңілінен біреуге жылы сөз айтып, комплимент жасаған сайын бір жапсырма алады.

«Үш мүмкіндік» челленджі

Ойын алаңында бала үш ретке дейін жаңа біреумен танысып көруге мүмкіндік алады.

Негізгі мақсат – кем дегенде бір рет сәтті қарым-қатынас орнату.

Телефон арқылы репетиция жасау

Досына телефон арқылы немесе онлайн түрде бірге ойнауға шақыру сценарийін алдын ала ойнап көріңіз.

Кубик вопросов

На каждой грани простой вопрос («Любимая игра?», «Какой мультфильм?» и т. д.). Бросил кубик – задал вопрос.

Комлимент-банка

Ребенок получает наклейку за каждый сделанный искренний комплимент.

Челлендж «Три попытки»

На площадке ребенок может сделать до трех попыток познакомиться.

Цель — один успешный контакт.

Телефонный репетитор

Разыграть сценарий телефонного или онлайн-приглашения другу.

Нәтижені қалай бағалауға болады?

Қарапайым көрсеткіштер

- Бір апта ішінде баланың жаңа адаммен танысуға жасаған әрекеттерінің саны.
- Әңгіме ұзақтығының артуы: бала мен басқа адамның арасында қанша реплика болғанын бақылау.
- Баланың өзін қаншалықты жайлы сезінетіні: алаңдаушылығының азаюы, ата-анасынан «құтқарып жіберіңізші» деп көмек сұрауының сиреуі.

Әр жаттығудан кейін қысқаша ғана бір жол жазып отырыңыз. Мысалы: «Екі рет танысуға тырысты, бір адаммен таныса алды, бала күлімдеп тұрды».

Как читать результаты? Простые метрики

- Количество попыток познакомиться в неделю.
- Увеличение длины беседы (сколько реплик между ребенком и другим).
- Комфорт ребенка (меньше тревоги, меньше просьб «спаси меня» к родителю).

Записывайте коротко: одна строка после каждой практики («попыток две, получилось познакомиться один раз, ребенок улыбался»).

Ата-аналарға кеңес Көмектесіңіз, бірақ кедергі келтірмеңіз

- **Бұйрықты азайтып, үлгі көрсетіңіз.** Балаға «Бар да, таныс!» деп қайта-қайта тапсырма бергеннен гөрі, өзіңіз қалай танысатыныңызды көрсетіңіз. Мысалы: «Қазір мен былай айтамын: «Сәлем, менің атым...» деп дауыстап айтып көріңіз.
- **Қауіпсіз «бастау алаңын» жасаңыз.** Топтағы бір баланы үйге шақырып немесе бірге шағын кездесу ұйымдастырып, балаға еркін араласуға мүмкіндік беріңіз.
- **Нәтижені емес, талпынысын мақтаңыз.** Мысалы: «Саған жақындап, өзіңді таныстырғаның маған қатты ұнады» деуге болады.
- **Бірден араласып, баланы құтқаруға асықпаңыз.** Егер ол кері жауапқа немесе бас тартуға тап болса, алдымен оның сезімін бірге талқылап, кейін бұл жағдайдан қалай шығуға болатынын ойластырыңыз.
- **«Кішкентай сынақтарды» жоспарлаңыз.** Мысалы, бір аптаның мақсаты – жаңа бір баламен кем дегенде бір рет танысып көру.

Советы родителям Как помогать, не мешая?

- **Меньше команд, больше личных примеров.** Покажите, как сами знакомитесь, комментируйте вслух («Я сейчас скажу: «Привет, меня зовут...»»).
- **Предоставьте безопасную «стартовую площадку».** Организуйте мини-встречи с одним ребенком из группы.
- **Хвалите усилия, а не результат:** «Мне понравилось, как ты подошел и представился».
- **Не спасайте моментально:** если ребенок испытывает отказ. обсудите эмоции и разберите дальнейшую стратегию.
- **Планируйте «малые вызовы»:** цель на неделю – одна попытка познакомиться.

ЕГЕР МЕКТЕПТЕ РЕНЖІТІП, ТИІССЕ ҚАЛАЙ ӘРЕКЕТ ЕТУ КЕРЕК?

Дөрекілік, жәбірлеу мен қорлауға
қалай дұрыс жауап беру керек?

Жайбарақат үнмен: **«Маған сенің сөздерің мен істеп жатқан қылығың ұнамайды. Дерету тоқтат!»** деп айт.

Егер сөз көмектеспесе, ренжітіп жатқан адамның жанынан кетіп қал. Сен бұған шыдауға міндетті емессің!

Зұлымдыққа дөрекі сөздермен жауап берме, тіпті төбелеске мүлдем барма! Бұл жағдайды одан сайын ушықтырып жібереді.

ЕРТЕҢГЕ ҚАЛДЫРМА! БҰЛ ТУРАЛЫ АТА-АНАҒА, СЫНЫП ЖЕТЕКШІҢЕ НЕМЕСЕ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГКЕ АЙТ.

«Өзім кінәлімін» деп ойлама – қудалау мен жәбірлеуді ешнәрсемен ақтауға болмайды!

АТА-АНАҢ СЕНІ ӘРДАЙЫМ ТҮСІНЕДІ!

Психологтің кеңесі

Ата-анаң – сенің жауың емес, ең жақын қорғаушың әрі сендер бір командасыңдар. Шындықты айтудан қорқып, іште сақтау - оны айтып тастағаннан әлдеқайда ауыр. Мейлі ол жағымсыз жайт болса да, ашық әрі шынайы әңгіме отбасындағы сенім діңгегін нығайта түседі.

ЕСЛИ ОБИЖАЮТ В ШКОЛЕ?

Как правильно реагировать
на грубость, обиды и оскорбления?

Говори спокойно: **«Мне не нравятся твои слова и то, что ты делаешь. Немедленно прекрати!»**

Уходи от обидчика, если разговор не помогает.
Ты не обязан это терпеть!

Не отвечай злыми и грубыми словами, тем более не лезь в драку! Так ситуация только зайдёт ещё дальше.

**НЕ ОТКЛАДЫВАЙ! РАССКАЖИ РОДИТЕЛЯМ,
КЛАССНОМУ РУКОВОДИТЕЛЮ,
ПЕДАГОГУ-ПСИХОЛОГУ.**

РОДИТЕЛИ ПОЙМУТ...

Совет психолога

Родители – не враги, а твоя команда. Бояться сказать правду часто тяжелее, чем сказать её. Честный разговор, даже о неприятном, укрепляет доверие в семье.

ДОС ТАБУ ҚИЫНҒА СОҒЫП ЖҮР МЕ?

Достыққа қарай алғашқы қадамды қалай жасауға болады?

Кішкентай нәрседен баста: жылы жымыып, «Сәлем! Қалайсың?», «Күнің сәтті өтсін! Жолың болсын!» деп айтып үйрен.

Қызығушылығы, талғамы мен хоббиі сенікіне ұқсас жандарды ізде. Ол үшін көпшілік орындарға жиі шығып, түрлі іс-шараларға қатыс.

Біреудің бірінші болып келгенін күтпе – өзгелерге қарай өзің алғашқы қадам жасаудан қорықпа және ұялма.

Өзіңді басқалармен салыстырма өйткені әр адамның мінез-құлқы мен өмірлік ырғағы әртүрлі, соның ішінде қарым-қатынас орнату мен дос табуда да әркімнің өз ерекшелігі бар.

Біреу сенімен араласудан бас тартса, оған байыппен қара. Өйткені достық – міндет емес және әркім сенің досың болуға тиіс емес.

Егер мүлдем ештеңе шықпаса, ата-анаңнан, жасы үлкен туыстарыңнан ақыл сұра немесе мектеп психологымен сөйлес.

СЛОЖНО НАЙТИ ДРУЗЕЙ?

Как сделать первый шаг к дружбе?

Начни с малого: улыбка, «Привет! Как дела?», «Хорошего дня! Удачи!»

Ищи тех, у кого похожие на твои интересы, увлечения, хобби. Для этого почаще выходи в «люди» и посещай различные мероприятия.

Не жди, пока кто-то подойдет к тебе первым, – не бойся и не стесняйся сам сделать первый шаг навстречу.

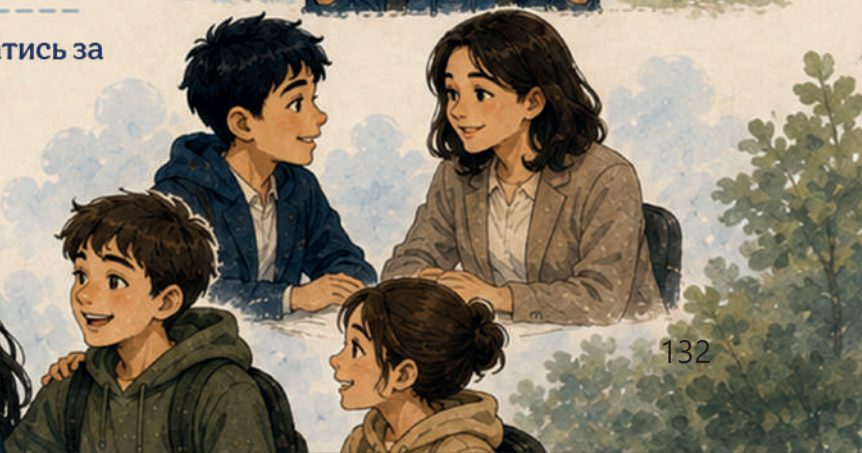
Не сравнивай себя с другими людьми: у каждого свои особенности поведения и свой жизненный темп, в том числе в установлении контакта и в дружбе.

Спокойно относись к возможному отказу в общении, ведь дружба – это не обязанность, и не каждый должен стать твоим другом. Это нормально.

Если совсем не получается, обратись за советом к родителям, старшим родственникам или поговори со школьным психологом.

**ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
БАС РЕДАКТОР / ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР**
Е. Н. Сакенова

**РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС
РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ**

Р. Ф. Кудякова
А. М. Саликова
И. В. Калачева
Б. К. Кудышева, п. ф. к., к. п. н.
М. К. Таипова, п. ф. к., к. п. н.
Г. Б. Омарова, п. ф. к., к. п. н.
А. Х. Мухтаров, филол. ғ. к., к. филол. н.

**Шығарушы редактор
Выпускающий редактор**
А. Д. Амангелді

**Редакторлар
Редакторы**
Е. М. Песина
С. Е. Нурахметова

**ДИЗАЙН ЖӘНЕ БЕТТЕУ
ДИЗАЙН И ВЕРСТКА**

Ж. Е. Жошиев
Фото freepik.com
Фото unsplash.com
ИИ изображения gemini.google.com
ИИ изображения ChatGPT

РЕДАКЦИЯ МЕКЕН-ЖАЙЫ:

Қазақстан Республикасы, 050000, Алматы
қаласы, Бостандық ауданы,
Дарын-1 ықшамауданы, 47/5 үй
«ӨРКЕН» балалардың әл-ауқатын арттыру
ұлттық ғылыми-практикалық институты» КеАҚ

АДРЕС РЕДАКЦИИ:

Республика Казахстан, 050000, г. Алматы,
Бостандыкский район, мкр. Дарын-1, д. 47/5
НАО «Национальный научно-практический
институт благополучия детей «ӨРКЕН»

**ҒЫЛЫМИ-
ӘДІСТЕМЕЛІК
ЖУРНАЛ**

**НАУЧНО-
МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЖУРНАЛ**

ЖУРНАЛДЫҢ МЕНШІК ИЕСІ

«ӨРКЕН» балалардың әл-ауқатын арттыру
ұлттық ғылыми-практикалық институты» КеАҚ

СОБСТВЕННИК ЖУРНАЛА

НАО «Национальный научно-практический
институт благополучия детей «ӨРКЕН»

**ЖУРНАЛ ШЫҒАРЫЛЫМЫНЫҢ
ЖИІЛІГІ**

Ай сайын

**ПЕРИОДИЧНОСТЬ ВЫПУСКА
ЖУРНАЛА**

Ежемесячный

Қазақстан Республикасы Мәдениет және
ақпарат министрлігі Ақпарат комитетінің
2024 жылғы 15 наурызда берген
№ KZ52VPY00089109 тіркеу куәлігі

Регистрационное свидетельство
№ KZ52VPY00089109 от 15 марта
2024 года выдано Комитетом информации
Министерства культуры и информации
Республики Казахстан.

Деректердің дәлдігі мен ақпарат-
тың сенімділігі үшін материал
авторлары жауапты.

За точность фактов и достоверность
информации ответственность несут
авторы материалов.